

**Jalostuksen tavoiteohjelma
2022 -2026**

SISÄLLYSLUETTELO

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	3
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4. RODUN NYKYTILANNE	5
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	5
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	7
4.1.2 Jalostuspohja	11
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	19
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	19
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	20
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	20
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	20
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	20
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	20
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	33
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	39
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	40
4.3. Terveys ja lisääntyminen	40
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	40
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	45
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	56
4.3.4 Lisääntyminen	57
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	58
4.3.6. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä lisääntymisessä	58
4.4 Ulkomuoto	60
4.4.1 Rotumääritelmä	60
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	64
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	66
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	66
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	67
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	68
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	71
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	73
6.1 Jalostuksen tavoitteet	73
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	73
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	74
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	74
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	75
7. LÄHTEET	78

Tanskandogin rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma.

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 16.4.2021.

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt X.XX.2021.

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt korjatun ohjelman X.XX.2021.

Taitto: Reeta Parkkinen 2021.

1. YHTEENVETO

Doggityyppinen koira on kulkenut vuosisatojen saatossa pitkän matkan Tiibetin vuoristoylängöiltä aina Alppien yli Eurooppaan tullakseen siksi tanskandoggiksi, jonka me tunnemme tänä päivänä. Villisian metsästäjältä ja sotakoirasta on muotoutunut nykyään monessa eri harrastelajissa taitonsa näyttävä ihmisen paras ystävä.

Vielä 1800-luvun alkupuolellakin jalostus oli ns. näkemyksellistä jalostusta vailla yhteisiä pelisääntöjä. Rotumääritelmästä sopiminen vuonna 1878 antoi perustan, jolle rodun tulevaisuus saatettiin rakentaa. Virallisen alkuperämaansa Saksan mukaan rotu sai nimensä Deutsche Dogge vuonna 1880. Suomessa tanskandoggeja oli kuusi kappaletta Kennelliiton kantakirjojen mukaan vuonna 1894. Eniten Suomessa rekisteröintejä on tehty vuonna 2008, jolloin pentuja, mukaan lukien tuontikoirat, rekisteröitiin yhteensä 443 kpl. Muotitrotua ei tanskandoggista toivottavasti koskaan tule, sillä suurten rekisteröintimäärien myötä kasvavat myös muut ongelmat.

Jalostuksen tavoitteena on ominaisuuksiltaan ja ulkomuodoltaan rodunomainen, fyysisesti ja psyykkisesti terve koira. Tanskandoggi on ensisijaisesti seurakoira, jonka kanssa voi toki harrastaa melkein mitä vain, kunhan sekä koiralla että omistajalla on hauskaa yhdessä. Tämänhetkinen ulkomuoto vastaa ulkomuototuomarin silmin katsottuna kohtuullisen hyvin rotumääritelmää, mutta parannettavaa kuitenkin aina löytyy. Kasvatuksessa tulisi pyrkiä ennen kaikkea tasapainoiseen ja kaikilta osin liioittelemattomaan tanskandoggiin, jossa mahdollisimman tasapainoisesti yhdistyy rodulle mainittu voima ja jalous. Tanskandoggi on rotumääritelmässä mainittu ominaisuuksiltaan tasapainoinen ja siten missään sen ominaisuuksissa ei tule pyrkiä liioitteluun varsinkaan koon ja vahvuuden osalta. Kaikki liioitellut ominaisuudet vaarantavat rodun terveyden. Tämä kasvattajien tulee huomioida erittäin vakavasti ottaen. Yleisvaikutelman tulee olla seuraavanlainen: Liioittelematon voimakas olemus, jossa yhdistyvät jalous, tasapainoisuus, sopusuhtaiset linjat ja erityisen ilmeikäs liioittelematon pää. Rodun tulisi myös ulkoisilta ominaisuuksiltaan olla tasaisemmin yhdenmukainen väriyhmien välillä. Rodulle tyypilliset ominaisuudet eivät saisi muuttua väriyhmien välillä ja siten ulkomuodollinen eriytyminen olisi estettävä.

Rotumme jalostuskäytön edellytyksinä vaadittavat terveystutkimukset ovat lonkka- ja kyynärnivelen röntgentutkimus sekä sydämen ultraäänitutkimus ja EKG. Sydämen eri sairaudet ovat siis todettu yleisimmin esiintyväksi ja vakavaksi sairaudeksi. Myös erilaiset syövät ja kasvaimet sekä mahalaukunkiertymä ovat valitettavan yleisiä. Koska kyseessä on ns jättirotu, kasvuhäiriöitä esiintyy myös jonkin verran. Muista sairauksista mainittakoon mm spondyloosi, silmä- ja luomisairaudet sekä allergiat. Kasvattajien tulisi kiinnittää erityistä huomiota varsinkin perinnöllisiksi todettuihin vikoihin ja sairauksiin. Sairaajat yksilöt tulee sulkea pois jalostuksesta. Rotumme liittyi Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (PEVISA) 1.1.2007 alkaen. Pevisa vaatimuksiin liitettiin pakollinen sydämen ultraäänitutkimus ja EKG 1.7.2019 alkaen. Tutkimustulos on voimassa 12 kk.

Terveyden ja ulkomuodon lisäksi luonteisiin olisi syytä kiinnittää huomiota, sillä sekä useamman kasvattajan että myös omistajien mielestä ongelma luonteita esiintyy aiempaa enemmän. Tanskandoggin tulee olla ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa, erityisesti lapsiin kiintyvä sekä pidättyväinen vieraita kohtaan. Yhdistyksemme jalostustoimikunnan alaisuudessa toimii myös nimetty luonnetoimikunta.

Tanskandoggille rotuna laadittiin ensimmäistä kertaa Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) vuonna 2006. Tavoiteohjelman avulla voimme viedä rotuamme eteenpäin määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti tulevillekin sukupolville. Suomen Tanskandoggi Ry:n jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa jalostuksen tavoiteohjelman noudattamisesta ja sen toteutumisesta. Jalostustoimikunta pyrkii seuraamaan rodun kehittymistä säännöllisin terveyst-, ulkomuoto- ja luonnekyselyin, jotka suunnataan sekä kasvattajille että koirien omistajille. Rotujärjestö on myös velvollinen huomioimaan JTO:n tavoitteet toimintasuunnitelmaa laatiessaan mutta ennen kaikkea jokaisen kasvattajan tulee ehdottomasti miettiä omaa osuuttaan ja vastuutaan rodun jalostuksessa. Tulevaisuuden jalostuspohja luodaan nyt. Terve, hyväluonteinen ja kaunis tanskandoggi on yhdistyksemme ja sen jalostustoimikunnan pää tavoite!

2. RODUN TAUSTA

Kuva vanhimmasta doggityyppisestä koirasta on ikuistettu reliefiin 12. vuosisadalla eKr. Reliifi löydettiin babylonialaisesta temppelistä. Siinä esiintyy doggityyppinen koira, jota assyrialainen ohjaa punotulla taluttimella. Näyttää varsin todennäköiseltä, että Tiibetin vuoristoylängö on kaikkien tämän tyyppisten koirien alkuperäpaikka.

Aleksanteri Suuri toi Intian matkoiltaan doggityyppejä koiria lahjaksi ystävilleen. Ajanlaskumme alussa alkoi molossikoirien siirtyminen Alppien yli Keski- ja Länsi-Eurooppaan. Raskaiden taistelukoirien rinnalle alkoi kehittyä kevyempiä, doggityyppejä metsästyskoiria. Ne olivat ajokoiraa paljon suurempia ja jyrkempiä ja niillä oli raskas, leveä pää sekä neliömäinen kuono. Nämä koirat tunnettiin erityisesti siitä, että ne kävivät rohkeasti ja raivokkaasti villisikojen sekä muun suurriistan kimppuun. Kreikkalaiset tunsivat ne jo 600 eKr. Lisäksi oli selvästi havaittavissa molossien ja assyrialaisien mastiffien sukulaisuussuhde, sillä mastiffeja on Niniven palatsin seinämaalauksen mukaan käytetty leijonanmetsästykseen ja sotakoirina jo vuonna 625 eKr. Aristoteleen aikana molosseja käytettiin myös paimenkoirina ja osa koirista levisikin Eurooppaan alaanien, Attilan hunnien ahdisteleman paimentolaiskansan, mukana (vrt. rodun italiankielinen nimi Alano).

Molossia pidetään mastiffi- ja doggityypisten koirien alkuperäisenä kantamuotona eikä tarkkaan tiedetä milloin niitä saapui mm. Englantiin. Todennäköisesti foinikialaiset kauppiat toivat niitä mukanaan käydessään tinakauppaa brittien kanssa. Niihin aikoihin, kun roomalaiset valloittivat Britannian, oli englantilainen mastiffi jo niin vaikuttava, että koiria lähetettiin Roomaan villieläinten taistelunäytöksiin. Lisäksi gallialaiset, kuten muutkin, käyttivät näitä koiria sodassa.

Keskiajan koirien historia on kytketty sen ajan metsästyskulttuuriin. Aateliset metsästäjät käyttivät suuria koiralaumoja villisian ja karhun metsästykseen. Keskiajan ajavan doggityypisen koiran alkumuodoista voidaan mainita, että kaikki nykyisen doggin värit ja väriyhdistelmät olivat jo silloin havaittavissa. 1400-luvulla alettiin tuoda Englannista mantereelle metsästyskoiria; raskaita doggeja sekä suuria vinttikoiria. Näitä risteytettiin raskaisiin mannermaisiin mastiffeihin, jotta saataisiin enemmän nopeutta ja ketteryyttä villisian ja karhun jahtiin. Suurin osa Euroopasta oli tuohon aikaan pirstoutuneena moniin pieniin ruhtinaskuntiin ja varsinkin nykyisen Saksan alueen ruhtinaskunnat alkoivat jokainen kehittää ”omaan” rotutyyppeään päämääränä suuri, voimakas, peloton ja kesyttämätön metsästyskoira, joka olisi aina parempi kuin naapurikunnan koira. 1500-luvulla ruhtinaskunnissa kasvatettiin koiria mahtavia määriä ja mm. vuonna 1592 Braunschweigin herttua osallistui vuosittaiseen metsästystapahtumaan 600 koiransa kanssa.

1800-luvulla Saksassa kasvatettiin doggeja eri nimillä; Etelä-Saksassa, ennen kaikkea Wurtenburgissa, kasvatettiin valko-mustia doggeja (Ulmerindoggi). Pohjois-Saksassa kasvattajat suosivat sinistä ja keltaista väriä (Tanskandoggi). Ensimmäinen koiranäyttely järjestettiin vuonna 1863 Hamburg-Altonassa. Tähän näyttelyyn osallistui koiria seuraavasti: 8 Tanskandoggia ja 7 Ulmerindoggia. Seuraavissakin näyttelyissä vuosina 1869-1878 koirat arvosteltiin tämän jaon mukaan. Arvostelutuomarien mielestä jako ei ollut tarkoituksenmukainen, koska kyseessä oli yksi ja sama rotu. Siksi he ehdottivat, että kaikki eri värit kuuluisivat samaan rotuun. 1800-luvun puoliväliin saakka doggin jalostus oli ns. näkemyksellistä jalostusta. Vuonna 1878 pidettiin ensimmäinen rodun kasvattajien yhteiskokous ja rotumääritelmästä sovittiin.

Berliinissä vuonna 1880 pidetyssä tuomarikokouksessa rodut yhdistettiin, Deutsche Dogge – Saksan Doggi oli saanut virallisen nimensä. Ensimmäinen Tanskandoggiihdistys Deutsche Doggen Club perustettiin Saksaan v. 1888 rodun jalostus- ja kasvatustyön edistämiseksi. Vuonna 1879 ilmestyneessä rotukirjassa oli 538 rekisteröintiä. Rekisteröintien myötä saatiin perusta, jolle rodun jalostustyö saatettiin rakentaa. 1880-1890 -luvuilla saksalaiset keskittyivät jalostamaan rotua ja tuloksia alkoi näkyä. Berliinissä koiranäyttelyssä v. 1880 pohjoissaksalainen Herra Messter esitti 32 tanskandoggiaan. Vuosina 1881 sekä 1883-84 hän vei koiransa Lontoon ja vuonna 1887 hän esitti Venäjällä Pietarin koiranäyttelyssä 22 doggia. Tietoisuus rodusta alkoi leviää. Rotu nautti suurta arvostusta myös kaukaisemmillä mailla, esim. Matabelemaan kuningas tarjosi yhdestä tanskandoggista kaksi vaunulastillista neekerioiria ja niin paljon naisoria kuin myyjä vain halusi. Taru ei kerro, syntyivätkö kaupat. Rotu jatkoi nousuaan ja 1900-luvun alussa olivat varsinaiset kultaiset vuodet. Saksasta vietiin loistavia verilinoja mm. Englantiin ja USA:han, joissa rodun jalostus pääsi hyvään alkuun. USA:ssa perustettiin The Great Dane Club of America v. 1889 ja aluksi kasvatustyö perustui puhtaasti saksalaisille verilinoille. 1930-luvulta muistetaan mm. Saksan tuontinarttu Efta v d Saalburg, joka tuotti useita erinomaisia jälkeläisiä ollen myös itse mitä voittoa doggi. Saksalaisten johtava asema kasvatustyössä päättyi toiseen maailmansotaan, jolloin suurin osa jalostusmateriaalista tuhoutui. Nykyisin Saksa on taas voimakkaasti mukana kasvatustyössä.

Suomessa vietiin kuusi tanskandoggia Suomen Kennelliiton kantakirjoihin vuonna 1894. Koiramäärä kasvoi tasaisesti ja 1920-luvun lopulla doggeja rekisteröitiin jo 70 kappaletta. Vuonna 1934 rekisteröintien määrä oli jo 103 koiraa. Vuosisadan alussa koirat olivat väritään pääasiassa mustia ja harlekiineja. 1920-luvulla tunnetuin doggi oli Saksasta tuotu harlekiiniuros Prinz von Binder, jota käytettiin paljon jalostukseen. 1930-luvulla syntyi luultavasti maamme ensimmäinen valiodoggi, musta uros Tips av Tipps-Toppstam. Samalla vuosikymmenellä aloitti toimintansa Siri Sunellin De Morny-kennel, joka erikoistui keltaisiin ja tiikerijuovaisiin tanskandoggeihin. Tämä kennel vaikutti aina 1940-luvulle asti kasvattaen monia muotovalioita.

Tuon ajan kaksi tunnetuinta kasvattajaa olivat Siri Sunell, kennel de Morny, ja Augustinus Serenius, kennel von Hippo. Molemmat kennelit kasvattivat keltaisia ja tiikerijuovaisia tanskandoggeja. Suomalaiset tanskandoggit olivat tuohon aikaan pohjoismaiden parhaita. 1930-luvulla Maria Åkerblom aloitti kaikkien värien kasvatuksen.

Hänen kennelnimensä oli av Ros-Loge. Hän hankki koiria Saksasta ja astutti narttujaan Ruotsissa. Sota hiljensi myös tanskandoggien kasvatusta, mutta 1950-luvulla se elpyi vähitellen. Aluksi Åkerblom kasvatti mustia ja harlekiineja siirtyen myöhemmin sinisiin sekä keltaisiin ja tiikerijuovaisiin tanskandoggeihin. Hänen kasvatustyönsä oli todella tuloksellista eikä siis ole ihme, että valiokasvatteja on kaikissa väreissä. 1960-luvulla aloitti kasvatustyönsä Eini Valaste, kennel Sivord's. Hän teki yhteistyötä maailmankuulun ruotsalaisen Airways -kennelin kanssa. Hän toi Suomeen mm. nartun Airways Bossanovan ja keltaisen uroksen Harmony Hill Fjord of Airwaysin. 1960-luku oli Ros-Loge kennelin kulta-aikaa ja kennelistä syntyi upeita doggeja, jotka voittivat näyttelyissä ympäri pohjoismaita. 1970-luvun rekisteröinnit olivat määrältään vuosittain jo yli sadan koiran luokkaa paria vuotta lukuun ottamatta. 1980-luku lisäsi sekä harrastajien että kasvattajien määrää huomattavasti. Niinpä vuosikymmenen lopulla rekisteröintimäärät olivat jo 250 koiran molemmin puolin. 1990-luku toi mukanaan uusia rekisteröintiennätyksiä. 2000-luvulla on rekisteröintejä tehty eniten vuonna 2008, jolloin pentuja, mukaan lukien tuontikoirat, rekisteröitiin yhteensä 443 kpl.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Tanskandoggi ry (STD ry) on perustettu vuonna 1972. Vuosi 2022 on rotujärjestön 50 v. juhlavuosi. Yhdistyksen päätavoitteena on saada tanskandoggirotu pysymään rotumääritelmän mukaisena terveyttä unohtamatta.

Yhdistyksen kotipaikka on perustamisesta lähtien ollut Helsinki. Tällä hetkellä (02/2021) varsinaisia jäseniä on 354 sekä 6 kunniajäsentä. Yhdistyksessä toimii monta toimikuntaa; jalostus-, lehti-, rescue- sekä näyttelytoimikunnat. Toimintaa eri puolella Suomea järjestävät aluetoimikunnat, joiden tehtävänä on koota doggiharrastajat yhteen paikallisesti. Tanskandoggi -lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Yhdistyksellä on myös nettisivut, www.greatdane.fi.

Jalostustoimikunnan valitsee rotujärjestön hallitus. Jalostustoimikunnan kokoonpano on kuusi (6) jäsentä. Jalostustoimikunnan jäsenistä kaksi (2) vastaa keltaisten ja tiikerijuovaisien, kaksi (2) mustien ja harlekiinien ja kaksi (2) sinisten tanskandoggien jalostusneuvonnasta. Toimikunnan jäseniltä edellytetään vankkaa tietoutta genetiikasta ja koirien jalostuksen tuntemusta.

Jalostustoimikunnan työtehtäviä ovat muun muassa:

- jalostusneuvonta ja tiedon jakaminen
- jalostusohjesäännön ja jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) seuranta/päivittäminen
- jalostus- ja jälkeläistarkastukset
- jalostusneuvojien koulutus
- ulkomaiset yhteydet jalostusasioissa
- pentulista ja sen pääsyvaatimukset/päivittäminen

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinen koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa re-

kisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. / Katariina Mäki 5.8.2013 (<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>).

Monimuotoisuuden säilyttäminen jalostustavoitteena

Kaikki koirarodut ovat geneettisesti pieniä kantoja, joiden selviytyminen tulevaisuudessa vaatii perinnöllistä monimuotoisuutta. Monimuotoisuus mahdollistaa myös jalostusvalinnan, koska silloin eläinten välillä on perinnöllisiä eroja, joiden välillä valita. Pienen kannan jalostuksessa mitään ominaisuutta ei pystytä parantamaan nopeasti, ilman että samalla hukataan liikaa geenejä. Jalostuksessa on silloin keskityttävä vain pahimpiin ongelmiin. On mietittävä, mikä juuri meidän rodussamme on tärkeintä. Mitkä ovat vakavimmat ongelmat, ja mitä taas voidaan kenties katsoa läpi sormien?

Jalostuspohjan kannalta tavoitteena tulisi kaikissa roduissa olla geenivarojen säilyttäminen, eli tehollisen koon kasvattaminen ja sitä kautta sukulaisuuden ja sukusiitoksen kasvunopeuden hidastaminen. Sukusiitosaste nousee suljetussa kannassa aina, sitä ei voi väistää. Mutta jos se nousee tarpeeksi hitaasti, eli tehollinen koko on vähintään 100-200, ei monimuotoisuutta menetetä niin ratkaisevan paljon.

Hitaasti nouseva sukusiitosaste antaa aikaa myös luonnonvalinnalle poistaa kannasta haitallisimpia geeniversioita ja pitää yllä heterotsygotiaa. Samaan aikaan mutaatiot voivat tuoda kantaan uutta vaihtelua. Luonto korjaa sukusiitoksen aiheuttamia haittoja, jos sukusiitos ei ole nopeaa, lähisukulaisten yhdistämisestä aiheutuvaa. Mutaatioita tapahtuu kuitenkin erittäin harvoin: vain yksi sadastatuhannesta tai yksi miljoonasta sukusolusta sisältää mutaation jossakin geeniparissaan. Mutaatiot muuttavat kannan geeniversioiden suhteellisia osuuksia siis hyvin hitaasti.

Sukusiitos

Sukusiitoksessa pentueen vanhempiina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaissuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä kun sukusiitosaste ylittää 10 %. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla suku-polvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljänviiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulu-paikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

Tehollinen populaatiokoko

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Mitä suurempi se on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tiettyssä rodussa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa.

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1. Kaikki värit yhdessä, vv. 2011-2020

Vuositilasto – rekisteröinnit kaikki värit yhteensä										
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	225	187	283	229	196	214	246	244	263	313
Tuonnit	10	10	23	22	19	22	24	19	30	27
Rekisteröinnit yht.	235	197	306	251	215	236	270	263	293	340
Pentueet	29	26	45	33	33	35	36	35	49	52
Pentuekoko	7,8	7,2	6,3	6,9	5,9	6,1	6,8	7	5,4	6
Kasvattajat	24	21	30	27	26	29	30	24	36	36
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	24	23	33	30	30	30	29	29	44	42
- kotimaiset	13	11	13	16	17	22	15	20	22	21
- tuonnit	5	8	14	9	6	5	12	4	11	15
- ulkomaiset	6	4	6	5	7	3	2	5	11	6
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 10 kk	6 v 2 kk	4 v 6 kk	3 v 11 kk	5 v 6 kk	4 v 2 kk	4 v 2 kk	3 v 5 kk	4 v 3 kk	4 v
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	29	26	43	33	32	34	36	34	48	51
- kotimaiset	26	22	35	26	27	27	28	26	36	39
- tuonnit	3	4	8	7	5	7	8	8	12	12
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 10 kk	3 v 7 kk	3 v 5 kk	3 v 5 kk	3 v 11 kk	3 v 9 kk	3 v 10 kk	3 v 7 kk	3 v 4 kk	3 v 4 kk
Isoisät	43	44	63	52	53	52	57	56	77	75
Isoäidit	45	48	67	53	56	57	56	57	84	83
Sukusiitos-%	2,23%	0,85%	1,58%	2,19%	1,56%	1,37%	1,92%	1,50%	1,46%	1,38%

Taulukosta 1. käy ilmi, että tilastointijaksolla (vv. 2011-2020) on Suomessa syntyneitä tanskandogin pentuja rekisteröity 2400 kpl. Vuonna 2011 pentuja syntyi eniten, 313 kpl. Rekisteröintien määrä oli alimmillaan vuonna 2019, tällöin Suomessa syntyneitä pentuja rekisteröitiin 187 kpl.

Tuontikoiria rekisteröitiin FI-rekisteriin yhteensä 206 kpl. Tarkastelujaksolla 2011 – 2020 koiria tuotiin eniten vuonna 2012 yhteensä 30 kpl. Vähiten tuonteja oli vuosina 2019 ja 2020, molempina 10 kpl.

Pentueita on ollut eniten vuonna 2011 (52 kpl) ja vähiten 2019 (26 kpl). Pentuekoko on ollut 5,4 – 7,8 välillä. Keskimääräinen pentuekoko oli 6,5 pentua. Aktiivisten kasvattajien määrä on vaihdellut välillä 21 – 36. Vähiten pentuja rekisteröineitä kasvattajia (21 kpl) oli vuonna 2019.

Käytettyjen urosten määrä on vaihdellut 23 – 44 välillä. Kotimaisten urosten osuus on ollut 11 – 22 kpl, ja ulkomaisen urosten (sis. tuonnit ja ulkomaiset) määrä on vaihdellut 2 – 15 välillä. Urokset ovat olleet noin 4 – 6 vuoden ikäisiä, kun niitä on käytetty jalostukseen. Käytettyjen narttujen määrä on vaihdellut 26 – 51 välillä. Kotimaisten narttujen osuus on ollut 22 – 39 ja tuontinarttujen osuus 3 – 12. Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on ollut 3 v. 4 kk. Sukusiitosprosentit ovat vaihdelleet 0,85 – 2,23 % välillä. Yksittäisten kasvattajien tekemissä yhdistelmissä sukusiitosprosentti on kuitenkin ylittänyt Suomen Kennelliiton ja STD ry:n jalostusohjesäännön suositteleman serkuparituksen rajan (6,25 %). Suurin yksittäinen sukusiitosprosentti (25,68 %) oli musta-harlekiini väriyhmässä. Sukusiitosprosentti on laskettu jalostustietokannasta 4 – 8 sukupolven otannalla. Keskiarvo kuluneelta tarkastelujaksolta kaikissa väriyhmässä oli yhteensä 1,68 %.

Taulukko 2. Rotu väriryhmittäin, siniset vv. 2011-2020

Vuositalasto - rekisteröinnit SINISET	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	47	31	36	18	25	19	23	29	27	55
Tuonnit	0	1	9	6	1	6	2	3	7	5
Rekisteröinnit yht.	47	32	45	24	26	25	25	32	34	60
Pentueet	7	5	7	4	9	4	5	6	9	9
Pentuekoko	6,7	6,2	5,1	4,5	2,8	4,8	4,6	4,8	3	6,1
Kasvattajat	7	4	3	4	7	3	4	6	9	7
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
-kaikki	5	4	5	3	2	3	4	4	5	4
-kotimaiset	3	2	2	0	1	3	3	3	2	2
-tuonnit	0	1	2	1	0			1	1	1
-ulkomaiset	2	1	1	2	1	0	1	0	2	1
-keskimääräinen jalostuskäytön ikä	8v 10kk	9v 8kk	4v 3kk	2v 1kk	3v 10kk	3v 8kk	3v 11kk	2v 2kk	3v 1kk	4v 4kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
-kaikki	7	3	6	4	2	4	5	5	7	9
-kotimaiset	4	2	4	3	1	2	5	4	5	7
-tuonnit	3	1	2	1	1	2		1	2	2
-keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 8kk	3v 3kk	3v 4kk	3v 4kk	5v	4v 8kk	4v	4v 1kk	3v 2kk	3v 4kk
Isoisät	14	9	11	7	13	8	7	12	15	13
Isoäidit	14	9	12	7	15	8	7	12	16	14
Sukusiitosprosentti	0,76 %	0,22 %	0,49 %	0,17 %	0,60 %	1,93 %	0,23 %	0,12 %	1,24 %	0,08 %

Sinisten taulukosta 2 nähdään, että Suomessa on rekisteröity kotimaassa syntyneitä sinisiä tanskandoggipentuja tilastointikaudella 2011 – 2020 yht. 350 kpl. Vuonna 2011 pentuja syntyi eniten, 55 kpl ja toiseksi eniten vuonna 2020, 47 kpl. Rekisteröintien määrä oli alimmillaan vuonna 2017, tällöin sinisiä Suomessa syntyneitä pentuja rekisteröitiin vain 18 kpl. Väriisteytyspentueita tällä ajanjaksolla syntyi yht. 13 kpl. Näistä väriisteytyspentueista syntyi yht. 49 sinistä pentua. Kuusi pentuetta oli sininen x musta pentueita. Lisäksi sinisiä pentuja syntyi väriyhdistelmistä musta x musta, sininen x keltainen, musta x harlekiini sekä myös yhdistelmästä musta x plattenhund.

Tuontikoiria rekisteröitiin FI-rekisteriin tilastointikaudella 2011-2020 yht. 40 kpl. Näistä jalostukseen käytettiin 22 tanskandoggia, joista 15 kpl oli narttuja ja 7 kpl uroksia. Ajanjaksolla 2016 – 2020 sinisiä tuontikoiria tuotiin eniten vuonna 2018, 9 kpl. Vähiten tuonteja oli vuosina 2016 ja 2019, vain 1 kpl molempina vuosina. Vuonna 2020 ei tuotu sinisiä tanskandoggeja Suomeen. Tuonteja tällä tarkastelujaksolla tuotiin mm. Saksasta, Tanskasta, Irlannista ja Alankomaista, lisäksi sinisiä tuonteja tuotiin Puolasta, Unkarista, Kroatiasta, Belgiasta, Virossa ja Venäjältä.

Pentuekoko vaihteli edellisellä tarkastelu jaksolla 3,0 – 6,1 välillä. Nykyisellä jaksolla pentuekoossa on tapahtunut vähän laskua, vaihdellen välillä 2,8 – 6,7. Edellisellä jaksolla keskimääräinen pentuekoko oli 4,7 pentua, kun taas pidemmällä kymmenenvuoden tarkastelujaksolla keskimääräinen pentuekoko oli 4,9 pentua. Pentuekoon laskua selittää ainakin osittain Kennelliiton Jalostustietojärjestelmän kirjaamiskäytäntö, jonka mukaan esim. mu – mu yhdistelmästä syntyneet siniset kirjataan omaksi pentueekseen sinisten osalle. Lisäksi useampi pentue on ollut siemennyspentue, jolloin pentuekoko on jäänyt pieneksi.

Aktiivisten kasvattajien määrä on vaihdellut välillä 3 – 7. Vähiten kasvattajia (3 kpl) oli vuosina 2018 sekä 2015 ja eniten (9 kpl) oli vuonna 2012. Edellisellä tarkastelujaksolla aktiivisten kasvattajien määrä vaihteli 3 – 12 kasvattajan välillä.

Käytettyjen sinisten urosten määrä on vaihdellut 2 – 5 välillä. Kotimaisten urosten osuus on ollut 0 – 3 kpl ja ulkomaisten urosten (sis. tuonnit ja ulkomaiset) määrä on vaihdellut 1 – 3 välillä. Urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä on vaihdellut 2v 1kk ja lähes 10v iän välillä, korkea ikä selittyy pakastesperman käytöllä. Käytettyjen sinisten narttujen määrä on vaihdellut 2 – 9 välillä. Kotimaisten narttujen osuus on ollut 1 – 7 ja tuontinarttujen osuus 1 – 3. Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on vaihdellut 3v 3kk ja 5v välillä.

Sinisten sukusiitosprosentti on ollut hyvin maltillinen kuluneena viisivuotiskautena. Korkeimmillaan se on ollut vuonna 2015 (1,93 %). Alhaisimmillaan sukusiitosprosentti on ollut vuonna 2011 (0,08 %). Keskiarvo kymmenvuotiskaudelta on 0,58%.

Taulukko 3: Rotu väriyrymittäin, keltaiset ja tiikerijuovaiset vv. 2011-2020

Vuositilasto – rekisteröinnit ke-ti väiryhmä										
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	107	47	76	87	71	71	95	87	83	93
Tuonnit	4	6	4	9	9	6	11	8	9	8
Rekisteröinnit yht.	111	53	80	96	80	77	106	95	92	101
Pentueet	14	9	13	13	13	14	14	13	18	16
Pentuekoko	7,6	5,2	5,8	6,7	5,5	5,1	6,8	6,7	4,6	5,8
Kasvattajat	12	8	12	11	12	12	13	10	14	11
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	11	8	10	11	12	12	11	9	16	13
- kotimaiset	6	3	2	6	7	9	5	8	6	6
- tuonnit	3	4	6	4	2	2	5		5	4
- ulkomaiset	2	1	2	1	3	1	1	1	5	3
Keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 7 kk	5 v	4 v 7 kk	3 v 4 kk	3 v 7 kk	3 v 8 kk	4 v 3 kk	3 v 10 kk	4 v 6 kk	4 v 10 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	13	9	13	13	13	13	15	12	17	15
- kotimaiset	13	8	9	12	12	12	10	8	13	9
- tuonnit		1	4	1	1	1	5	4	4	6
Keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 7 kk	3 v 8 kk	3 v 5 kk	3 v 9 kk	3 v 10 kk	3 v 5 kk	3 v 7 kk	3 v 2 kk	3 v 2 kk	3 v 4 kk
Isoisät	21	15	20	18	22	18	24	23	31	23
Isoäidit	22	16	22	18	24	23	21	23	32	27
Sukusiitos-%	1,47%	1,92%	1,90%	3,26%	2,76%	3,18%	2,50%	2,80%	2,43%	2,95%

Taulukosta 3. käy ilmi, että tilastointijaksolla (vv. 2011-2020) on keltaisia ja tiikerijuovaisia Suomessa syntyneitä pentuja rekisteröity 817 kpl.

Vuonna 2020 pentuja syntyi eniten, yhteensä 107 kpl. Neljä pentua oli lisäksi tuonteja ulkomailta, joten yhteensä pentuja rekisteröitiin 111 kpl. Rekisteröintien määrä oli alimmillaan vuonna 2019, tällöin keltaisia ja tiikerijuovaisia Suomessa syntyneitä pentuja rekisteröitiin vain 47 kpl, lisäksi 6 tuontia eli yhteensä 53 rekisteröityä ke-ti väriyrymään koiraa.

Tuontikoiria rekisteröitiin FI-rekisteriin yhteensä 74 kpl. Tarkastelujaksolla 2011 – 2020 koiria tuotiin eniten v. 2014 (11 kpl). Vähiten tuonteja oli vuosina 2018 ja 2020, molempina 4 kpl. Eniten keltaisten ja tiikerijuovaisten tuonteja oli tällä 10-vuotijaksolla Ruotsista (17 kpl). Seuraavaksi eniten tuonteja oli Unkarista ja Tanskasta (molemmista 11 kpl). Puolasta tuonteja oli 10 kpl. USA:sta tuotiin 6 kpl ja Venäjältä 4 kpl. Saksasta, Italiasta ja Norjasta tuotiin jokaisesta 3 koiraa ja Liettuasta 2 kpl. Hollannista, Israelista, Slovakiasta ja Englannista tuotiin jokaisesta 1 koiraa. Näistä 74 tuontikoirasta on KoiranNetin mukaan kuollut/lopetettu 16 koiraa (syinä on ollut luonneongelmat, makalaukunkiertymät, erilaiset syövät, iho- ja korvaongelmat, lonkkadysplasia, perineaalivälikä, maksan vajaatoiminta, sydänsairaus ja selkäydinahtauma). Kaikkia kuolleita ei välttämättä ole merkitty kuolleiksi KoiranNetiin, joten tulos voi olla todellisuudessa toinen.

Terveystutkituista tuonneista otettiin vertailuun lonkkakuvaustulokset. Vertailussa ei ole otettu huomioon vuonna 2020 rekisteröityjä tuonteja, koska niistä suurin osa on liian nuoria tutkittaviksi. Kaikista tuonneista lonkkakuvausta oli 43 kpl eli reilu puolet. A – B tuloksia oli yhteensä 26 kpl ja C tuloksia 17 kpl. Kuvaamattomia oli siis 31 kpl.

Näyttelytuloksia tuontikoirilla oli yhteensä 59 yksilöllä (laatuarvostelut olivat välillä hyvä - erinomainen). 19 tuontia on valioitunut ja heistä kuusi on kansainvälisiä muotovalioita. Tuonneista jalostukseen on käytetty 12 urosta ja 12 narttua. Kahdella nartuista on ollut 2 pentuetta, muilla vain yksi pentue. Uroksista seitsemällä on jälkeläisiä. Yhdellä uroksista on jopa 5 pentuetta toisistaan kolmen vuoden sisällä syntyneitä pentuja, kolmella uroksella on 3 pentuetta vajaan kahden vuoden sisällä toisistaan ja kolmella kaksi pentueellista jälkeläisiä.

Pentuekoko vaihteli tarkastelun alla olevalla jaksolla 4,6 – 7,6 välillä. Aktiivisten kasvattajien määrä on vaihdellut välillä 8 - 12. Vähiten pentuja rekisteröineitä kasvattajia (8 kpl) oli vuonna 2019.

Käytettyjen keltaisten ja tiikerijuovaisten urosten määrä on vaihdellut 8 - 16 välillä. Kotimaisten urosten osuus on ollut 2 – 9 kpl ja ulkomaisten urosten (sis. tuonnit ja ulkomaiset) määrä on vaihdellut 1 – 6 välillä. Urokset ovat olleet 3 – vajaan kuuden vuoden ikäisiä, kun niitä on käytetty ensimmäisen kerran jalostukseen. Käytettyjen keltaisten ja tiikerijuovaisten narttujen määrä on vaihdellut 9 – 17 välillä. Kotimaisten narttujen osuus on ollut 8 – 13 ja tuontinarttujen osuus 1 – 6. Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on ollut 3 v. 5 kk.

Keltainen-tiikerijuovainen väriyrymässä sukusiitosprosentit ovat vaihdelleet 1,47 – 3,26 % välillä. Yksittäisten

kasvattajien tekemissä yhdistelmissä sukusiitosprosentti on ylittänyt Suomen Kennelliiton ja STD ry:n jalostusohjessa säännön suositteleman serkusparituksen rajan (6,25 %) 7 kertaa. Suurin yksittäinen sukusiitosprosentti oli 11,04 %. Sukusiitosprosentti on laskettu jalostustietokannasta 4 – 8 sukupolven otannalla. Keltaisten ja tiikerijuovaisten sukusiitosprosentti on ollut suhteellisen maltillinen. Korkeimmillaan se on ollut vuonna 2017 (3,26 %). Alhaisimmillaan sukusiitosprosentti on ollut vuonna 2020 (1,47%).

Taulukko 4: Rotu väriryhmittäin, mustat ja harlekiinit vv. 2011-2020

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	71	109	171	124	100	124	128	128	153	165
Tuonnit	6	3	10	7	9	10	11	8	14	14
Rekisteröinnit yht.	77	112	181	131	109	134	139	136	167	179
Pentueet	12	14	26	17	19	19	17	20	28	30
Pentuekoko	5,9	7,8	6,6	7,3	5,3	6,5	7,5	6,4	5,5	5,5
Kasvattajat	11	12	19	13	15	16	14	13	22	22
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	8	11	18	16	16	15	14	16	23	25
- kotimaiset	4	6	9	10	9	10	7	9	14	13
- tuonnit	2	3	6	4	4	3	7	3	5	10
- ulkomaiset	2	2	3	2	3	2	0	4	4	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 6 kk	5 v 2 kk	4 v 7 kk	4 v 6 kk	6 v 11 kk	4 v 5 kk	4 v 1 kk	3 v 6 kk	4 v 3 kk	3 v 6 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	9	14	24	16	17	17	16	17	24	27
- kotimaiset	9	12	22	11	14	13	13	14	18	23
- tuonnit		2	2	5	3	4	3	3	6	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 6 kk	3 v 7 kk	3 v 6 kk	3 v 2 kk	3 v 11 kk	3 v 9 kk	4 v 1 kk	3 v 9 kk	3 v 5 kk	3 v 4 kk
Isoisät	19	24	34	31	29	31	27	30	43	46
Isoäidit	20	27	35	30	30	32	29	31	48	48
Sukusiitosprosentti	4,34 %	0,57 %	1,67 %	1,73 %	0,95 %	0,24 %	1,79 %	0,92 %	0,97 %	0,92 %

Mustien ja harlekiinien vuositilastosta (taulukko 4.) nähdään, että Suomessa on rekisteröity kotimaassa syntyneitä musta-harlekiinipentuja tilastointikaudella 2011-2020 yhteensä 1273 kpl. Vuonna 2011 pentuja syntyi eniten, yhteensä 165 kpl, tämän jälkeen kotimaisten rekisteröintien määrä on lähtenyt laskuun mu/ha koirien osalta. Rekisteröintien määrä oli alimmillaan vuonna 2020, jolloin mu/ha väriryhmän kotimaassa syntyneitä pentuja rekisteröitiin 71 kpl.

Tuontien määrä on laskenut huomattavasti mu/ha koirien osalta. Tuontikoiria rekisteröitiin FI-rekisteriin yht. 92 kpl. Vuosina 2011-2020 mu/ha koiria tuotiin eniten vuosina 2011 ja 2012, 14 kpl. Vähiten tuonteja oli vuonna 2019, vain 3kpl. Kaikkia tuonteja ei rekisteröidä ollenkaan tai rekisteröidään vasta niiden tullessa ns. jalostuskäyttöön. Eniten tuotiin koiria Venäjältä 17 kpl. Yhdysvalloista 15 kpl. Saksasta 11 kpl, Ruotsista 8 kpl. Puolasta 8kpl. Liettuasta 6kpl. Tanskasta 6kpl. Virosta 4kpl. Unkarista 3kpl. Tšekistä, Serbiasta ja Norjasta 2kpl kustakin maasta. Italiasta, Espanjasta, Ukrainasta, Montenegrosta, Irlannista, Alankomaista, Argentiinasta ja Australiasta tuotiin kustakin yksi koira.

Eniten tuotiin mustia koiria, 45 kpl. Harlekiineja tuotiin seuraavaksi eniten eli 33 koira, mantteleita 8, sekä harmaaharlekiini ja plattenhund, molempia 3 koira. Mustien tuontimäärään on todennäköisesti vaikuttanut niiden käyttö sinisten jalostusmateriaaliksi sekä niiden kasvattajien tarve, jotka kasvattavat pelkästään mustia.

Tuonneista on kymmenen vuoden jaksolla kirjattu kuolleeksi KoiraNet-jalostustietokantaan 22 koira. Kaksi on lopetettu käyttäytymishäiriön, 1 b-solulymfooman, 2 syöpää, 2 kardiomyopatian, 2 kiertymään, 2 vanhuuteen, mak-sa-sairaus, munuaissairaus, sokeutuminen, selkäsairaus, sektion komplikaatioon ja tapaturman vuoksi. sekä 2 joihin ei merkitty kuolinsyytä. Pentueita lopetetuista oli 14 koiralla. Kaikista tuonneista vain muutamalle on merkitty tieto kuolemasta. Valitettavasti kaikki eivät merkitse koiraansa Kennelliiton jalostustietokantaan kuolleeksi, kuolinsyystä puhumattakaan, joten todellisuus lieenee hyvinkin erilainen.

Nykyisellä jaksolla pentuekoko on pysynyt lähes samana vaihdellen välillä 5,3-7,8.

Aktiivisten kasvattajien määrä on vaihdellut välillä 11-22. Vähiten kasvattajia (11 kpl) oli vuonna 2020 ja eniten (22 kpl) vuonna 2012 ja 2011.

Käytettyjen mu/ha urosten määrä on vaihdellut 11-25 välillä. Kotimaisten urosten osuus on ollut 4-14 kpl ja ulkomaisen urosten (sis. tuonnit ja ulkomaiset) määrä on vaihdellut 2-10 välillä. Urokset ovat olleet iältään jalostuskäytön osuessa kohdalle 3v 6kk - 6v 11kk.

Käytettyjen mu/ha narttujen määrä on vaihdellut 9-27 välillä. Kotimaisten narttujen osuus on ollut 9-23 ja ulkomaisen narttujen (sis. tuonnit ja ulkomaiset) osuus 2-6 kpl. Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on vaihdellut välillä 3v 2kk - 4v 6kk.

Mu/ha Sukusiitosprosentit ovat vaihdelleet 0,24 – 4,34 % välillä. Yksittäisten kasvattajien tekemissä yhdistelmissä sukusiitosprosentti on kuitenkin ylittänyt Suomen Kennelliiton ja STD ry:n jalostusohjessa säännön suositteleman serkusparituksen rajan (6,25 %). Suurin yksittäinen sukusiitosprosentti (25,68 %) pentue rekisteröity EJ-rekisteriin. Sukusiitosprosentti on laskettu jalostustietokannasta 4 – 8 sukupolven otannalla.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 5. Jalostuspohjan laajuus, kaikki värit vv. 2011-2020

Vuositilasto – jalostuspohja kaikki värit yhteensä										
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per vuosi										
- pentueet	29	26	45	33	33	35	36	35	49	52
- jalostukseen käytetyt eri urokset	24	23	33	30	30	30	29	29	44	42
- jalostukseen käytetyt eri nartut	29	26	43	33	32	34	36	34	48	51
- isät/emät	0,83	0,88	0,77	0,91	0,94	0,88	0,81	0,85	0,92	0,82
- tehollinen populaatio	36 (62%)	33 (63%)	52 (58%)	43 (65%)	42 (64%)	43 (61%)	44 (61%)	43 (61%)	62 (63%)	63 (61%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0,00%	0,00%	3,00%	9,00%	12,00%	7,00%	8,00%	8,00%	11,00%	10,00%
- nartuista käytetty jalostukseen	0,00%	3,00%	6,00%	12,00%	17,00%	24,00%	24,00%	15,00%	26,00%	13,00%
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	133	137	146	137	139	155	172	186	201	214
- jalostukseen käytetyt eri urokset	88	92	96	96	95	111	120	132	142	143
- jalostukseen käytetyt eri nartut	107	116	128	122	119	135	145	162	171	178
- isät/emät	0,82	0,79	0,75	0,79	0,8	0,82	0,83	0,81	0,83	0,8
- tehollinen populaatio	133 (50%)	142 (52%)	154 (53%)	149 (54%)	146 (53%)	168 (54%)	181 (53%)	201 (54%)	213 (53%)	219 (51%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3,00%	6,00%	7,00%	9,00%	9,00%	9,00%	9,00%	11,00%	13,00%	12,00%
- nartuista käytetty jalostukseen	6,00%	9,00%	14,00%	19,00%	20,00%	22,00%	19,00%	18,00%	18,00%	18,00%

Tanskandoggipentueita on ollut tarkastelujaksolla 2011-2020 kaikki värit mukaan lukien 340 kpl. Pentueita on ollut eniten vuonna 2019 ja vähiten 2011. Isä/emäsuhteen keskiarvo on ollut kuluneella tarkastelujaksolla 0,8. Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa on yksilöiden jalostuskäyttö populaatiossa. Sukupolvitasolla laskentajaksolla 2011-2020 keskiarvo uroksilla oli 8,8 %, ja nartuilla 16,3 %. Kuluneella jaksolla uroksista on käytetty jalostukseen 6,8 % ja nartuista 14,0 %. Samojen urosten käyttöön tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta rodun monimuotoisuus säilyisi.

Tehollinen populaatio kertoo rodun monimuotoisuuden asteen. Sukupolvitasolla jaksolla 2011 - 2020 tehollinen populaatio on ollut alhaisin vuonna 2020, 133 (50 %). Todellinen lukema on vielä tätäkin alhaisempi. Kasvattajien hälytyskellojen pitäisi jo soida.

Taulukko 6. Jalostuspohjan laajuus, siniset vv. 2011-2020

Vuositilasto - jalostuspohja										
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per vuosi										
- pentueet	7	5	7	4	9	4	5	6	9	9
- jalostukseen käytetyt eri urokset	5	4	5	3	2	3	4	4	5	4
- jalostukseen käytetyt eri nartut	7	3	6	4	2	4	5	5	7	9
- isät/emät	0,71	1,33	0,83	0,75	1	0,75	0,8	0,8	0,71	0,44
- tehollinen populaatio	8 (57%)	4 (40%)	8 (57%)	5 (62%)	3 (17%)	5 (62%)	6 (60%)	6 (50%)	8 (44%)	8 (44%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	6 %	5 %	13 %	9 %	23 %	8 %	8 %	12 %	4 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	7 %	12 %	44 %	33 %	17 %	33 %	5 %	22 %	6 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	23	25	24	22	24	24	29	39	43	42
- jalostukseen käytetyt eri urokset	18	19	20	17	19	19	21	29	32	29
- jalostukseen käytetyt eri nartut	17	21	22	21	21	22	27	36	40	38
- isät/emät	1,06	0,9	0,91	0,81	0,9	0,86	0,78	0,81	0,8	0,76
- tehollinen populaatio	23 (50%)	27 (54%)	28 (58%)	26 (59%)	27 (56%)	28 (58%)	33 (57%)	44 (56%)	49 (57%)	46 (55%)
- uroksista käytetty jalostukseen	5 %	8 %	12 %	13 %	12 %	13 %	7 %	10 %	8 %	7 %
- nartuista käytetty jalostukseen	11 %	21 %	23 %	31 %	21 %	18 %	13 %	13 %	14 %	18 %

Isien ja emien suhde on sinisillä tanskandogeilla ollut tällä kymmenvuotisella tarkastelujaksolla 0,812 (keskiarvo, tau-lukko 8). Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa on urosten jalostuskäyttö populaatiossa, kuin myös tehok-kaampaa perinnöllistä vaihtelua rodun (värin) sisällä. Urosten ja emien käyttö populaatiosta on urosten osalta nykyi-sellä laskentajaksolla 9 %. Narttujen osalta kymmenvuotistarkastelujaksolla se on 18 %, kun aiemmalla lyhyemmällä laskentajaksolla se oli 11,3 %. Tähän tulisi kuitenkin erityisesti sinisten osalta kiinnittää huomiota selvästi enemmän. Toki tulee muistaa, että nuoret ikäluokan koirat ovat vielä jalostuskäyttöiässä, joten prosenttiluvut vielä kasvavat tu-levien vuosien aikana. Tehollinen populaatio kertoo rodun monimuotoisuuden asteen. Tällä laskentajaksolla (vuodet 2011 – 2020) se on 33,1 (keskiarvo). Aiemmalla lyhyemmällä laskentakaudella keskiarvo oli 41. Tässä on tapahtunut laskua ja tulee vielä muistaa, että todellinen lukema on aina matalampi.

Taulukko 7. Jalostupohjan laajuus, keltaiset ja tiikerijuovaiset vv. 2011-2020

Vuositilasto – jalostuspohja ke-ti väriyhmä										
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per vuosi										
- pentueet	14	9	13	13	13	14	14	13	18	16
- jalostukseen käytetyt eri urokset	11	8	10	11	12	12	11	9	16	13
- jalostukseen käytetyt eri nartut	13	9	13	13	13	13	15	12	17	15
- isät/emät	0,85	0,89	0,77	0,85	0,92	0,92	0,73	0,75	0,94	0,87
- tehollinen populaatio	16 (57%)	12 (67%)	16 (62%)	16 (62%)	17 (65%)	17 (61%)	18 (64%)	14 (54%)	22 (61%)	19 (59%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0,00%	0,00%	5,00%	12,00%	13,00%	2,00%	15,00%	6,00%	12,00%	11,00%
- nartuista käytetty jalostukseen	0,00%	8,00%	10,00%	17,00%	12,00%	29,00%	19,00%	21,00%	41,00%	17,00%
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	49	48	53	54	54	59	61	65	72	75
- jalostukseen käytetyt eri urokset	32	33	37	40	41	43	42	44	48	51
- jalostukseen käytetyt eri nartut	41	40	48	48	47	54	52	60	60	61
- isät/emät	0,78	0,82	0,77	0,83	0,87	0,8	0,81	0,73	0,8	0,84
- tehollinen populaatio	50 (51%)	50 (52%)	58 (55%)	60 (56%)	60 (56%)	66 (56%)	64 (52%)	71 (55%)	74 (51%)	76 (51%)
- uroksista käytetty jalostukseen	5,00%	9,00%	9,00%	11,00%	9,00%	9,00%	11,00%	12,00%	14,00%	13,00%
- nartuista käytetty jalostukseen	9,00%	12,00%	16,00%	19,00%	21,00%	27,00%	24,00%	24,00%	24,00%	19,00%

Taulukko 7. Keltaisia ja tiikerijuovaisia pentueita on ollut tarkastelujaksolla 2011-2020 yhteensä 137 kpl. Pentueita on ollut eniten vuonna 2012 ja vähiten 2019. Eniten eri uroksia on käytetty jalostukseen vuonna 2012 ja vähiten 2019. Samat vuodet nousevat esille luonnollisesti myös nartuissa. Isä/emäsuhteen keskiarvo on ollut kuluneella tarkastelu-jaksolla 0,8. Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa on yksilöiden jalostuskäyttö populaatiossa.

Sukupolvitasolla jaksolla 2011-2020 keskiarvo jalostukseen käytetyillä uroksilla oli 10,3 %, ja nartuilla 19,5 %. Samojen urosten käyttöön tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta rodun monimuotoisuus säilyisi.

Tehollinen populaatio kertoo rodun monimuotoisuuden asteen. Sukupolvitasolla jaksolla 2011 - 2020 tehollinen populaatio on ollut alhaisin vuosina 2019-2020, 50 (50 %). Todellinen lukema on vielä tätäkin alhaisempi

Taulukko 8. Jalostuspohjan laajuus, mustat ja harlekiinit vv. 2011-2020

Taulukko 10. Vuositilasto - jalostuspohja

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per vuosi										
- pentueet	12	14	26	17	19	19	17	20	28	30
- jalostukseen käytetyt eri urokset	8	11	18	16	16	15	14	16	23	25
- jalostukseen käytetyt eri nartut	9	14	24	16	17	17	16	17	24	27
- isät/emät	0,89	0,79	0,75	1	0,94	0,88	0,88	0,94	0,96	0,93
- tehollinen populaatio	12 (50%)	17 (61%)	29 (56%)	21 (62%)	22 (58%)	22 (58%)	20 (59%)	22 (55%)	32 (57%)	35 (58%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	2 %	7 %	11 %	6 %	4 %	10 %	11 %	10 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	1 %	3 %	15 %	23 %	26 %	13 %	19 %	14 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	69	76	81	72	75	84	95	102	104	112
- jalostukseen käytetyt eri urokset	45	50	50	50	49	65	74	79	79	78
- jalostukseen käytetyt eri nartut	55	65	69	63	63	72	80	87	90	95
- isät/emät	0,82	0,77	0,72	0,79	0,78	0,90	0,92	0,91	0,88	0,82
- tehollinen populaatio	68 (49%)	79 (52%)	82 (51%)	77 (53%)	77 (51%)	93 (55%)	104 (55%)	112 (55%)	115 (55%)	118 (53%)
- uroksista käytetty jalostukseen	2 %	4 %	6 %	7 %	8 %	8 %	9 %	11 %	14 %	14 %
- nartuista käytetty jalostukseen	1 %	4 %	9 %	16 %	19 %	20 %	18 %	16 %	16 %	18 %

Taulukko 10. Isien ja emien suhde on ollut tanskandogeilla keskimäärin 0,896. Urosten ja narttujen käyttö populaatiosta on heikentynyt myös mustien ja harlekiinien osalta selvästi. Urosten keskiarvo oli 6.1% ja narttujen 11.4% vuosina 2011-2020. Tähän tulisi erityisesti mu/ha osalta kiinnittää huomiota selvästi enemmän. Toki tulee muistaa, että nuoret koirat ovat edelleen jalostuskäyttöissä, joten prosenttiluvut kasvavat tulevien vuosien aikana.

Uroksen jalostuskäytössä tulisi huomioida elinikäinen jälkeläistuotto, mutta myös mahdollinen lyhyellä aikavälillä tapahtuva liikakäyttö, jotta välttyttäisiin lisäämästä sukupolven sisällä liiallista samojen koirien sukulaisuuden määrää. Uros voi jättää jälkeläisiä jopa kymmenenkin vuotta ja sen vaikutus tuntuu usean sukupolven ajan. Uroksen omistajan vastuulla on sen jalostuskäytön valvonta, jotta jälkeläisten määrä pysyy suosituksen rajoissa.

Tehollinen populaatio kertoo rodun monimuotoisuuden asteen. Sukupolvitasolla jaksolla 2011-2020 tehollinen populaatio on ollut alhaisin vuonna 2020. 68 (49%) Todellinen lukema on vielä tätäkin alhaisempi.

Käytetyimmät urokset ja nartut vuosilta 2011 – 2020

Taulukoissa %-osuus tarkoittaa uroksen pentujen osuutta kaikista 2011-2020 syntyneistä pennuista ja kumulat.% laskee yhteen uroksen ja sitä enemmän pentuja siittäneiden urosten pentumäärän.

Puhuttaessa liikakäyttö jalostuksesta tarkoitetaan, ettei jalostukseen käytettävän uroksen jälkeläismäärä saa ylittää 5%:a rodun (väriyhmän) yhden sukupolven (4.v) aikana rekisteröityjen pentujen kokonaismäärästä.

Tanskandoggien rekisteröintimäärät ovat nousseet viimeisemmän eli vuoden 2020 osalta. Rekisteröintimäärien lisääntymiseen on mahdollisesti vaikuttanut COVID-19 pandemia. Pandemian vuoksi kaikkien koiranpentujen kysyntä on noussut huomattavasti. Ihmiset viettävät paljon enemmän aikaa kotonaan, koska matkustamaan ei pääse ja suurin osa väestöstä tekee töitä etänä kotonaan. Joten ihmisillä on ollut aikaa koiranpennulle. Kasvattajat ovat reagoineet lisääntyneeseen kysyntään lisäämällä tarjontaa. Tästä johtuen myös yhdelle urokselle suositeltava jälkeläismäärä suurenee. Rekisteröintiluvut ovat lisääntyneet erityisesti sinisessä väriyhmässä.

Liikakäytön maksimisuositukset ovat viimeisten vuosien rekisteröintilukuihin suhteutettuina kasvaneet. Liikakäytön rajojen laskennassa on otettu huomioon vuosien 2017-2020 rekisteröinnit. Maksimisuositukset yhden sukupolven eli viimeisen 4 vuoden jälkeläismäärille ovat seuraavat: siniset 7 jälkeläistä/jalostukseen käytettävää koira, musta-harlekiini 24 jälkeläistä/jalostukseen käytettävä koira ja keltainen-tiikerijuovaiset 16 jälkeläistä/jalostukseen käytettävä koira.

Edellä mainittujen lukujen perusteella voidaan todeta että, liikakäyttöä on rodussamme liikaa. Sen pystyy päättämään jokainen katsoessaan seuraavassa esitettyjä taulukoita. Jokaisen uroksen omistajan sekä urosta nartulle mieltävän kasvattajan tulisi tuntea vastuunsa populaation rakenteesta ja sen jalostuspohjasta. Jokaisen kasvattajan tai nartun omistajan tulee miettiä, onko toinen tai jopa kolmas pentue nartulle enää tarpeen.

Taulukko 9. Käytetyimmät urokset v. 2011-2020, siniset

	Uros	Synt. vuosi	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	THUNDERFIRE CYRLTHFOGMAN	2006	4	21	6,77 %	7 %	6	19	4	21
2	BONEL ROLAND	2004	3	19	6,13 %	13 %	2	18	5	46
3	DEKAMERON	2007	3	18	5,81 %	19 %	5	30	5	26
4	LAWAETZ DANES BOLD IN BLUE	2015	4	18	5,81 %	25 %	0	0	4	18
5	SARADANE'S DUDE OF DREAMS	2004	2	16	5,16 %	30 %	3	22	5	48
6	RIVERAN CALL ME FOGMAN JR	2011	3	16	5,16 %	35 %	5	22	3	16
7	GENEDDA REX IMPERATOR	2010	2	14	4,52 %	39 %	1	8	2	14
8	C'MON REASON TO BELIEVE	2015	1	13	4,19 %	44 %	0	0	1	13
9	DOGGIMAINEN EERO	2010	2	13	4,19 %	48 %	4	18	2	13
10	GRANDE GREMIN'S I M YOUR LOVEJOY	2016	1	10	3,23 %	51 %	0	0	1	10
11	DANEMANIAN COOL CHARMING BLUE	2014	1	9	2,90 %	54 %	0	0	1	9
12	SEKILA'S CHARMING DANEMANIA	2011	1	9	2,90 %	57 %	0	0	1	9
13	DREAMKEEPER'S CAPRA'S NORTHERN EXPOSURE V STUHR	2009	1	9	2,90 %	60 %	0	0	1	9
14	DOGGIMAINEN VAAHTERAMÄEN EEMELI	2013	1	8	2,58 %	65 %	1	2	1	8
15	LHA DANES BAROSSO ONYX	2012	1	7	2,26 %	69 %	2	14	1	7
16	DOGGIMAINEN SIMEON	2010	1	7	2,26 %	72 %	2	19	1	7
17	DENIM DANES LIGHTNINGSTRIKESBACK	2010	1	6	1,94 %	74 %	1	8	2	14
18	SARADANE'S KING V THE RING	2008	1	6	1,94 %	75 %	0	0	1	6
19	TORRENS PLACE ON EART	2014	1	6	1,94 %	77 %	0	0	1	6
20	DOGGIMAINEN TUOMAS	2010	1	5	1,61 %	82 %	3	36	2	13

Sinisistä uroksista käytetyin uros on Thunderfire Cylrthfogman (synt.2006), jolla on 21 jälkeläistä. Käytetyimpien uros-ten listalla liikakäytön eli 7 kappaleen kokonaispentumäärä ylittyy 14 uroksen osalta. Sinisten populaatio on ollut aina suhteellisen pieni mutta tämän tilastointijakson aikana sinisten pentujen määrä on noussut lähes kaksinkertaiseksi: Vuonna 2016 rekisteröitiin 25 syntynyttä pentua kun vuonna 2020 rekisteröitiin lähes kaksinkertainen määrä, 47 pentua. Silti olisi erityisen tärkeää, ettei samoja koiria käytettäisi useaan kertaan eikä pienessä populaatiossa suosittelaisi myöskään samojen yhdistelmien uusimista.

Geenipohjaltaan vieraat, onnistuneet tuonnit olisivat tärkeitä sinisten populaation elinvoimaisuuden ja ns. geeneettisten pullonkaulojen ehkäisemisessä. Sininen-musta -väriristeytyksen toteuttamista on helpotettu; rotujärjestö puoltaa sininen – musta -väriristeytystä myös mm. ensikertalaiselle kasvattajalle mikäli rotujärjestön jalostusohje-sääntö täyttyy. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinnistä (ajanjaksona käytetty 2017 - 2020). Sinissä tämä määrä olisi enintään 14pentua. Väriin geenipopulaation kannalta on hyvin huolestuttavaa, mikäli yksittäisillä uroksilla toisen polven jälkeläisten määrät nousevat korkeiksi. Tällä ajanjaksolla toisen polven jälkeäisiä on eniten Doggimainen Tuomaksella 36 jälkeläistä. Toiseksi eniten toisen polven jälkeläisiä on Dekameronilla 30 jälkeläistä. Tällä ajanjaksolla viidenneksi käytetyin uros Saradane's Dude of Dreams oli aiemmalla tilastointijaksolla (vuodet 2006 – 2015) käytetyin uros ja sen isällä Wysiwyg Luke Skywalker Longolla on 8 pentuetta, 27 pentua, toisen polven jälkeläisiä 97. Saradane's Dude of Dreamsillä on toisen polven jälkeläisiä 22.

Käytetyimmistä sinisistä uroksista keskenään sukua ovat Thunderfire Cylrthfogman, jonka poika on kolmen Suomes-sa syntyneen pentueen isä Riveran Call Me Fogman Junior. Saradane's Dude Of Dreams on isänä Saradane's King V The Ringille, jolla on yksi pentue. Doggimainen Tuomas, Doggimainen Eero ja Doggimainen Simeon ovat kaikki veljeksiä. Denim Danes Lightningstrikesback on isänä Doggimainen Vaahteramäen Eemelille. Grande Gremin's I M Your Lovejoy tulee musta/harlekiiniyhdistelmästä.

Kahdestakymmenestä käytetyimmästä sinisestä uroksesta kuusi on tuonti koiria, tuontimaat: Australia, Venäjä, Tanska, Norja, USA ja Puola. Tuonneista huolimatta sinisten populaatio on pieni ja jo 4 pentuetta samalla uroksella on tässä pienessä värivariaatiossa aivan liikaa. Tätä tulisi ehdottomasti välttää.

Taulukossa mainittujen sinisten pentujen lisäksi Bonel Rolandille on syntynyt 8 mustaa pentua, Dekameronille 2 mustaa pentua, Denim Dane's Lightnigstrikesbackille 8 mustaa pentua ja Doggimainen Tuomakselle 12 mustaa pentua.

Taulukko 10. Käytetyimmät urokset v. 2011-2020, keltaiset ja tiikerijuovaiset

Käytetyimmät ke-ti urokset vv. 2011-2020										
#	Nimi	Syntynyt	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	SARDI'S SECRET AGENT 007 AT HOPPINGHAMS	2013	5	32	3,87%	4,00%	4	29	5	32
2	EURO POWER DUUTSONI	2010	4	26	3,14%	7,00%	4	21	4	26
3	GOLDGIRLS OUT OF MY WAY	2009	3	24	2,90%	10,00%	3	20	3	24
4	EURO POWER BOY TOY	2007	4	22	2,66%	13,00%	16	97	7	41
5	CHILL GIANT'S COGNAC HENNESSY	2016	4	21	2,54%	15,00%	0	0	4	21
6	DJURHEDENS ASTOR AF LISE	2014	3	19	2,30%	17,00%	3	19	3	19
7	GRANDMAN'S MOONLIGHT	2012	2	19	2,30%	20,00%	1	10	2	19
8	DIVINE ACRES C'MON SIR ALFA	2009	2	18	2,18%	22,00%	6	31	4	30
9	GREAT BEL'S WALTHER	2007	2	18	2,18%	24,00%	0	0	2	18
10	ALDER GLADE'S ALONSO	2011	3	17	2,06%	26,00%	2	16	3	17
11	DJURHEDENS BALTAZAR AF LISE	2016	2	17	2,06%	28,00%	0	0	2	17
12	EDENDANE'S CT JACK SPARROW	2007	2	17	2,06%	30,00%	3	15	2	17
13	GRAND DE FELD'S URANUS	2015	3	17	2,06%	32,00%	1	5	3	17
14	LAMPE MR GREAT PUMPKIN	2013	3	17	2,06%	34,00%	1	8	3	17
15	CATAPHA'S GOLDEN IM FEAR OF THE DARK	2018	2	17	2,06%	36,00%	0	0	2	17
16	HIGHESTEEM KING 4 EDEN	2007	3	16	1,93%	38,00%	12	51	6	26
17	RED RUBLEV PURPLE RAIN	2010	2	14	1,69%	40,00%	3	19	2	14
18	SAMURAIWOOD'S BILLABONG BOY	2009	2	14	1,69%	42,00%	3	19	2	14
19	LIEBE DOGGEN NIGHT WISH	2010	3	14	1,69%	43,00%	0	0	3	14
20	SARDI SILKWD DOUBLE TROUBLE	2006	2	14	1,69%	45,00%	0	0	2	14

* Tuonnit merkitty kursivilla.

Taulukossa 10. on esitetty viimeisen kymmenen vuoden aikana 20 eniten käytettyä urosta. Kahdenkymmenen käytetyimmän uroksen joukossa on 11 tuontikoiraa, joista kahdella on kuitenkin suomalainen isä tai emä. USA:sta on tuotu neljä urosta, joista kaksi pakasteena Suomeen. Muut tuonnit ovat pohjoismaista; kaksi Norjasta (näistä toisella suomalainen isä), kaksi Tanskasta (näistä toisella suomalainen emä) sekä kolme Ruotsista. Tarkasteltavan ajanjakson (2011 – 2020) käytetyin uros on vuonna 2013 syntynyt tiikerijuovainen USA:n tuonti Sardi's Secret Agent 007 at Hopplinghams, jolla on viidestä pentueesta yhteensä 32 jälkeläistä.

Urosten liikakäytön raja ke-ti väriyhmässä on 16 jälkeläistä ensimmäisessä polvessa (4 v. 1 sukupolvi, 5 %) . Toisen polven jälkeläisiä saisi olla enintään 10% yhden sukupolven (4v.) rekisteröinneistä. Ke-ti väriyhmässä toisessa polvessa saisi jälkeläisiä olla enintään 32 kpl. Em. uroksella maksimijälkeläismäärä ylittyy 50 %:lla ensimmäisessä sukupolvessa. Peräti 15:sta uroksella ylittyy 16 jälkeläisen raja ensimmäisessä sukupolvessa. Toisessa sukupolvessa maksimijälkeläismäärä ylittyy kahdella uroksella, Euro Power Boy Toy sekä Highsteem King 4 Eden. Tarkasteltavalla ajanjaksolla Euro Power Boy Toylla on neljä pentuetta, kuten Euro Power Duudsonillakin, mutta Euro Power Boy Toy on täysin omilla lukemillaan toisen polven jälkeläisten osalta, sillä heitä on lähemmäs sata (97). Toiseksi eniten toisen polven pentuja löytyy Highsteem King 4 Edeniltä, yhteensä 51 pentua. Kolmanneksi eniten toisen polven pentuja löytyy sijalla 8. olevalta Divine Acres C'mon Sir Alfalta, yhteensä 31 pentua. Ko. uroksella on ollut tilastointiaikana myös väriristeytyspentue mustaharlekiiniväriyhmään.

Sijoilla 2-4 olevat urokset ovat läheistä sukua toisilleen. Toiseksi käytetyimmän uroksen Euro Power Duutsonin emä on 4. käytetyimmän uroksen sisko. Euro Power Duudsoni ja kolmanneksi käytetyin uros Goldgirls Out of My Way ovat velipuolia. Heillä on sama isä, joka löytyy siis sijalta 4. Highsteem King 4 Eden, joka löytyy sijalta 16. sekä sijalla 12. oleva Edendane's Ct Jack Sparrow linjautuvat myös samaan sukulinjaan (Diplomatic's Val Kilmer), kuten sijoilla 2-4 olevat uroksetkin. Sijoilta 6. ja 11. löytyvät Ruotsintuonnit Djurheden's Astor af Lise sekä Djurheden's Baltazar af Lise ovat velipuolia keskenään.

Kumulatiivisen prosentin suhteen 50% kaikista syntyneistä pennuista tulee täyteen 23. uroksen kohdalla (ei näy listalla). Pieni joukko keskenään sukua olevia uroksia on täyttänyt kuluneen 10 vuoden aikana tätä maata. Uroksenomistajat voisivat miettiä, onko järkeä antaa samaa urosta jatkuvasti jalostuskäyttöön ja sitä kautta pienentää geenipoolia.

Taulukko 11. Käytetyimmät urokset v. 2011-2020, mustat ja harlekiinit

	Uros	Tilastointialkana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	ROSESTAR'S NEWBORN LOVE	9	51	4,01 %	4 %	3	24	9	53
2	NORDIC GIANT'S GRANT TO JÄTTILÄISEN	6	47	3,69 %	8 %	2	11	6	47
3	DANE KHAN KUROTORA	5	40	3,14 %	11 %	9	53	5	46
4	C'MON JUST DO IT	5	35	2,75 %	14 %	6	39	5	38
5	CALIOSTRO MAGICHESKIY	3	27	2,12 %	16 %	3	15	3	27
6	GALLEN-KALLELA MAGICAL MACZUPIKCU	3	27	2,12 %	18 %	1	1	3	27
7	BALOU WARRIOR QUEEN	3	25	1,96 %	20 %	1	9	3	25
8	RIVERCREST SPRINGSTEEN	3	21	1,65 %	21 %	2	18	4	31
9	JÄTTILÄISEN ÄKÄSLOMPOLO	2	20	1,57 %	23 %	0	0	2	20
10	JÄTTILÄISEN ÄDJUTANT	2	19	1,49 %	25 %	9	74	2	19
11	KENZO V. JOLENE'S SILHOUET	2	19	1,49 %	26 %	0	0	2	19
12	JÄTTILÄISEN VIPUNEN	3	19	1,49 %	27 %	3	26	3	19
13	CATADELIAN AMOROUS ROMEO	3	19	1,49 %	29 %	0	0	3	19
14	OZAENAS SUPERNOVA	3	17	1,34 %	30 %	0	0	3	17
15	RAINMASTER'S VITO CORLEONE	4	16	1,26 %	32 %	6	58	5	23
16	ROSESTAR'S FUTURE FAUSTINO	2	16	1,26 %	33 %	5	40	2	16
17	WINDYCITY-ORION'S GUITAR HERO	2	16	1,26 %	34 %	3	19	2	16
18	C'MON EVERYBODY GET UP	3	15	1,18 %	35 %	1	13	3	20
19	RAVENDANE GAME ON	3	15	1,18 %	36 %	0	0	3	15
20	ARIOSTO-N	3	15	1,18 %	38 %	1	7	3	15

Harlekiinien ja mustien väriyhmässä (taulukko 11.) eniten käytetyllä uroksella on peräti yhdeksän pentuetta. Rosestar's Newborn Loven pentumäärä, 51 kpl, on ollut 3,65% syntyneistä pennuista. Toisessa polvessa uroksella on 24 pentua.

Ensimmäinen tuontiurossa löytyy listalta toisena, Nordic Giant's Grant To Jättiläisen. Tämä norjalainen harlekiiniurossa on isänä kuudelle pentueelle, pentuja sillä on 47.

Kolmanneksi käytetyimmän uroksen Dane Khan Kurotoran (40 pentua) emän emä Rivercrest Nenna's Amelia on kahdeksanneksi käytetyimmän uroksen Rivercrest Springsteen (21 pentua) emä. Rivercrest Springsteenilla on myös kaksi sinistä pentua. Urokset sijoilla kahdeksan ja kymmenen, Jättiläisen Äkäslompola ja Ädjutant, ovat veljeksiä.

Urosten liikakäytön raja mu/ha-väriyhmässä on 24 jälkeläistä ensimmäisessä polvessa (4 v. 1 sukupolvi, 5 %). Tämä ylittyy 7 uroksella, Rosestar's Newborn Love (51 pentua), Nordic Giant's Grant To Jättiläisen (47 pentua), Dane Khan Kurotora (40 pentua), C'mon Just Do It (35 pentua), Caliostro Magicheskiy (27 pentua), Gallen-Kallela Magical Maczupikczu (27 pentua) sekä Balou Warrior Queen (25 pentua).

Toisen polven jälkeläisiä saisi olla enintään 10% yhden sukupolven (4v.) rekisteröinneistä. Mu/ha-väriyhmässä tämä tarkoittaa, että toisessa polvessa saisi jälkeläisiä olla enintään 48 kpl. Määrä ylittyy kolmella uroksella. Käytetyimpien listan kolmannella uroksella Dane Khan Kurotoralla on toisessa polvessa 53 pentua, Jättiläisen Ädjutantilla 74 pentua ja Rainmaster's Vito Corleonella 58 pentua.

Kahdenkymmenen koiran listalta löytyy tuontejä seuraavasti: Puolasta kaksi, Norjasta, Venäjältä, Alankomaista, Iso-Britanniasta ja Italiasta kustakin yksi sekä Yhdysvalloista kaksi, joista toinen on pakastespermaa.

Taulukossa mainittujen mu/ha pentujen lisäksi Rosestar's Newborn Love:lla on 2 sinistä pentua, Dane Khan Kurotoralla 5 sinistä pentua, C'mon Just Do It:lla 3 keltaista pentua, Rivercrest Springsteenilla 2 sinistä pentua ja C'mon Everybody Get Up:lla 3 sinistä ja 2 keltaista pentua.

Taulukko 12. Käytetyimmät nartut v. 2011-2020, siniset

#	Narttu	Synt. vuosi	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DOGGIMAINEN TINAKENKÄTYTTÖ	2015	2	19	6,13 %	0	0	2	19
2	GRANDE GREMIN'S ALANA	2009	2	18	5,81 %	0	0	2	18
3	HORSEBJERG NOT A BAD LOSER	2015	2	16	5,16 %	0	0	2	16
4	VIA GRANO'S UNAGRADABLESORPRESA	2016	1	13	4,19 %	0	0	1	13
5	AMANDA	2014	2	11	3,55 %	0	0	2	11
6	DANEMANIAN CHICA BUENA	2014	1	10	3,23 %	0	0	1	10
7	MANTRA DEL PLASSA	2006	1	9	2,90 %	5	18	2	17
8	BONEL Å-YÖN TIA-MARIA	2008	1	9	2,90 %	0	0	1	9
9	GRANDE GREMIN'S HAPPY ENDING	2016	1	9	2,90 %	0	0	1	9
10	DOGGIMAINEN KALEVALAN AINO	2012	1	8	2,58 %	1	2	1	8
11	KOZMIC BLUE'S LUCY	2008	1	8	2,58 %	0	0	1	8
12	BLUE HOOD'S PEPPER'S LANE	2017	1	7	2,26 %	0	0	1	9
13	PIISTAR FOR MONA LISA	2009	1	7	2,26 %	2	19	1	7
14	BONEL XENA	2006	1	7	2,26 %	0	0	1	7
15	DENIM DANES JUNGLE JULIA	2008	1	7	2,26 %	0	0	1	7
16	LHA DANES AURELIA DANEMANIA	2010	1	7	2,26 %	2	19	1	7
17	GRANDE GREMIN'S BLUE BEAUTY	2010	1	7	2,26 %	2	14	1	7
18	DOGGIMAINEN TÄHTISADE	2011	1	7	2,26 %	1	1	1	7
19	GENEDDA GENIUS LOCI	2007	1	6	1,94 %	1	8	2	7
20	KOZMIC BLUE'S LADY	2008	1	6	1,94 %	0	0	1	6

Käytetyimmistä sinisistä nartuista (taulukko 12) tuontikoiria ovat Mantra Del Plassa (Venäjä) ja Horsebjerg Not A Bad Loser (Tanska). Tarkastelujakson käytetyin sininen narttu on Doggimainen Tinakenkätyttö, 19 pentua kahden eri uroksen kanssa. Toiseksi käytetyin sininen narttu on Grande Gremin's Alana, 18 pentua kahden eri uroksen kanssa. Viidetoista käytetyimmän nartun listalla Bonel Xenalla ja Bonel Å-Yön Tia-Marialla on sama isä, Thunderbird Thom v. Rosherta. Doggimainen Tinakenkätytön emä on Piistar For Mona Lisa ja Danemanian Chica Buenan emä LhaDanes Aurelia Danemania. Grande Gremin's Happy Ending on emänä listalla olevalle Grande Gremin's Blue Beauty. Kozmic Blue's Lucy on sisar Kozmic Blue's Ladylle.

Venäjän tuonti Mantra del Plassa on tuonut Suomen sinisten kantaan uutta verta ja sillä onkin hyvin palkittuja sekä terveystutkittuja jälkeläisiä. Toisen tuonnin, Horsebjerg Not A Bad Loserin taustalta löytyy useita suomalaisia koiria ja se ei niinkään ole uutta verta tuonut. Yhdellätoista käytetyimmällä sinisillä nartuilla ylittävät jälkeläismääräsuositukset (7 pentua). Narttujen pentumäärää ei voi säädellä, se voi synnyttää kerralla 1-12 pentua, mutta toisen polven jälkeläisten määrien suhteen kasvattajat voivat vaikuttaa ja rajoittaa toisen polven pentueiden lisäämistä. Toisen polven jälkeläismäärät (max 14 sinistä jälkeläistä) ylittävät Mantra del Passan, Piistar Monalisan ja Lha Danes Aurelia Danemania. Pentueen/pentueiden kaikkien sisarusten on tarpeetonta lisäättyä.

Käytetyimmistä sinisistä nartuista muunvärisiä pentuja on Blue Hood's Pepper's Lanella, jolla on 2 mustaa pentua sekä Genedda Genius Locilla, jolla on 1 musta pentu.

Taulukko 13. Käytetyimmät nartut v. 2011-2020, keltaiset ja tiikerijuovaiset

Käytetyimmät ke-ti nartut vv. 2011-2020									
#	Nimi	Syntynyt	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DELPHIDON'S GRACEFUL GIRL	2008	3	26	3,14%	1	7	3	26
2	MONA LISA BIG LORD	2011	2	22	2,66%	3	32	2	22
3	EURO POWER HELLO KITTY ROCK	2013	2	21	2,54%	1	7	2	21
4	ALDER GLADE'S RAMONA	2008	2	19	2,30%	6	31	2	19
5	EURO POWER KARAMELLI	2017	2	18	2,18%	0	0	2	18
6	CHIC CARELIA'S GOLDIE LOCKS	2010	2	17	2,06%	0	0	2	17
7	CATAPHA'S GOLD ELECTRA	2010	3	16	1,93%	5	32	3	16
8	EDENDANE'S FRONT PAGE NEWS	2014	2	15	1,81%	3	22	2	15
9	EURO POWER DELILAH	2010	2	15	1,81%	1	10	2	15
10	EDENDANE'S DIAMONDS R BIG DEAL	2015	2	15	1,81%	0	0	2	15
11	EURO POWER HELSINKI ROCK	2013	2	14	1,69%	3	27	2	14
12	SAMURAIWOOD'S INDICA FROM BVLGARI	2013	3	14	1,69%	1	9	3	14
13	GRAZY DANES RHEIA VON NAVIGATOR	2014	2	13	1,57%	0	0	2	13
14	SAMURAIWOOD'S HONDA JAZZ	2013	2	12	1,45%	0	0	2	12
15	RED RUBLEV REBEL YELL	2009	2	12	1,45%	6	33	2	12
16	MAXIDAN'S WAITING FOR A GIRL LIKE YOU	2015	2	12	1,45%	0	0	2	12
17	SAMURAIWOOD'S BULGARI	2009	2	12	1,45%	9	37	2	12
18	CATAPHA'S GOLD GEMSTONE PRINCESS	2017	2	11	1,33%	0	0	2	11
19	TOMORROW	2016	1	11	1,33%	1	6	1	11
20	ALDER GLADE'S GLORIA GREAT-M	2009	1	11	1,33%	0	0	1	11

* Tuonnit merkitty kursivilla.

Taulukossa 13. on esitetty viimeisen kymmenen vuoden aikana 20 eniten käytettyä narttua. Kahdenkymmenen käytetyimmän nartun joukossa on 3 tuontikoiraa, joista yhdellä on kuitenkin suomalainen isä. Tuonnit ovat pohjoismaista yhtä narttua lukuunottamatta. Tarkasteltavan ajanjakson (2011 – 2020) käytetyin narttu on vuonna 2008 syntynyt keltainen Ruotsintuonti Delphidon's Graceful Girl, jolla kolme pentuetta ja yhteensä 26 jälkeläistä. Tällä nartulla on suomalainen isä. Liikakäytön raja ke-ti väriyhmässä on 16 jälkeläistä ensimmäisessä polvessa (4 v. 1 sukupolvi, 5 %). Toisen polven jälkeläisiä saisi olla enintään 10% yhden sukupolven rekisteröinneistä, eli enintään 32 kpl. Seitsemällä nartulla 20:stä ylittyy 16 jälkeläisen raja ensimmäisessä sukupolvessa. Toisessa sukupolvessa maksimijälkeläismäärä on joko tasan 32 tai enemmän neljällä nartulla. Nämä ovat Mona Lisa Big Lord, Catapha's Gold Electra, Red Rublev Rebel Yell sekä Samuraiwood's Bulgari. Kolmella nartulla on teetetty kolme pentuetta.

Toiseksi eniten käytetty narttu Mona Lisa Big Lord (22 pentua) on sijalla 19. olevan Great Body's Nothing Think Bout Tomorrow:n emä. Sijalla 3. oleva Euro Power Hello Kitty Rock sekä 11. oleva Euro Power Helsinki Rock ovat siskoksia. Viimeksi mainittu on myös viidentenä olevan Euro Power Karamellin emä. Yhdeksäntenä oleva Euro Power Delilah on serkku sijoilla 3. ja 11. oleville nartuille. Alder Glade's Ramona (sija 4.) ja Alder Glade's Gloria (sija 20.) Great-M ovat siskopuolia, heillä on sama emä. Sijalla 12. oleva Samuraiwood's Indica from Bvgari on seitsemäntenätoista olevan nartun Samuraiwood's Bulgarin tytär. Neljäntenätoista oleva Samuraiwood's Honda Jazz on Samuraiwood's Indica from Bvgarin serkku. Sijan 7. Catapha's Electra on emä sijalta 18. löytyvälle Catapha's Gold Gemstone Princessille.

Taulukko 14. Käytetyimmät nartut v. 2011-2020, mustat ja harlekiinit

	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	GRANDE GREMIN'S DARK ART BY BLUE	3	28	2,20 %	2	15	3	29
2	ROSESTAR'S UNBREAKABLE DIAMOND	3	27	2,12 %	0	0	3	27
3	ROSESTAR'S FITNES FLORIA	4	24	1,89 %	4	33	4	28
4	BIG RANGER'S EUROPA VQD	3	24	1,89 %	2	13	3	24
5	JÄTTILÄISEN XL-PINK	3	23	1,81 %	9	36	3	23
6	FINSKILÄN ADMINISTRATOR	2	23	1,81 %	0	0	2	23
7	GOLDGIRLS EIRENE	3	22	1,73 %	0	0	3	22
8	GENEDDA PERICULO MEO	2	21	1,65 %	4	36	2	21
9	GOLDGIRLS CARMEN-ZITA	2	20	1,57 %	4	30	2	20
10	GRANDE GREMIN'S FABULOUS FLORESTINA	3	18	1,41 %	0	0	3	31
11	ROSESTAR'S WORLD WINNER	2	17	1,34 %	0	0	2	17
12	PISTAR CASUS GENEDDA	2	16	1,26 %	3	33	3	25
13	GLISTENING SUNLIGHT	2	15	1,18 %	2	10	2	15
14	MI'HAVANA INVINCIBLE	2	15	1,18 %	1	8	2	15
15	DANEMANIAN DIVA IN DISGUISE	2	15	1,18 %	0	0	2	15
16	FINSKILÄN ACE FOR HAINARON	2	15	1,18 %	0	0	2	15
17	CLEOPATRA NESRAVNNENAY	2	14	1,10 %	5	44	2	14
18	GENEDDA ENCHANTÉ	1	14	1,10 %	0	0	1	14
19	A-STALAVISTA MACZUPIKCZU	2	13	1,02 %	0	0	2	13
20	ROSESTAR'S ICE GREAM	2	13	1,02 %	1	5	2	13

Mustien ja harlekiinien väriyhmässä (taulukko 14.) eniten pentuja on mustalla nartulla Grande Gremin's Dark Art By Blueella, 29 kpl, näistä yksi on sininen pentu. Listalla toisena ja kolmantena ovat toisilleen sukua olevat Rosestar's Unbreakable Diamond (3 pentuetta, 27 pentua) ja Rosestar's Fittnes Floria (4 pentuetta, 24 pentua). Käytetyimpien 20 koiran joukosta löytyy neljä Rosestar's narttua, jotka ovat sukua keskenään.

Ensimmäinen tuontinarttu löytyy sijalta neljä, harlekiini Big Ranger's Europa Vqd, jolla kolme pentuetta (24 pentua). Viidenneksi käytetyin on myös harlekiini Jättiläisen XL-Pink, jolla pentuja 23 kpl ja toisen polven jälkeläisiäkin 36 kpl.

Narttujen liikakäytön raja mu/ha-väriyhmässä on 24 jälkeläistä ensimmäisessä polvessa (1 sukupolvi, 4 v., 5 %). Tämä ylittyy kahdella nartulla, Grande Gremin's Dark Art By Blue, 28 pentua ja Rosestar's Unbreakable Diamond, 27 pentua. Toisen polven jälkeläisiä saisi olla enintään 10% yhden sukupolven rekisteröinneistä, eli enintään 48 kpl. Tämä ei ylitä tällä tilastokaudella lainkaan. Kahdenkymmenen koiran listalta löytyy tuontinarttuja Ruotsista, Yhdysvalloista, Venäjältä ja Tsekistä, yksi kustakin.

Taulukossa mainittujen mu/ha pentujen lisäksi Grande Gremin's Dark Art By Blueella on yksi sininen pentu, Rosestar's Fittnes Floriella 3 sinistä pentua sekä kaksi EJ-rekisteröityä värivirheellistä pentua. Grand Gremin's Fabulous Florestinalla on 13 sinistä pentua, Cleopatra Nesravnnennayalla on kaksi värivirheellistä pentua EJ-rekisterissä ja Rosestar's Ice Greamilla on kokonainen pentue EJ-rekisterissä PEVISA ehtojen puuttumisen vuoksi, näistä kaksi on värivirheellisiä.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rotujärjestö on ollut yhteydessä muiden maiden tanskandoggijhdistyksiin (Saksa, Tanska, Ruotsi, Norja ja USA) helmikuussa 2021. Yhdistys on pyytänyt rodun tilastotietoja em. maista, mutta vain Saksa on vastannut.

Saksan tietokannasta ei ole mahdollista saada suoraan pyydettyjä tietoja, kuten keski-ikä, kuolinsyyt tai yleisimmät sairaudet. Jäsenistölle ei ole myöskään tehty kyselyjä esimerkiksi rodun terveydestä.

Tällä hetkellä doggien omistajat ja kasvattajat voivat vapaaehtoisesti lähettää tietoja koiristaan yhdistyksen sihteerille.

Seuraavat tiedot on etsitty STD Ry:lle manuaalisesti:

Ennen vuotta 2015 yleisin sairaus oli mahalaukun kiertymä, toisena oli syöpäsairaudet ja kolmantena sydänongelmat. Nyt tehtyjen laskelmien mukaan järjestys on seuraavanlainen: 1. syöpä (sekä pehmytosa- että luusto), 2. sydänongelmat, 3. munuaisongelmat ja 4. mahalaukun kiertymä.

Saksassa syntyy vuosittain noin 1000 pentua. Kuolintiedot on noin 150 koirasta. Eläinlääkäreiden ja tietokantamme perusteella rodun keski-ikä on Saksassa noin 6,5-7 vuotta.

4.1.4 Yhteenvedo populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Tanskandoggit jakaantuvat kolmeen eri väriyhmään/rotuun: keltaiset ja tiikerijuovaiset, mustat ja harlekiinit sekä siniset. Risteyttäminen eri väriyhmien välillä on sallittu vain poikkeusluvalla. Tosin sininen – musta -väriristeytysten poikkeuslupakäytäntöä on helpotettu rotujärjestön toiveesta. Väriristeytyspoikkeuslupia on käytetty eniten sinisten väriyhmässä, vuosina 2016 – 2020 väriristeytyksiä joissa toisena osapuolena on sininen, toteutettiin yhteensä 9 kpl (sininen – musta 7 kpl, sininen – keltainen 2 kpl). Jalostuspohjan laajuus ja rodun monimuotoisuus on elinehto monille pienilukumääräiselle roduille. Huolestuttavaa on että väriristeytyksillä ei ole tuotu uutta verta koko tanskandoggien geenipooliin vaan vähemmistöväriin on tuotu väriristeytyksillä materiaalia muiden väriyhmien käytetyimmistä/paljon käytetyistä suvuista.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduilla 5 % jälkeläisiä omana sukupolvena (4 viimeisimmän vuoden rekisteröinnit). Liikakäytön rajat (16 kpl) ylittivät keltainen – tiikerijuovainen väriyhmässä yhteensä 19 uroksella, toisen polven jälkeläisten osalta kolmella uroksella. Toisen polven jälkeläisiä yhdellä uroksella on jopa 97 kpl. Tämä on erittäin huolestuttavaa populaation monimuotoisuuden kannalta. Musta – harlekiini väriyhmän osalta liikakäytön rajat (24 kpl) ylittivät seitsemällä uroksella, toisen polven jälkeläisten osalta raja ylittyy kolmella uroksella. Yhdellä uroksella on 74 toisen polven jälkeläistä. Sinisten kohdalla liikakäytön rajat (7 kpl) ylittivät 14 uroksen kohdalla ja toisen polven jälkeläisten liikakäytön raja ylittyy 9 uroksen kohdalla.

Kasvattajien ja koiranomistajien tulisi huomioida populaation koko valintoja tehdessä. Uroksen omistajan vastuulla on huolehtia etteivät jälkeläismäärät ylitä. Kasvattajien jalostusmateriaalin etsimistä vaikeuttaa tietojen puutteellisuus mm. Kennelliiton jalostustietokannassa. Kuolinikiä ja kuolinsyytä ei kirjata systemaattisesti. Nämä olisivat ensiarvoista tietoa jalostusta suunniteltaessa. Tähän rotujärjestön täytyy edellen suunnata resursseja, valistusta näiden asioiden suhteen.

4.2 LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Tanskandogin käyttäytyminen / luonne: Ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa kiintynyt. Voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan. Aina itsevarma, peloton, helposti käsiteltävä ja rauhallinen seura- ja perhekoira, jolla on korkea ärsytyskynnys; ei käytökseltään hyökkäävä. Tanskandogin alkuperäinen käyttötarkoitus oli suurriistan metsästyksessä, nykyisin tanskandoggi on jalostettu soveltumaan parhaiten seurakoiraksi.

VAKAVAT VIRHEET: itseluottamuksen puute, arkuus, hermostuneisuus

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: vihaiisuus tai liiallinen arkuus, selvästi epänormaali käyttäytyminen, sekä pelkopureminen tai matala ärsytyskynnys

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. linjoihin

Rodulla ei ole jakautumista eri linjoihin.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja / tai kuvaus

Rodun PEVISA-ohjelmaan ei ole sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja / tai käyttöominaisuuksien testausta / tai kuvausta.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Suomen Tanskandoggi Ry:n luonnekysely2020 yhteenveto. Toteutettu syksyllä 2020. Kysymykset muokattu Suomen Irlanninsusikoira ry:n luonnekyselystä, tähän on saatu lupa. Kyselyyn tuli yhteensä 290 vastausta.

Olen tyytyväinen doggini luonteeseen:

Vastaajista 86 % on tyytyväinen tanskandogginsa luonteeseen. Vastaajista 68 % kertoo tanskandogginsa olevan rohkea. Avoimeksi tanskandogin kuvaa 87 % vastaajista eli vain 13 % vastaajista on sitä mieltä, että tanskandoggi ei ole avoin.

Doggini on ystävällinen vieraille ihmisille. Doggini on ystävällinen lapsille.

Vastaajista 94 % kertoo tanskandogginsa olevan ystävällinen vieraille ihmisille ja vastaavasti 93 % kertoo tanskandogginsa olevan ystävällinen lapsille.

Doggini on ystävällinen vieraille koirille

Vieraita koiria kohtaan vastaajien tanskandogeista 76 % on ystävällinen. Vastaajista 85 % kokee, että koira on sosiaalinen kaikissa tilanteissa, vastaavasti 15 % vastaajien tanskandogeista ei käytädy sosiaalisesti.

Doggini on älykäs, doggini on rauhallinen.

78 % vastaajista kokee että tanskandoggi on älykäs. Ja rauhalliseksi tanskandogginsa kuvaa 70 % vastaajista.

Doggini on pehmeä, miellyttämishaluinen sekä yhteistyöhaluinen

60 % vastaajista kokee, että tanskandoggi on pehmeä eli 40 % koirista ei ole pehmeitä. Miellyttämishaluiseksi tanskandogin kokee 53 % vastaajista. Yhteistyöhaluisena tanskandogin näkee kuitenkin 86 % vastaajista.

Doggini on helppo kouluttaa ja leikkisä.

65 % vastaajista kokee että tanskandoggi on helppo kouluttaa. Leikkisäksi tanskandogin kokee 90 % vastaajista. 57 % vastaajista kokee, että tanskandoggi ei ole taistelutahtoinen.

Dogillani on riistaviettä.

48 % tanskandogeista on riistaviettä

Doggini on epävarma, tasapainoinen, pidättyväinen.

69 % vastaajista on sitä mieltä että tanskandoggi ei ole epävarma. Vastaajista 79 % kokee että tanskandoggi on tasapainoinen. 63 % vastaajista kokee, että tanskandoggi ei ole pidättyväinen.

Doggini on erityisen kiintynyt omistajaansa

Vastaajista 95 % kokee, että tanskandoggi on erityisen kiintynyt omistajaan ja perheeseen.

Dogillani on eroahdistusta, ääniarkuutta, yleistä pelokkuutta.

Vain 22 % tanskandogeista kokee eroahdistusta, vastaajien mukaan 78 % tanskandogeista ei ole eroahdistusta. Ääniarkuutta on vain 17 % vastaajien tanskandogeista, eli 83 % vastaajien tanskandogeista ei kärsi ääniarkuudesta. Yleistä pelokkuutta on vain 15 % vastaajien koirista eli 85 % ei sitä koe.

Dogillani on yliseksuaalisuutta

Yliseksuaalisuutta on vastaajien mukaan vain 4 % tanskandogeista eli 96 % käyttäytyy normaalisti.

Doggini on huomionhakuinen

Vastaajien mukaan 71 % tanskandogeista on huomionhakuisia. Ja helposti alistuvia tanskandoggeja on vastauksien mukaan 46 % tanskandogeista.

Millaisia mainintoja rodun koirat ovat saaneet käyttäytymisestään näyttelyissä?

Seuraavaan osioon on kerätty vuosien 2016–2020 näyttelyiden ei voida arvostella (EVA), ja hylätty tulokset (HYL). Hylätty tuloksissa ei ole yhtään käytöksestä johtuvaa tulosta, lähes kaikki HYL tulokset johtuvat virheellisestä purennasta, hammaspuutoksista sekä ontumisesta. EVA tuloksissa käytöksestä johtuvia tuloksia on 33 kappaletta. 2016–2020 EVA tuloksia on kaikkiaan 60 kappaletta näistä 33 käytöksestä johtuvaa, tämä on 55 % kaikista tuloksista. Lähes kaikki muut EVA tulokset johtuvat epäpuhtaista liikkeistä ja ontumisesta.

Näyttelyissä EVA ja HYL tulokset vuosina 2016–2020 kaikissa väreissä yhteensä, 60 kpl EVA /33 kpl HYL. Tilastointijakson aikana vuosina 2017 ja 2019 oli eniten EVA tuloksia, 17kpl. Näistä v. 2017 käyttäytymisestä johtuvia 9kpl (53 %) ja vuonna 2019 käyttäytymisestä johtuvia 12kpl (70 %) Väriyrymittäin käyttäytymisestä johtuvat tulokset v. 2017 jakautuivat seuraavasti: keltainen-tiikeri-väriyrymä 4kpl, musta-harlekiini -väriyrymä 5kpl. V. 2019 keltainen-tiikeri 8kpl ja musta-harlekiini 4kpl.

Väreittäin vuosien 2016–2020 tulokset jakautuivat seuraavasti

Keltainen / tiikeri tulokset: EVA 34 kpl / HYL 13 kpl.

EVA tuloksissa käyttäytymisestä johtuvia 17 kpl, joka on 50 % EVA tuloksista.

Musta / harlekiini tulokset: EVA 20 kpl / HYL 11kpl. EVA tuloksissa käyttäytymisestä johtuvia 15 kpl, joka on 75 % EVA tuloksista.

Sininen tulokset: EVA 6 kpl / HYL 9 kpl. 1 kpl käyttäytymisestä johtuva EVA tulos.

Näyttelyluokittain tarkasteltuna:

Junioriluokka 21 kpl EVA, 11kpl HYL

Nuorten luokka 4kpl EVA, 7kpl HYL

Avoin luokka 11kpl EVA, 7kpl HYL

Valioluokka 16kpl EVA, 7kpl HYL

Veteraaniluokka 8kpl EVA, 1 kpl HYL

Luonteesta johtuvat tulokset väreittäin ja vuosittain**2016**

EVA keltainen / tiikeri 2kpl AVO uros ja VAL narttu, kumpikaan ei halua käsiteltävän

lopun EVA tulokset ontumisen ja epäpuhtaisten liikkeiden vuoksi

EVA musta/ harlekiini: 5 tulosta luonteen vuoksi, ei anna käsitellä, väistää tuomaria. Kaksi JUN luokan urosta, kolme narttua, JUN, NUO, AVO luokan nartut.

Loput EVA tulokset ontumisista ja epäpuhtaista liikkeistä

HYL tulokset hammaspuutoksista, purennan virheistä sekä epäpuhtaista liikkeistä.

2017

EVA keltainen / tiikeri 4kpl

1 VET narttu, 2 AVO urosta, 1 JUN narttu, kaikilla syynä ei anna katsoa hampaita ja ei anna koskea/tutkia

HYL tulokset hammaspuutoksista sekä virheellisestä purennasta

EVA musta/harlekiini 5kpl

VAL luokan uros ja narttu, JUN uros ja 2 narttua. Syynä joko ei voi koskea tai ei anna katsoa hampaita. Yksi hyppii koko ajan, joten EVA

HYL tulokset hammaspuutoksista.

2018

EVA keltainen/tiikeri 2kpl

AVO luokan uros ja NUO narttu, ei anna tutkia/ katsoa hampaita

EVA Sininen 1kpl

JUN luokan uros. Ei voida tutkia, voimakkaasti hermostunut.

HYL tulokset epäpuhtaista liikkeistä sekä ontumisista

2019

EVA keltainen/tiikeri 8kpl

2 VAL luokan urosta, 6 JUN luokan narttua kaikilla syynä väistäminen tai ei anna koskea.

EVA musta/harlekiini 4kpl

AVO luokan narttu, joka on pelokas, 2 JUN luokan urosta, voisi käyttäytyä rohkeammin ja ei voida koskea. JUN narttu, jonka purentaa on vaikea katsoa.

HYL tulokset vääränlaisesta purennasta ja hammaspuutoksista

2020

EVA keltainen /tiikeri 1kpl

AVO luokan narttu, ei anna koskea, esiintyy jännittyneesti.

EVA musta/harlekiini 1kpl

NUO luokan narttu, ei anna katsoa purentaa.

2011–2015 vertailujaksolla tuloksia oli yhteensä 70 EVA tulosta ja 40 HYL tulosta. Näistä luonteista johtuvia EVA tuloksia oli 27 joka on 38 % kaikista tuloksista. HYL tuloksia luonteista johtuen 9- kappaletta, joka on 22 % kaikista tuloksista. Väreittäin EVA tulosten jakauma oli keltainen- tiikeri 12 kappaletta, musta-harlekiini 12 kappaletta ja sininen 3 kappaletta.

HYL tulokset jakautuivat väreittäin seuraavasti, keltainen-tiikeri 3kpl, musta-harlekiini 4kpl ja sininen 1kpl. Jakson muut EVA tulokset johtuivat ontumisista, virheellisistä purennoista ja hammas puutoksista. Luonnetta koskeissa HYL tuloksissa syynä, ei anna tutkia, aggressiivisuus ja yrittää purra. Muut tulokset hammaspuutoksista, ontumisista ja silmäluomien ongelmista. Kun jaksoja verrataan, tulee huomioida että v. 2020 oli koronan vuoksi huomattavasti vähemmän näyttelyitä.

2016-2020 jaksolla HYL tuloksissa ei ollut yhtään luonteista johtuvaa, 2011-2016 niitä oli 9kpl. EVA tuloksia verrattaessa 2011-2015 niitä oli 70, 10 kpl enemmän kuin 2016-2020 jaksolla, mutta luonteista johtuvia tuloksia vain 38% kaikista tuloksista. 2016-2020 jaksolla luonteista johtuvia tuloksia on 55% kaikista tuloksista.

Näyttelykäyttäytymisessä luonteiden osalta huomioitavaa on että näiden EVA / HYL tulosten saaneissa on paljon doggeja jotka pyrkivät väistämään tuomarin kosketusta. Ongelma ei ole ainoastaan nuorten koirien vaan samaa tapahtuu myös AVO – ja VAL luokassa.

Onko käyttäytymisessä eroja rodun eri maiden populaatioiden välillä ja onko rodun sisällä käyttäytymisessä sukupuolien välisiä eroja?

Vähiten näyttelykehien ympärillä ja sisällä, näkyy ja kuuluu koirien välistä kontaktia USAssa, kun taas muualla lähes poikkeuksetta kuuluu joitakin ”rähänän poikasia” kehän ulkopuolelta ja satunnaisesti myös kehän sisällä. USAn erikoisnäyttelyssä saattaa kehässä olla ”Best Of Breed” kilpailun aikaan 50–70 urosta ja narttua samanaikaisesti, rintarinnan vierekkäin tai peräkkäin ja kaikki seisovat kuin patsaat tai ottava kontaktia vain esittäjäänsä. Tämä luonnollisesti on koulutuksen ja kokemusten tuomaa, mutta silti luonnetuomauksia, joita muualla on tapahtunut, ei siellä ole nähty. Nuorten koirien epävarma käytös on kyllä kansainvälistä ja sitä esiintyy joka puolella maailmaa.

Nartuilla valeraskaus tuo luonteeseen usein haluttomuutta ja jopa flegmaattisia piirteitä. Kiiman aikana jotkut nartut voivat suhtautua varautuneesti lajitovereihinsa?

Urokset saattavat olla lajikumppaneilleen enemmän pullistelevaisempia kuin nartut. Jotkut urokset voivat pullistella toisilleen esimerkiksi, jos kehässä on ollut juoksuinen narttu tai sellainen on kehän ulkopuolella.

Sekä narttujen että urosten ei-toivottu käytös voi myös kertoa siitä, onko koiraa ”totutettu/ koulutettu” kohtaamaan lajitovereitaan esim. näyttely tilanteissa.

Väriyhmien väliset luonne-erot ovat havaittavissa myös näyttelykehissä. Vilkkaampia ja ”luonteikkaampia” kinkipuolien ovat selvästi musta-harlekiiniväriyhmän koirat, kun taas tasaisimmiksi ehkä voitaneen lukea keltainen- tiikeri-ryhmän edustajat, joista ei paljon poikkeaa sinisen väriyhmän edustajat.

Koirien käyttäytymistutkimus

Hannes Lohen tutkimusryhmä käyttäytymistutkijat Milla Salonen FT, Emma Hakanen FM ja Salla Mikkola FM

Tanskandoggien käyttäytymisraportti

Tämä on tanskandoggien käyttäytymisraportti, joka perustuu 55-72 tanskandoggin ja yhteensä 9 900-12 800 koiran käyttäytymisvastauksiin osioista riippuen. Näissä tuloksissa ei ole huomioitu esimerkiksi koirien terveydentilaa tai

taustatekijöitä, kuten sukupuolta, ikää ja ympäristötekijöitä. Selvitämme myöhemmin näistä tekijöistä riippumattomia rotujen välisiä eroja ja rodun tulokset voivat tällöin muuttua.

Osa käyttäytymiskyselyn osioista jakautuu useampaan piirteeseen (esimerkiksi persoonallisuus) ja osa muodostaa vain yhden piirteen. Emme ole päättäneet jakoa yhteen tai useampaan piirteeseen, vaan käyttämämme analyysimenetelmä muodostaa nämä piirteet.

Tuloksissa olemme verranneet rodun keskiarvoa kaikkien rotujen edustajien keskiarvoon. Huomaathan, että rodun yksilöiden välillä esiintyy paljon vaihtelua kaikissa piirteissä, eikä muihin rotuihin verrattuna korkea tai matala keskiarvo tarkoita, että kaikki rodun edustajat olisivat muunrotuisten koirien keskiarvoa korkeammalla tai matalammalla.

Käyttäytymistulokset koostuvat kahdeksasta eri osiosta: persoonallisuus, ääniarkuus, alusta-arkuus, eroahdistus, arkuus, aggressiivisuus, impulsiivisuus/keskittymiskyvyttömyys ja pakko-oireinen käyttäytyminen. Osioiden kuvaukset ja rodun tulokset löytyvät alta.

PERSOONALLISUUS

Persoonallisuus on jaettu seitsemään piirteeseen: epävarmuus, keskittymiskyky, energisyys, aggressiivisuus/dominoivuus, koirasosiaalisuus, ihmissosiaalisuus ja määrätietoisuus. Epävarmuudessa korkea arvo tarkoittaa että rotu on keskimäärin hermostunut, pelokas ja varuillaan. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu on itsevarma, rohkea ja utelias.

Tanskandoggien keskiarvo epävarmuudessa on hieman korkeampi kuin kaikkien rotujen keskiarvo.

Keskittymiskyvyssä korkea arvo tarkoittaa, että rotu on tottelevainen, kärsivällinen ja keskittymiskykyinen. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu on ailahteleva, impulsiivinen, rauhaton ja helposti kiihtyvä. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo keskittymiskyvyssä on matala.**

Energisyydessä korkea arvo tarkoittaa, että rotu on keskimäärin aktiivinen, helposti kiihtyvä, riehakas ja leikkisä. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu on verkkainen ja rauhallinen. **Tanskandoggien keskiarvo energisyydessä on kaikkien rotujen keskiarvoa alhaisempi, eli ne ovat keskimäärin rauhallisempia kuin muiden rotujen edustajat.**

Aggressiivisuudessa/dominoivuudessa korkea arvo tarkoittaa, että rotu on keskimäärin toisia koiria kohtaan hallitseva ja aggressiivinen. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu on muita koiria kohtaan alistuva, sosiaalinen ja rauhoitteleva. **Tanskandoggien keskiarvo aggressiivisuudessa/dominoivuudessa on kaikkien rotujen keskiarvoa hieman matalampi.**

Koirasosiaalisuudessa korkea arvo tarkoittaa että rotu on keskimäärin leikkisä, sosiaalinen ja hellyydenkipeä toisten koirien kanssa. Matala arvo taas tarkoittaa että rotu on välinpitämätön toisia koiria kohtaan ja hakeutuu mieluummin ihmisten seuraan. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo koirasosiaalisuudessa on huomattavan korkea.**

Ihmissosiaalisuudessa korkea arvo tarkoittaa, että rotu on keskimäärin hellyydenkipeä, ihmiskeskeinen, empaattinen ja sosiaalinen ihmisten kanssa. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu on syrjäanvetäytyvä ja kosketusherkä. **Tanskandoggien keskiarvo ihmissosiaalisuudessa on kaikkien rotujen keskiarvoa hieman korkeampi.**

Määrätietoisuudessa korkea arvo tarkoittaa, että rotu on itsenäinen, sinnikäs ja päättäväinen. Matala arvo taas on tämän vastakohta. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo määrätietoisuudessa on matala.**

ÄÄNIARKEUS

Ääniarkuus kuvastaa pelokasta käyttäytymistä ilotulituksia, ukkosta ja muita ääniä kohtaan. Ääniarka koira voi esimerkiksi läähättää, tärähtää tai liikehtiä rauhottomasti, se voi yrittää paeta tai piiloutua ja sen häntä on matalalla tai jalkojen välissä. Ääniin rohkeasti suhtautuva koira suhtautuu ääniin välinpitämättömästi. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo ääniarkuudessa on hieman matalampi.**

ALUSTA-ARKEUS

Alusta-arkuus kuvastaa pelokasta suhtautumista esimerkiksi liukkaisiin ja kiiltäviin alustoihin ja portaisiin. Alusta-arkuudessa korkea arvo tarkoittaa, että rodun yksilöillä esiintyy usein alustojen ja korkeiden paikkojen pelkoa. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu ei yleensä pelkää erilaisia alustoja tai korkeita paikkoja. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo alusta-arkuudessa on hieman korkeampi, eli niillä esiintyy hieman enemmän arkuutta alustoilla ja korkeissa paikoissa.**

EROAHDISTUS

Eroahdistus kuvastaa reaktioita yksinoloon ja omistajan lähtemiseen. Eroahdistunut koira voi olla rauhaton ja läähättää omistajan tehdessä lähtöä, sekä esimerkiksi äänellä, läähättää tai tuhota paikkoja jäädessään yksin. Matala arvo eroahdistuksessa tarkoittaa, että näitä eroahdistuksen oireita ei esiinny. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo eroahdistuksessa on korkeampi, eli niillä esiintyy enemmän eroahdistukseen viittaavaa käyttäytymistä.**

ARKUUS

Arkuus kuvastaa pelokasta käyttäytymistä vieraita ihmisiä, koiria ja paikkoja kohtaan. Arka koira voi esimerkiksi vetäytyä pois vieraiden ihmisten ja koirien luota, sen häntä voi olla matalalla tai jalkojen välissä tai se voi suhtautua epäluuloisesti vieraisiin ihmisiin, koiriin ja tilanteisiin. Näissä tilanteissa rohkea koira taas suhtautuu vieraisiin ihmisiin ja koiriin innostuneesti ja on utelias vieraissa paikoissa. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo arkuudessa on hieman matalampi.**

AGGRESSIIVISUUS

Aggressiivisuusosio on jaettu neljään piirteeseen: haukkuminen, vieraisiin ihmisiin kohdistuva aggressiivinen käyttäytyminen, koiriin kohdistuva aggressiivinen käyttäytyminen sekä omistajaan kohdistuva aggressiivinen käyttäytyminen. Haukkumisessa korkea arvo tarkoittaa, että rotu haukkuu ovikellolle ja vieraille ihmisille. Matala arvo tarkoittaa, että rotu ei hauku vieraiden ihmisten lähestyessä ja se suhtautuu innokkaasti vieraisiin. Haukkuminen on vahvasti yhteydessä vieraisiin ihmisiin kohdistuvaan aggressiiviseen käyttäytymiseen, vaikka onkin siitä erillinen piirre. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo haukkumisessa on melko matala.**

Vieraisiin ihmisiin kohdistuvassa aggressiivisessa käyttäytymisessä korkea arvo tarkoittaa, että rotu murisee vieraille ihmisille ja voi yrittää näykätä tai purra vieraan ihmisen koskettaessa. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu ei suhtaudu aggressiivisesti vieraisiin ihmisiin. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo vieraisiin ihmisiin kohdistuvassa aggressiivisessa käyttäytymisessä on hieman matalampi.**

Koiriin kohdistuvassa aggressiivisessa käyttäytymisessä korkea arvo tarkoittaa, että rotu murisee vieraille koirille, voi yrittää hyökätä vieraan koiran lähestyessä ja se voi puolustaa itselleen tärkeitä resursseja (esimerkiksi ruokaa) tutuilta koirilta murisemalla ja yrittämällä hyökätä tutun koiran kimppuun. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu ei suhtaudu aggressiivisesti muihin koiriin. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo koiriin kohdistuvassa aggressiivisessa käyttäytymisessä on hieman matalampi.**

Omistajaan kohdistuvassa aggressiivisessa käyttäytymisessä korkea arvo tarkoittaa, että rotu voi murista tai yrittää näykätä tai purra omistajan käsitellessä. Se voi puolustaa itselleen tärkeitä resursseja (esimerkiksi ruokaa) omistajalta murisemassa tai yrittämällä näykätä tai purra. Matala arvo taas tarkoittaa, että rotu ei osoita aggressiivista käyttäytymistä omistajaa kohtaan. **Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo omistajaan kohdistuvassa aggressiivisessa käyttäytymisessä on huomattavan matala, eli niillä esiintyy harvoin aggressiivista käyttäytymistä omistajaa kohtaan.**

IMPULSIIVISUUS/KESKITTÄMISKYVYTTÖMYYS

Impulsiivisuus/keskittämiskyvyttömyys -osio on jaettu kahteen piirteeseen: keskittämiskyvyttömyyteen sekä impulsiivisuuteen/hyperaktiivisuuteen. Keskittämiskyvyttömyydessä korkea arvo tarkoittaa, että rodun yksilöiden voi olla vaikeaa oppia, niiden on vaikeaa keskittyä ja niiden kiinnostus asioihin lopahtaa nopeasti. Matala arvo taas kuvastaa hyvää keskittämiskykyä. Kaikkien rotujen keskiarvoon verrattuna tanskandoggien keskiarvo keskittämiskyvyttömyydessä on huomattavan korkea. Impulsiivisuudessa/hyperaktiivisuudessa korkea arvo tarkoittaa, että rodun yksilöitä ei ole helppo saada rauhoittumaan, ne voivat reagoida ärsykkeisiin liiallisesti ja niitä voi olla vaikeaa hallita. Matala arvo taas kuvastaa vähäistä aktiivisuutta ja impulsiivisuutta. **Tanskandoggien keskiarvo impulsiivisuudessa/hyperaktiivisuudessa on lähes sama kuin kaikkien rotujen keskiarvo.**

PAKKO-OIREINEN KÄYTTÄYTYMINEN

Pakko-oireet ovat epänormaaleja käyttäytymismalleja. Pakko-oireinen käyttäytyminen on usein normaalia käyttäytymistä, jota koira kuitenkin toistaa epänormaalin paljon ja epänormaaleissa tilanteissa. Kun pakko-oireinen käyttäytyminen on vakavaa, koira voi kuluttaa suuren osan hereilläoloajastaan käyttäytymisen toistamiseen. Koiraa ei välttämättä saa lopettamaan tai se käskystä lopettaa, mutta jatkaa käyttäytymismallin toistamista heti esimerkiksi toisessa huoneessa. Pakko-oireisia käyttäytymismalleja on erilaisia. Olemme tutkineet niistä kahdeksaa: hännänjahta-

usta (koira jahtaa omaa häntäänsä tai peräpäätänsä), ramppausta (koira kävelee kaavamaisesti, esimerkiksi seinänvierä tai ympyrää), valojen ja varjojen tuijottamista, näkymättömien asioiden jahtaamista, pintojen nuolemista, liiallista juomista, itsensä puremista/nuolemista sekä syötäväksi kelpaamattomien asioiden syömistä (pica). **Tanskandoggien keskiarvo pakko-oireisessa käyttäytymisessä on hieman matalampi kuin kaikkien rotujen keskiarvo. Niillä esiintyy kaikkien rotujen keskiarvoa enemmän liiallista juomista, ja vähemmän esimerkiksi ramppausta, itsensä puremista/nuolemista ja pintojen nuolemista.**

Tanskandoggien luonnetestaus

Luonnetestatut ja MH-kuvatut dogit 2016–2020 Jalostustoimikunta/rotujärjestö on järjestänyt luonnetestejä vuodesta 2011 alkaen. Vuosina 2016–2020 jalostustoimikunta/rotujärjestö on järjestänyt/osallistunut yhdessä muiden rotujärjestöjen kanssa järjestelyihin: luonnetesti 4 kpl. Vuosina 2016–2020 tanskandoggeja on osallistunut luonnetesteihin 56 kpl. Jalostustoimikunta tilastoi luonteissa esiintyviä ongelmia jalostustietojärjestelmästä sekä tilastoi näyttelyarvosanojen hyläyty- (0) ja eva – tuloksia, kuinka paljon niissä on selkeästi luonteesta johtuvaa. Tästä tilastot toisaalla.

Tanskandoggien LT-ihanneprofiili

Tanskandogeille on vuonna 2017 luotu LT-ihanneprofiili. Profiilissa esitettävät tavoitteet testin osalta eivät sulje koiria pois jalostuksesta, vaan ovat nimenomaan tavoitteellisia tuloksia. Huomioitavaa on, että luonnetestipöytäkirja on uudistunut v-2015, osasuoritusten arviointikenttiä on tullut lisää.

TAVOITTEET TANSKANDOGGI

I Toimintakyky

Tavoitteena +1a, kohtuullinen

Hyväksytään +1b, kohtuullisen pieni

II Terävyys

Tavoitteena +3, kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Hyväksytään myös +1a pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua sekä +1b koira, joka ei osoita lainkaan terävyyttä

III Puolustushalu

Tavoitteena +3, kohtuullinen, hillitty

Hyväksytään myös +1, pieni

IV Taisteluhalu

Tavoitteena +2a, kohtuullinen

Hyväksytään myös +2b, kohtuullisen pieni

V Hermorakenne

Tavoitteena +2, tasapainoinen.

Hyväksytään myös +1a, hieman rauhaton

VI Temperamentti

Tavoitteena +2, kohtuullisen vilkas

Hyväksytään myös +3, vilkas

VII Kovuus

Tavoitteena +3, kohtuullisen kova

Hyväksytään myös +1, hieman pehmeä

VIII Luoksepäästävyys

Tavoitteena +3, hyvätahtoinen, luoksepäästävä, avoin. Hyväksytään myös +2a luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen.

Laukauspelottomuus

Tavoite +++ laukausvarma

Hyväksytään myös ++ laukauskokematon

Profiilin laatijat. **Jorma Kerkkä, Juuso Vitikainen ja Raija Nykänen**

TESTITULOSTEN TULKINTA LUONNETESTISÄÄNTÖJEN MUKAAN**Toimintakyky:**

Toimintakykynä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. Voidaan hyvin ajatella, että se, mitä pidetään toimintakykynä, on monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio. Lähin vastaava inhimillinen vastine toimintakyvylle on rohkeus. Toimintakyky on koiran kyky hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on joutunut pelon valtaan. Toisin sanoen koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä. Koiran käsitys tilanteesta perustuu perimään ja kokemuksiin. Toimintakyky ei ole mikään muuttumaton ominaisuus, joka pysyisi samana kaikissa tilanteissa huolimatta siitä, että laukaisijoina toimivat ärsykkeet olisivat samat. Kiihkeys vaihtelee eri yksilöiden välillä ja samallakin yksilöllä eri tilanteissa. Kaikilla reviirikäyttäytymisen omaavilla eläimillä oman alueen ja ennen kaikkea sen keskuksen läheisyys vaikuttaa käytökseen. Huolimatta yksilön normaalista toimintakyvystä koirat ovat toimintakykyisempiä lähellä kotiaan. Myös perheenjäsentensä seurassa koira on vähemmän peloissaan, tai on ainakin halukkaampi voittamaan pelkonsa, mikä perustuu koirien laumaviettiin.

Terävyys:

Terävyys on ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi. Terävyysaste on kääntäen verrannollinen ärsytyskyvyn korkeuteen. Mitä pienempi ärsyke tarvitaan herättämään aggression, sitä korkeampi on terävyysaste.

Puolustushalu:

Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta hyökkäyksen tai hyökkäysyrityksen avulla aktiivisesti puolustaa itseään, laumaansa (ohjaaja) tai reviiriään. Puolustushalu vaihtelee tilanteiden, ympäristön ja koiran mielialojen mukaan. Testissä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa uhan aiheuttaa tuntematon henkilö tai koiran kuvitteleva ärsyke.

Taisteluhalu:

Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggression. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi – leikiksi, jonka olennaisin osa on taistelu. Taisteluhalu on koiralle moottori, liikkeelle paneva voima.

Hermorakenne:

Hermorakenteella tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hyvällä hermorakenteella tarkoitetaan kykyä hallita jännitystiloihin ilman luonnontonta uupumusta, hysteriaa tai muita merkkejä sisäisen tasapainon järkkymisestä. Hermostuneisuuden oireita koiralla ovat mm. voimakas rauhattomuus, kehon värinä, kohonnut pulssi, joka ei johdu ruumiillisesta rasituksesta, lisääntynyt nieleskely, aiheettomat ja epätarkoituksenmukaiset liikkeet, turvan etsiminen (pyrkiminen ohjaajan luo), ripuli tai oksentelu.

Temperamentti:

Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Suurin osa hyvin sopeutumiskykyisistä koirista on vilkkaita. Vilkas koira on tarkkaavainen ja se vastaanottaa nopeasti uusia ympäristön ärsykeitä ja tottuu niihin ja niiden merkitykseen. Erittäin vilkkaat koirat vastaanottavat suuren määrän vaikutteita ympäristöstään, ja seurauksena on liian suuri hajaannus ja pitempi sopeutumis aika. Tämä on vielä korostuneempaa häiritsevän vilkaissa koirissa, sillä ne ovat lähes kykenemättömiä keskittymään ja olemaan paikallaan. Näillä koirilla sopeutuminen vaikeutuu myös fyysisestä väsymyksestä, jonka ne aiheuttavat itselleen olemalla koko ajan liikkeellä.

Kovuus:

Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia.

Luoksepäästävyys:

Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin. Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu muidenkin tapaamiensa ihmisten seuraan kuin ohjaajansa. Koira, joka selvästi välttää tutustumista tai joka osoittaa selvää vastenmielisyyttä joutuessaan kosketukseen vieraiden kanssa, kutsutaan pidättäväksi. Hyväntahtoinen on koira, joka osoittaa hyökkäävyyttä vain uhkaavissa tilanteissa. Hyväntahtoisuus riippuu paljon koiran terävyydestä. Terävän koiran tarkkaavaisuus pieniäkin uhkaärsykeitä kohtaan aiheuttaa sen, että se tekee virhearvioinnin helpommin kuin vähemmän terävät koirat. Avoimuus tarkoittaa sitä, että koiran todellinen mieliala selvästi ilmenee sen käyttäytymisestä riippumatta siitä, onko tuo käyttäytyminen ihmisen kannalta myönteistä vai kielteistä. Luoksepäästävyuden arviointiin ei tarvita mitään erikoiskoetta, vaan arviointi perustuu täysin testituomareiden havaintoihin koiran käyttäytymisestä sen kohdatessa ihmisiä.

Laukauspelottomuus:

Laukausvarmaksi nimitetään koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä vain normaalilla tavalla kiinnostunut. Koirat, jotka ensimmäisen laukauksen jälkeen käyttäytyvät rauhattomasti, mutta jotka

selviävät nopeasti levottomuudestaan ja joille toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion, luokitellaan laukauskokemattomiksi, ei laukausaroiksi. Koira, joka reagoi laukauksiin epänormaalin kiihkeästi esim. haukkumalla, hyökkäämällä kohti ampujan suuntaa tai on muuten kiihkeän innostunut ympäristön tapahtumista ja haukkuu, mutta joka ei osoita hermostuneisuutta, kutsutaan paukkuärtyisäksi. Laukausalttiiksi luokitellaan koira, joka reagoi selvästi, suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen rauhoittumatta tai hermostumatta enempää ja jonka sisäinen jännite ei nouse sellaiseen asteeseen, että selviää hermostuneisuuden oireita näkyisi. Laukausaraksi nimitetään koira, joka laukauksen jälkeen reagoi selvän hermostuneesti ja jolla on vaikeuksia mielen tasapainonsa palauttamisessa ja joka ammunnan toistuessa osoittaa yhtä suurta tai suurempaa hermostuneisuutta.

+++ Laukausvarma: Koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä kiinnostunut vain luonnollisella tavalla.

++ Laukauskokematon: Koira, joka reagoi ensimmäisiin laukauksiin, mutta kuultuaan useamman laukauksen levottomuus pienenee.

+ Paukkuärtyisä: Koira, jolle ampuminen aiheuttaa selviä aggressiivisia reaktioita äänen suuntaan.

– Laukausaltis: Koira, joka osoittaa melko selvästi epänormaalia, mutta ei hermostunut käyttäytymistä. Reagoi suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen.

– – Laukausarka: Koira, joka jokaisen laukauksen jälkeen reagoi hermostuneesti osoittaen yhtä suurta tai suurempaa hermostuneisuutta. Koiralla on vaikeuksia mielen tasapainonsa palauttamisessa.

Taulukko 15 ja 16. Luonnetestatut tanskandogit vuosina 2016-2020 ja tulosten vertailu tanskandoggiin ihanneprofiiliin, tuloksia 55 kpl

2016–2020	Lukumäärät			Kokonaispisteet	
	Yht.	uros	narttu	Alin	Ylin
Kaikki	56	27	29	+46	+221
Si	6	3	3	+112	+159
Ke	11	6	5	+83	+157
Ti	7	5	2	+59	+221
Mu	21	10	11	+46	+221
Ha	11	3	8	0 / +46	+213

Toimintakyky	+3	+2	+1a	+1b	-1	-2	-3	
lkm	0	3	21	18	13	0	0	
%	0 %	5 %	38 %	33 %	24 %	0 %	0 %	
Terävyys	+3	+2	+1a	+1b	-1	-2	-3	
lkm	8	0	19	28	0	0	0	
%	15 %	0 %	35 %	51 %	0 %	0 %	0 %	
Puolustushalu	+3	+2	+1	-1	-2	-3		
lkm	18	0	23	14	0	0		
%	33 %	0 %	42 %	25 %	0 %	0 %		
Taisteluhalu	+3	+2	+2a	+2b	+1	-1	-2	-3
lkm	2	0	3	17	0	17	15	1
%	4 %	0 %	5 %	31 %	0 %	31 %	27 %	2 %
Hermorakenne	+3	+2	+1a	+1b	-1	-2	-3	
lkm	0	2	26	27	0	0	0	
%	0 %	4 %	47 %	49 %	0 %	0 %	0 %	
Temperamentti	+3	+2	+1	-1a	-1b	-1c	-2	-3
lkm	12	35	7	0	0	1	0	0
%	22 %	64 %	13 %	0 %	0 %	2 %	0 %	0 %
Kovuus	+3	+2	+1	-1	-2	-3		
lkm	7	0	38	0	10	0		
%	13 %	0 %	69 %	0 %	18 %	0 %		
Luoksepäästävyys	+3	+2a	+2b	+1	-1a	-1b	-2	-3
lkm	44	6	5	0	0	0	0	0
%	80 %	11 %	9 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Laukauspelottomuus	+++	++	+	-	--			
lkm	32	23	0	0	0			
%	58 %	42 %	0 %	0 %	0 %			
I	Ihante (sininen)							
N	Hyväksyttävä (keltainen)							

Tanskandoggien MH-kuvaus

MH-luonnekuvaus virallistettiin vuonna 2010. Ensimmäiset tanskandoggit kävivät MH-luonnekuvauksessa vuonna 2009. Tanskandoggeille on luotu vuonna 2017 oma ihanne rotuprofiili. Vuosina 2010–2020 doggeja on kuvattu 62kpl, joista narttuja 29kpl ja uroksia 33kpl. Väreittäin: musta/harlekiini 26 kpl, sininen 21kpl sekä keltainen/ tiikeri 15kpl. Vuosina 2016–2020 tanskandoggeja on MH- luonnekuvattu vain 10 kpl, kaksi kuvausta keskeytettiin. 6 mu/ha väriryhmästä, 1 sininen, sekä 3 ke/ti väriryhmästä. Vuonna 2020 kuvauksia ei järjestetty korona tilanteen vuoksi. Kuvausten tulokset löytyvät osoitteesta <https://jalostus.kennelliitto.fi/frmTulostilastot.aspx?R=235&Lang=fi>

2016–2020 Tanskandoggi yhdistys on ollut mukana järjestämässä kolmea kuvausta Maaningan haukkumajalle. Kuvauksiin osallistuminen on ollut määrällisesti vähäistä, huolimatta yhdistyksen ja aluejaostojen maksamasta tuesta.

Taulukko 17. Tanskandoggien MH-luonnekuvauksen ihannerotuprofiili (Valmistunut 2017, laatijat Jorma Kerkkä, Juuso Vitkainen ja Raija Nykänen)

	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaanottaen siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	Mielitelevä kontaktinotossa, hyppiä, vinkuu, haukkuu, jne.
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähden vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
1c. KONTAKTI Käsittely	Torjuu murisemalla jalka yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyn	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikki - aktiivisuus lisääntyy/vähenee	Leikki - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikki - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuski esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailta	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
2c. LEIKKI 1 Puruote ja talsteluhalu	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/ <i>Korjalle oletta</i>	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita ☐ ☐	Aloittaa, mutta keskeyttää ☐ ☐	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista ☐ ☐	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saalille ☐ ☐	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saalille ☐ ☐
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saalista/ <i>Ei juokse perään</i> ☐ ☐	Ei tartu, nuuski saalista ☐ ☐	Tarttuu saaliiseen epäroiden tai viiveellä ☐ ☐	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa ☐ ☐	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia ☐ ☐
4. AKTIVITEETTITASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi jättä, seisä tai maata	Tarkkailevainen ja enemmän rauhallinen, yksittäisiä toiminnoja	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhallisuus lisääntyy vähitellen	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ <i>Rauhanon koko ajan</i>
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, väliä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtönyrkkyjä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtönyrkkyjä
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensin. osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensin. tai toisessa osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensin. osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensin. osassa
5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu pilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäroiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikki - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsetaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
6c. YLLÄTYS Utelaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ <i>Ei mene ajoissa</i>	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puolivälin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalarin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikki sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikki sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsetaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
7b. ÄÄNIHERKKYYS Utelaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puolivälin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohitus- kerralla	Puree laitetta tai leikki sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikki sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkasuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ <i>Ei kiinnostu lainkaan</i>	Katselee aaveita silloin tällöin	Tarkkailee aaveita, pitää taukoja, kumpakin puolet ajasta tai koko ajan toista	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan

MH-LUONNEKUVAUKSESSA ON 10 ERI OSIOTA:**Osio 1: Kontaktin otto**

Osiossa kuvataan koiran valmiutta ottaa kontaktia ja vastata siihen vieraan ihmisen kanssa. Testinohjaaja tervehtii koirakon ääneen, kättelee ohjaajaa sekä puhuttelee koiraa nimeltä. Samalla testinohjaaja ottaa koiran taluttimen, kulkee koiran kanssa 10 m päähän ja takaisin, koiran tulee seurata aktiivisesti. Tämän jälkeen testinjohtaja koskettaa koiraa kaksin käsin alkaen suupielistä jatkuen rintakehän ja vartalon yli lanteille ja takaraajoihin. Lopuksi koiralta tarkastetaan hampaat.

Osio 2: Leikki 1

Osiossa kuvataan koiran reaktioita esineellä leikittäessä, sekä kykyä taisteluun testinohjaajan kanssa.

Leikkiväline on noin 50 cm pitkä ja 5 cm paksu lelu, jossa on solmut n. 5 cm päässä kummastakin päästä. Koiran ohjaaja ja testinjohtaja seisovat noin 4 metrin päässä toisistaan. Koira irrotetaan taluttimesta. Ohjaaja houkuttelee koiraa vetämällä leikkivälinettä maata pitkin. Ohjaaja heittää leikkivälineen testin ohjaajalle, joka heittää sen takaisin. Ohjaaja heittää lelun vielä kerran testinohjaajalle, joka heittää leikkivälineen nopeasti noin 10 metrin päähän, jotta kuvaajat näkevät kunnolla koiran puruotteen. Koiranohjaaja juoksee muutaman askeleen koirasta pois päin ja samalla houkuttelee koiraa luokseen, jos koira ei tule, antaa testinohjaaja koiranohjaajalle varaesineen, jolla koiraa voi houkutella. Nämä leikin osiot suoritetaan kaksi kertaa.

Taisteluleikissä koiranohjaaja antaa testinohjaajalle leikkivälineen. Testinohjaaja pitää leikkivälinettä kiinni molemmista päistä, liikuttaa sitä lyhyin nykyin liikkein maata kohden tarjoten koiralle mahdollisuuden tarttua siihen. Testinohjaaja leikkii ensin koiran kanssa aktiivisesti 30s ajan. Tämän jälkeen hän on 5s passiivisena vetämättä leikkivälineestä, jonka jälkeen leikki jatkuu taas aktiivisesti. Lopuksi testinohjaaja irrottaa leikkivälineestä.

Osio 3: Takaa-ajo ja tarttuminen

Osiossa kuvataan koiran halua ajaa takaa liikkuvaa esinettä (saalista) ja tarttua siihen.

Saalis on pituudeltaan n. 40-50 cm pitkä ja n. 5 cm leveä maastosta erottuva vahva räsy, joka on kiinnitetty vetoliinaan. Vetoliinaa vedetään siksakkia maastossa maahan sijoitettujen 8-10 rullan avulla. Koira ja ohjaaja saapuvat lähtöviivalle, tässä kohtaa talutin irrotetaan, koira kuljetetaan kaulapannasta taluttamalla vielä 10m matkan aloituspisteeseen, saalis lähtee liikkeelle. Koiran ohjaaja ottaa vielä yhden askeleen ja vapauttaa koiran. Tällöin saalis on viidennen rullan kohdalla. Lähtöviiva on 20 m päässä ensimmäisestä rullasta. Kun saalis on ohittanut viimeisen rullan, se pysähtyy ja sitä nykäistään lyhyesti 2 kertaa 3 sekunnin välein. Ellei koira juokse saalille asti, koira kytketään ja koira ja ohjaaja käyvät yhdessä katsomassa saalista. Sama toteutetaan vielä toisen kerran.

Osio 4: Aktiviteetti

Osiossa kuvataan koiran reaktioita tilanteessa, jossa ei tapahdu yhtään mitään.

Koira ja ohjaaja kävelevät noin 10 m päähän yleisöstä. Koiralla on mahdollisuus liikkua taluttimen pituuden verran osion aikana, ohjaaja on täysin passiivinen. Testinohjaaja ilmoittaa kun 3 minuuttia on kulunut, ja osio on päättynyt.

Osio 5: Etäleikki

Osiossa kuvataan koiran kykyä yhteistyöhön vieraan henkilön kanssa välimatkan päässä ohjaajasta.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa lähetysviivalle, joka sijaitsee noin 40 m päässä etäleikkialueesta. Testinohjaajan merkistä viittaan pukeutunut avustaja koputtaa puuhun tai taputtaa neljä kertaa. Avustaja lähtee etenemään kumarassa, koiraan nähden sivuttain lyhyin askelin piilosta toista piiloa kohti, 3 metrin etenemisen jälkeen avustaja kääntyy koirakkoa kohti, levittää ylävartaloaan ja tekee korostetun niauksen. Eteneminen ja niaus toistetaan kolme kertaa. Viimeisen niauksen jälkeen avustaja ottaa hupun pois pästä, ja heittää aiemmin viitan alla piilossa ollutta leikkivälinettä korkealle ilmaan kolme kertaa.

Avustaja juoksee nopeasti toisen piilon taakse kyykkyy, riisuen samalla viitan pois päältä, ottaa leikkivälineestä kiinni molemmista päistä ja jää odottamaan koiraa. Ohjaaja päästää koiran irti testinohjaajan merkistä. Kun koira saapuu avustajan luo, avustaja tarjoaa koiralle mahdollisuuden lyhyeen leikkiin piilojen välisen linjan suunnassa, jotta kuvaajat näkevät koiran puruotteen lelusta. Aktiivinen leikki kestää 10s, jonka jälkeen seuraa 10s passiivinen vaihe, jota seuraa taas 10s aktiivista leikkiä, jota seuraa taas 10s passiivinen vaihe. Toisen passiivisen vaiheen lopuksi leikitään vielä aktiivisesti 10s ja sen jälkeen osio loppuu. Ellei koira saavu heti piilolle, avustaja odottaa piilossa 10s hiljaa, sitten puhuu kuuluvasti 10s, tulee piilosta esiin ja aloittaa aktiivisen leikin 10s. Ellei koira saavu vielääkään, osio loppuu tähän.

Osio 6: Yllätys

Osiossa kuvataan koiran valmiutta toimia yllättävässä tilanteessa.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa talutin löysällä kahden puun väliin rakennettua telinettä kohti. Koiran ollessa 3 m päässä telineestä ja katsoessa menosuuntaan päin, avustaja vetää narusta nopeasti maahan kätkeyn haalarin ylös. Ohjaaja opastetaan pysähtymään heti, kun haalari vetäistään ylös ja vapauttamaan koira taluttimesta. Ohjaaja jää seisomaan passiivisena paikalleen, katsoen suoraan haalariin. Kun koira menee katsomaan haalaria, sitä kehutaan. Lopuksi koirakko kulkee haalarin ohitse edestakaisin kaksi kertaa, jotta voidaan kuvata jäikö koiralle pelkoa tai uteliaisuutta haalaria kohtaan.

Osio 7: Ääniherkkyys

Osiassa kuvataan koiran reaktioita yllättävän äänen yhteydessä.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa talutin lyhennettynä räminälaitteen ohi noin 1,5 metrin päästä, koira ei saa kääntyä poikittain, äänen on tultava täysin yllättäen ja odottamatta, koiralla on kuitenkin oltava mahdollisuus turvalliseen väistämiseen. Koiran ollessa laitteen puolella välissä ja katsoessa menosuuntaan, avustaja vetää laitteessa olevaa rämistintä 3s ajan. Kun räminä alkaa, ohjaaja pysähtyy, päästää taluttimen kädestään ja kääntyy seisomaan äänen suuntaan. Koira voi vapaasti selvittää äänen aiheuttajan. Kun koira menee katsomaan laitetta sitä kehutaan. Lopuksi koiran kanssa kävellään räminälaitteen ohitse kahteen kertaan, jotta voidaan kuvata jäikö koiralle pelkoa tai uteliaisuutta räminälaitetta kohtaan.

Osio 8: Aaveet

Osiassa kuvataan koiran käyttäytymistä, kun uhkaavat kohteet lähestyvät hitaasti edestäpäin kohti koiraa.

Koirakko opastetaan seisomaan aavealueella olevaan ympyrään, rintamasuunta aaveisiin päin. Testinohjaajan merkistä aaveet astuvat esiin piiloistaan, asettuvat seisomaan ympyrää kohti. Testinohjaajan antamalla käsimerkeillä aaveet liikkuvat yksi kerrallaan hitaasti, lipuvin askelin ympyrää kohti, n.3m kerrallaan. Testinohjaaja pysäyttää aaveet 4m päähän koirasta, käsimerkillä aaveet kääntyvät selin koiraan, laskevat kätensä viitan alta sivuille, aaveet seisovat passiivisina, koiralle annetaan mahdollisuus ottaa kontaktia. Kun koira ottaa kontaktia jompaan kumpaan aaveeseen, sitä kehutaan. Ellei koira mene oma-aloitteisesti tutkimaan aaveita, testinohjaaja pyytää koiranohjaajaa menemään aaveen luo, hänen tulee puhua aaveelle, kutsua koiraa tutustumaan ja samalla riisua aaveen huppu. Kun koira ottaa kontaktin aaveeseen tulee aaveen puhua koiralle.

Osio 9: Leikki 2

Osiassa kuvataan koiran kykyä leikkiä esineellä ja verrataan ovatko reaktiot muuttuneet ensimmäisten leikkien jälkeen. Koiranohjaaja ja testinohjaaja seisovat n. 10m päässä yleisöstä ja n.4 metrin päässä toisistaan. Koira irrotetaan taluttimesta ja se saa olla vapaana koko osion ajan. Ohjaaja houkuttelee koiraa leikkiin vetämällä leikkiesinettä maata pitkin kaksi lyhyttä nykäisevää vetoa. Koiranohjaaja heittää leikkiesineen testinohjaajalle, joka heittää sen takaisin. Ohjaaja heittää esineen vielä kerran testinohjaajalle, joka heittää leikkivälineen nopeasti noin 10 metrin päähän, jotta kuvaajilla on mahdollisuus nähdä koiran tarttumisote. Kun koira on tarttunut esineeseen, kääntyy ohjaaja juoksemaan muutaman askeleen koirasta pois päin houkutellen koiraa luokseen. Lopuksi ohjaaja aloittaa koiran kanssa taisteluleikin.

Osio 10: Ampuminen

Osiassa kuvataan koiran reaktioita laukausten yhteydessä. Reaktioita tarkastellaan sekä aktiivisena (leikin aikana) että passiivisena. Osiassa voidaan käyttää koiran omaa lelua.

Koiranohjaaja leikkii vapaana olevan koiran kanssa, jos koira ei suostu leikkiin sitä voi aktivoida esimerkiksi juoksemalla kehää. Aktiviteetti alkaa n.10 sekuntia ennen ensimmäistä laukausta. Toinen laukaus ammutaan 10 sekunnin kuluttua. Passiivisuudessa koiranohjaaja seisoo koiran kanssa, talutin löysällä. Ensimmäinen laukaus ammutaan noin 10s kuluttua passiivisuuden alkamisesta ja toinen 10s kuluttua ensimmäisestä laukauksesta. Osion lopuksi koiran kanssa leikitään. Ohjaaja voi halutessaan kieltäytyä laukauksista ennen kuvauksen aloittamista.

Osiot päätetään siten, ettei niistä koidu koiralle uutta ärsytystilannetta. Eri osioiden välillä tulee olla vähintään kahden minuutin mittainen palautumis- ja siirtymisvaihe.

Koiraa ei hyväksytä tai hylätä. Eri osioissa kuvaillaan koiran reaktioita havainnoiden sen käyttäytymisen osa-alueita mahdollisimman objektiivisesti ja tarkkaan.

Lähteet: Riitta Liimatainen, Luentomateriaali 15.01.2010 Luonneominaisuuksien periytyminen, testaaminen ja arviointi.

Suomen Kennelliitto MH- luonnekuvaus Järjestämisohje.

Lisää tietoa MH-kuvauksesta löytyy Kennelliiton sivuilta:

http://www.kennelliitto.fi/FI/toiminta/kokeet/MHluonnekuvaus/mh_luonnekuvaus.htm

Ruotsissa on jo olemassa olevaa tietoa tanskandoggien kuvauksista:

http://www.genetica.se/_mh_data/grand%20danois.pdf

Taulukko 18. MH - luonnekuvaukset vuosina 2016 - 2020

10 kpl	narttu	uros		
Mu/ha		6		
Sin	1			
Ke/ti	2	1		
kuv.kesk.	2			

Taulukko 19. MH - luonnekuvaukset vuosina 2010 - 2020

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
suoritettu	0	1	3	2	2	4	3	8	18	3	11
ohjaaja kesk.							1				2
kuvaaja kesk.					2	2					
tuloksia yht.	62	kpl									
narttuja	29										
uroksia	33										
ke/ti nartut	7	yht.									
ke/ti urokset	8	15									
sin. nartut	12	yht.									
sin urokset	9	21									
mu/ha nartut	10	yht.									
mu/ha uroks.	16	26									

Luonnetesti vai MH-luonnekuvaus

Jorma Kerkkä, Luonnetestituomari ja MH-kuvaaja

Viime vuosina koiraharrastajien mielenkiinto koirien luonteisiin on koko ajan lisääntynyt ja samanaikaisesti kiinnostus erilaisiin luonteenarviointi menetelmiin on myös kasvanut. Suomessa on testattu koiria jo hieman yli kolmekymmentä vuotta samalla testausmenetelmällä ja jokseenkin samoilla arviointiperusteilla. Luonnetesti on alun perin lähtöisin Ruotsista, missä sitä on käytetty apuna mm armeijan työkoirien valintamenettelyssä.

Testiä on jonkin verran muokattu paremmin siviilikäyttöä vastaavaksi. Sen käyttöönotto on vahvistettu Suomessa virallisesti 1.6.1976. Tälle testausmenetelmälle ei ole suoranaista kansainvälistä vertailupohjaa. Testin suosio on ollut kuitenkin viime vuosina voimakkaassa kasvussa. Nykyisellä tuomarimäärällä ei enää pystytty testaamaan juurikaan suurempia koiramääriä. Vuonna 2008 testattiin yhteensä 2128 koiraa.

Luonnetestin rinnalle meille on tulossa vielä tämän vuoden kuluessa viralliseksi koirien luonteen arviointimenetelmäksi MH-luonnekuvaus, joka on kehitetty ruotsalaisen luonnetestin pohjalta 1980 luvulla. Ruotsissa tämä luonnekuvaus on käytetyin koirien luonteen arvioinnin menetelmä.

Lähtökohtaisesti luonnetestiä ja MH-luonnekuvausta ei voi verrata suoraan toisiinsa, koska niiden toteutukset ovat erilaiset, joskin osasta kummankin osioista löytyy vastaavuutta.

Luonnetestin tarkoituksena on arvioida ja kirjata koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa koiran hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Se antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuuteen. Koiraa kuormitetaan henkisesti koko testin ajan. Kaikki osiot toteutetaan koiran ehdoilla siten, että sitä mukaa kun koiraa annetaan vastetta sille annettuun ärsykkeeseen, ärsykeen voimaa lisätään tai ärsykettä tarvittaessa lievennetään, jos koiran antama vaste on heikompi.

Luonnetestissä kahdessa osiossa uhka aiheutetaan ihmisen taholta, puolustushalu- ja terävyysoasioissa. Luonnetes-

tin arviointi suoritetaan yhdeksässä eri osiossa kuusiportaisella asteikolla +3 - -3 siten, että paras arvosana on +3 ja heikoin (ei toivotu) -3. Eri osioiden kertoimet ovat eri suuruisia vaihdellen 1:stä 35:een painottuen perinnöllisten/opittujen ominaisuuksien mukaan. Poikkeuksena edellisestä on laukauspelottomuus, joka arvioidaan sanallisesti viisiportaisella asteikolla.

Luonnetestissä koiran saama lopputulos muodostuu +300 ja -300 pisteen välille. Jos pistemäärä on alle +75 pistettä (ei ole hylätty tulos) koiralla on mahdollisuus osallistua kerran uusintatestiin. Joillekin roduille rotujärjestöt ovat anoneet testin viralliseksi, jolloin hyväksyttyn tulokseen edellytetään vähintään +75 pistettä sekä vähintään +1 arvosana terävyydestä, hermorakenteesta, luoksepäästävyydestä sekä + arvosana laukauspelottomuudesta. Koiran saama kokonaisarvio muodostuu kahden tuomarin yhteisen arvioinnin perusteella.

Ruotsissa MH-luonnekuvaus (Mentalbeskrivning Hund) on myös kehitetty luonnetestien pohjalta. Se on käytetty menetelmä koirien luonteiden arvioinnissa. Koiran käyttökokeeseen osallistumisen edellytyksenä on yli 18 kk:n ikä ja suoritettu MH-luonnekuvaus tai läpäistäkseen virkakoirakoulutuksen sen pitää myös olla käynyt MH-luonnekuvauksessa. Ruotsissa MH-luonnekuvaukseen osallistumisikärajaksi on 12 kk, meillä Suomessa ikärajaksi on esitetty 18 kk:n ikä.

Merkittävimpana erona luonnetestiin MH-luonnekuvauksessa on, että kaikki osiot toteutetaan jokaiselle koirille täsmälleen samalla tavalla sekä samalla voimakkuudella riippumatta siitä kuinka koira reagoi sille aiheutettuun ärsykkeeseen. Luonnekuvauksessa koira päästetään taluttimesta vapaaksi lähes kaikissa osioissa. MH-luonnekuvauksen läpiviennistä vastaa testinohjaaja. Luonnekuvaajat kuvaavat ainoastaan koiran käyttäytymistä.

Luonnekuvauksessa on kymmenen eri osaa, joissa kuvataan 31 eri käyttäytymisreaktiota voimakkuusasteikolla 1-5. Asteikossa 1 kuvastaa pienintä ja 5 suurinta reaktiota. Joissakin osioissa suurempi reaktio on toivottavampaa, kun taas toisissa pienempi reaktio on parempi. Esim. Pienempi reaktio on toivottua laukauksissa ja suurempi rohkeudessa. Koiran ohjaajalla on mahdollisuus keskeyttää kuvaus missä tahansa osiossa kunhan hän tekee sen ennen 9:n osion aloittamista, jolloin hänellä on uusintamahdollisuus. Mikäli luonnekuvaajat keskeyttävät kuvauksen esim. koira kuormittuu liikaa, ei uusintamahdollisuutta ole. Luonnekuvauksessa koira ei hyväksytty tai hylätty. Kuvauksen suorittaa kaksi luonnekuvaajaa yhdessä.

MH-luonnekuvauksessa ja luonnetestissä itse asiassa kuvataan/arvioidaan useita samoja ominaisuuksia vaikkakin ne käytännössä toteutetaan toisistaan poikkeavilla menettelyillä ja erilaisilla osioiden nimillä.

Seuraavassa olen pääpiirteittäin vertaillut eri osioiden yhtäläisyyksiä/vastaavuuksia toisiinsa.

MH:n osio: 1. Kontakti

Kuvaa koiran valmiutta ottaa kontaktia ja vastata siihen vieraan ihmisen kanssa

Luonnetestin osio: Luoksepäästävyys

Koiran suhtautuminen vieraisiin henkilöihin

MH: 2. Leikki

Kuvaa koiran reaktioita esineillä leikittäessä ja kykyä taisteluun vieraan ihmisen kanssa

LTE: Taisteluhalu

Koiran synnynnäinen taipumus nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi – leikiksi, jonka olennainen osa on taistelu

MH: 3. Takaa-ajo

Kuvaa koiran halua ajaa takaa liikkuvaa esineitä eli saalista ja tarttua siihen

LTE: Ei vastaavuutta

MH: 4. Aktiviteettitaso

Tarkoituksena on kuvata koiran reaktioita tilanteessa, jossa odotettu toiminta jääkin tapahtumatta

LTE: Hermorakenne/Temperamentti

Tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Saadaan viitteitä hermorakenteesta ja temperamentista

MH: 5. Etäleikki

Kuvataan koiran kykyä yhteistyöhön vieraan henkilön kanssa pienen välimatkan päässä ohjaajasta.

LTE: Toimintakyky

Luonteen ominaisuus, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. On monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio, lähin vastaava inhimillinen vastine on rohkeus. Vastaavuutta toimintakykyyn ja taisteluhaluun

MH: 6. Yllätys (haalari)

Tarkoituksena on selvittää koiran valmiutta toimia yllättävässä tilanteessa

LTE: Kovuus

(Haalari tai sateenvarjo) tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia

MH: 7. Ääniherkkyys

Kuvataan koiran reaktioita yllättävään ääneen.

LTE: Temperamentti

Tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöön (kun aiheutetaan yllättävä takapäin tuleva ääniärsyke)

MH: 8. Aaveet

Kuvataan koiran reaktioita uhkaavien liikkuvien kohteiden edessä, jotka hitaastilähestyvät koiraa

LTE: Toimintakyky, puolustushalu, kovuus kuten edellä esitetty.

Terävyys: Ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tunniessa itsensä uhatuksi

MH: 9. Leikki

2: tarkkaillaan esineellä leikin yhteydessä ovatko koiran reaktiot ensimmäisen leikin jälkeen muuttuneet

LTE: Vastaavuus, viitteitä hermorakenteesta (tuomareilla mahdollisuus suorittaa lisäkokeita esim. leikkimistä)

MH: 10. Ampuminen:

kuvataan koiran reaktioita sen kuullessa laukauksia. Koiraa testataan sen ollessa aktiivisena, eli leikkiessään ohjaajansa kanssa, sekä myös passiivisena

LTE: Vastaavuus laukauspelottomuus

Lopuksi yhteenvetona voidaan todeta, että vaikka MH-luonnekuvauksesta ja luonnetestistä löytyy yhtäläisyyksiä ja ne arvioivat osittain samoja ominaisuuksia, niin ne EIVÄT ole keskenään vertailukelpoisia. Saadaksemme mahdollisimman kattavan kuvan koirasta kannattaa koira käyttää molemmissa.

Jalostustarkastukset

Ajanjaksolla 2016-2020 jalostustarkastettuja koiria oli 10 kpl, 7 Suomessa kasvatettuja, 3 tuontia.

MU/HA väriyhmästä 6 kpl, KE/TI 3 kpl ja SI 1 kpl. Sukupuolijakaumaltaan 5 urosta ja 5 narttua.

Koirien syntymävuodet; 2014/1 kpl, 2015/3 kpl, 2016/3 kpl, 2017/2 kpl ja 2019/1 kpl.

Suomen kennelliiton uudessa vuonna 2018 tullessa ulkomuodon jalostustarkastus kaavakkeessa on 3 kohtaa; jalostustarkastus suoritettu, jalostustarkastus hylätty sekä jalostustarkastus keskeytetty. Tarkastetuista koirista kaikki saivat tuloksen jalostustarkastus suoritettu. Vertailun vuoksi mainittakoon, että vuosina 2011-2015 tehtiin jalostustarkastuksia 8 kpl. Näistä tarkastuksia tehtiin eniten vuonna 2012 syntyneille koirille, 3 kpl. Luonteen osalta 7 kpl on saanut maininnan ystävällinen, rauhallinen, eloisa ja rodunomainen, 2 kpl maininnalla ystävällinen, 1 kpl maininnolla ystävällinen ja rodunomainen.

Käyttäytymisen jalostustarkastus keskittyy erityisesti arkipäiväisiin tilanteisiin ja asioihin kuten käsiteltävyyteen, alusta-arkuuksiin ja ääniherkyyteen. Tarkastus tarjoaa täydennystä tietoon, jota saadaan muista virallisista luonteen ja käyttäytymisen arviointimenetelmistä eli luonnetestistä ja MH-luonnekuvauksesta.

Käyttäytymisen jalostustarkastuksia ei ole vielä pidetty tanskandoggeille yhtään.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Tanskandoggia on alunperin käytetty suurriistan metsästyksen, sittemmin jalostettu seurakoiraksi. Tanskandoggia kanssa harrastetaan näyttelyiden lisäksi myös monipuolisesti muita lajeja: mm. Tottelevaisuuskokeita, Rally-Tokoa, Agilityä, Mejä-kokeita ja Vesipelastusta. Rotua ei Suomessa käytetä hyötykoirina eikä virkakäytössä.

Tanskandoggien tottelevaisuuskoekäynnit ja -tulokset 2016-2020

Tanskandoggia ei suuren yleisön keskuudessa ole perinteisesti pidetty harrastuskoirana. Tanskandoggeja on kuitenkin nähty enenevässä määrin myös virallisilla kisakentillä, joten käsitykset tanskandogista ainoastaan letkeänä sohvaperunana taikka näyttelymenestyjänä ovat syystäkin muuttumassa. Seuraavassa lyhyt katsaus siitä, mitä tulokset kertovat rodusta kisakoirana. Lähteenä on käytetty Kennelliiton KoiraNet-jalostustietokantaa. Järjestelmässä esiintyy ajoittain puutteita ja virheitä, joten aivan absoluuttisesta totuudesta ei voida puhua, mutta tulokset ovat ainakin vahvasti suuntaa antavia. Tarkastelujaksoksi on valittu vuodet 2016-2020. Selvyyden ja lukujen vertailtavuuden vuoksi analyysissä on huomioitu jokaiselta koiralta vain tarkastelujakson aikana saavutetut tulokset.

Tokoa ei ole koskaan voinut pitää valtaisan suosittuna lajina tanskandoggien keskuudessa ja tilastojen valossa lajin

suosio näyttää edelleen viime vuosina vähentyneen. Vuosien 2005-2009 aikana tanskandogeille koekäyntejä merkittiin yhteensä 82 kappaletta. 2011-2015 kirjattiin tuloksia 52 kappaletta ja tarkastelujaksolle 2016-2020 46 kappaletta. Virallisiin tottelevaisuuskokeisiin on osallistunut kuusi eri tanskandoggia, kaksi urosta ja neljä narttua. Osallistujista mantteleita on ollut yksi, keltaisia kaksi, mustia kaksi sekä sinisiä yksi. Kasvattajittain tarkasteltuna huomataan, että tokoilijat ovat lähinnä yksilöitä, kuudesta osallistujasta kaikki tulevat eri kasvattajilta.

Yksilötasolla kahdelle dogille on merkitty useampi koekäynti. Saavutettujen tulosten lukumäärät ja prosentti osuudet kaikista kyseisen luokan tuloksista vuosittain eriteltyinä käyvät ilmi oheisesta taulukosta.

Taulukko 20. Tottelevaisuuskäyntimäärät ja tulokset v. 2016-2020

VOI	2016		2017		2018		2019		2020	
VOI1										
VOI2										
VOI3							1	17 %		
VOI0					2	100 %	5	83 %	1	100 %
VOI-										
Yhteensä	0		0		2		6		1	
AVO	2016		2017		2018		2019		2020	
AVO1			3	33 %						
AVO2			3	33 %						
AVO3			2	22 %						
AVO0			1	11 %						
AVO-										
Yhteensä	0		9		0		0		0	
ALO	2016		2017		2018		2019		2020	
ALO1	4	31 %			1	100 %			3	25 %
ALO2	6	46 %							4	33 %
ALO3	2	15 %					1	100 %	2	17 %
ALO0			1	100 %					2	17 %
ALO-	1	8 %							1	8 %
Yhteensä	13		1		1		1		12	
YHTEENSA	13		10		3		7		13	

Vuosien 2016-2020 aikana tanskandogeille koekäyntejä on merkitty yhteensä 46 kappaletta. Näistä 28 alokasluokassa, 9 avoimessa luokassa ja 9 voittajaluokassa. Tuloksista voidaan havaita alokasluokan tulosten sijoittuvat tasaisemmin, kun taas voittajaluokassa sijoitukset ovat olleet VOI3 ja VOI- välillä.

Ylemmissä luokissa vaatimustaso kasvaa ja tasaisen suorituksen merkitys korostuu. Tanskandoggi on ennemmin persoonallinen ajattelijana kuin pomminvarma suorittaja tai tulosautomaatti. Joten hyvästäkin harjoittelusta huolimatta sattuu virheitä, jotka muutoin tasaisesta sarjasta riippumatta pudottavat kokonaispistemäärän vaatimattomalle tasolle. Mutta kun kaikki menee nappiin, tanskandoggi voi yltää ykköseen siinä missä mikä tahansa muukin rotu, kisa-luokasta riippumatta. Perinteisen valionarvon lisäksi vuodesta 2004 alkaen tottelevaisuuskokeissa on ollut käytössä palveluskoirapuolelta tutut koulutustunnukset. Tunnukset jaetaan jokaisessa luokassa koiran saavuttaessa kolmannen I-tuloksen kyseisessä luokassa. Alla on listattuna tanskandogit, jotka ovat tarkastelujakson aikana saavuttaneet yhden tai useamman ykköstuloksen (suluissa väri ja sukupuoli).

Chic Carelia's Jodie Foster TK1, TK2 (keltainen narttu)
Jättiläisen Eros Theodor TK1 (mantteli uros)

Tokoharrastus lepää muutamien yksilöiden harteilla. Omaksi ilokseen ja möllitasolla tokoilevia tanskandoggeja löytyy todennäköisesti moninkertainen määrä aktiivisesti kilpaileviin verrattuna. Olisikin tärkeää saada nämäkin rotumme edustajat esille ja tilastoihin virallisten koesuoritusten muodossa.

Harrastuskentillä on käynnissä selvä murros. Nykyuuntauksen jatkuessa todellisena riskinä on tottelevaisuuskoe-käyntien loppuminen tanskandoggien osalta kokonaan, toisaalta kokonaisharrastajamäärä on kasvanut ja rally-tokon myötä virallisten tulosten piiriin on saatu useita uusia yksilöitä. Odotetusti rally-toko on ottanut yhä suurempaa osaa tanskandoggien koekäynneistä ja perinteinen toko jää muutaman tosiharrastajan varaan. Leimallista rodulle harras-

tuskoirana on tulosten kasautuminen tietyille aktiivisille yksilöille, näiden koirien omistajat ovat selvästi motivoituneita harrastamaan ja naputtavatkin tuloksia useista lajeista, mikä puolestaan kertoo rodun potentiaalista kisakoirana. Voidaankin todeta, että arvokisoja ja huipputuloksia tavoittelevan rotuvalinta tanskandoggi ei ole, mutta rodulle sydämensä menettäneelle ja sen ominaispiirteitä ymmärtävälle tanskandoggi on mainio moneen menoon taipuva harrastus- ja kisakaveri.

Käyttäytymiskoe, koulutustunnus BH

Käyttäytymiskokeessa, sisältää sekä tottelevaisuus- että kaupunkiosuuden, omistaja voi mitata koiransa yhteiskuntakelpoisuutta. Kokeen ajan tuomari tarkkailee koiraa eri tilanteissa ja joko hyväksyy tai hylkää sen suorituksen, koetta ei siis arvostella pistein. Vuosina 2016-2020 koekäyntejä on merkitty yhteensä kaksi kappaletta. Alla on listattuna tanskandogit, jotka ovat tarkastelujakson aikana saavuttaneet hyväksytyt tulokset, suluissa väri ja sukupuoli.

Chic Carelia's Jodie Foster (keltainen narttu)

Cataphas Hunter Of Love (musta narttu)

Rally-Tokon kilpailukäynnit ja -tulokset

Rally-Tokon suosio näyttäisi olevan kasvussa tanskandoggien kanssa harrastavien keskuudessa. Virallisissa kilpailuissa kilpaili vuosina 2016-2020 kolmetoista tanskandoggia. Tuloksia saaneet tanskandogit ovat tarkastelujakson aikana kilpailleet kaikissa luokissa. Kilpailleista tanskandogeista uroksia oli neljä ja narttuja yhdeksän. Mantteleita oli yksi, mustia viisi, keltaisia kuusi sekä tiikerijuovaisia yksi. Kasvattajittain tarkasteltuna huomataan, että rally-tokoilijat ovat lähinnä yksilöitä, kolmestatoista osallistujasta yksitoista tulevat eri kasvattajilta.

Koira saa Suomen rally-tokovalionarvon, kun sillä on kolme vähintään 95 pisteen tulosta mestariluokasta vähintään kahdelta eri tuomarilta. Lisäksi koiran pitää olla palkittu näyttelyssä vähintään laatumaininnalla hyvä yli 15 kuukauden ikäisenä.

Yhden tai useamman Rally-Tokon koulutustunnuksen (RTK) ja/tai valionarvon (FI RTVA) ovat tarkasteluajanjaksona saavuttaneet seuraavat tanskandogit:

Chic Carelia's Jodie Foster FI RTVA (keltainen narttu)

Dogiwogin Ft Ja'Quealah RTK2 (musta narttu)

Ritzypal's Funny Side Up RTK2 (keltainen uros)

Jättiläisen Eros Theodor RTK1, RTK2 (mantteli uros)

Thaidax Pikku Prinsessa RTK1, RTK2 (tiikerijuovainen narttu)

Blackien Coffea Charrieriana RTK1 (musta narttu)

Wunderwoll Bahira RTK1 (keltainen narttu)

Jättiläisen Galium Boreale RTK1 (musta narttu)

Alder Glades Sandels RTK1 (keltainen uros)

Catapha's Hunter Of Love RTK1 (musta narttu)

Taulukko 21. Rally-Toko tilastot v. 2016-2020

MES	2016		2017		2018		2019		2020	
MESHYV	10	48 %	14	64 %	12	71 %	11	85 %		
MESO	11	52 %	8	36 %	5	29 %	2	15 %		
MES-										
Yhteensä	21		22		17		13		0	
VOI	2016		2017		2018		2019		2020	
VOIHYV										
VOIO	1	100 %	4	100 %						
VOI-					1	100 %	1	100 %	1	100 %
Yhteensä	1		4		1		1		1	
AVO	2016		2017		2018		2019		2020	
AVOHYV	7	64 %	2	50 %	1	17 %				
AVOO	3	27 %	1	25 %	2	33 %				
AVO-	1	9 %	1	25 %	3	50 %				
Yhteensä	11		4		6		0		0	
ALO	2016		2017		2018		2019		2020	
ALOHYV	15	83 %	1	50 %	2	40 %	1	100 %	6	50 %
ALOO	2	11 %	1	50 %	1	20 %			4	33 %
ALO-	1	6 %			2	40 %			2	17 %
Yhteensä	18		2		5		1		12	
YHTEENSA	51		32		29		15		13	

MEJÄ = METSÄSTYSKOIRIEN JÄLJESTÄMISKOE

Lajin tarkoitus Jäljestämiskokeen on tarkoitus arvioida koiran kykyä seurata haavoittuneen hirvieläimen jälkeä. Osaa- via koirakoita voidaan käyttää apuna kolarihirvien tai ampumatilanteissa haavoittuneen eläimen jäljestämiseen, jotta se saadaan asianmukaisesti lopetettua.

Ennen vuotta 2008 MEJÄ-kokeisiin sai osallistua vain metsästyskoiriksi lukeutuvat koirat. Lajin vapauduttua kaikille roduille osallistui jo samana vuonna MEJÄ-kokeisiin kaksi tanskandoggia, jotka saivat varsin hyvät tulokset. Voidakseen kilpailla Voi-luokassa koiralla tulee olla vähintään tyydyttävä näyttelytulos. Jälkivalion arvoon edellytetään vähintään näyttelyarvosana hyvä avoimesta luokasta.

Ensimmäinen jälkivalio rotuun saatiin vuonna 2010, jolloin sininen narttu Saradane's Iron Dream saavutti kolman- nen Voi 1-tuloksen. Koira saa jäljestämisvalion arvon, kun sillä on 3 x 1. palkinto metsästyskoirien jäljestämiskokeen voittajaluokassa vähintään kahdelta eri tuomarilta. Lisäksi vaaditaan, että koiralla on vähintään laatumaininta "hyvä" näyttelyssä vähintään 15 kk iässä.

MEJÄ-kokeet vuosilta 2010-2018. Kokeisiin on osallistunut 28 doggia, kaikkiaan 141 koestarttia. Koirista 13 sinistä, 9 mu/ha ja 6 ke/ti doggia. Kaikki osallistujat suoriutuivat hyväksytysti laukauksien sieto -osiosta. Ilmavainuinen jäljestys mainittiin 33 kertaa, maavainuinen jäljestys 25 kertaa, maa- sekä ilmavainuinen jäljestys mainittiin 28 kertaa. Ei mai- nintaa jäljestysten tyylistä 55 kappaletta.

Koeselosteissa 0 tuloksen syyski mainittiin useimmiten koiran kiinnostuminen muista mielenkiintoisista tuoksuista metsässä, koira poistuu jäljeltä ja alkaa tutkia ympäröivää maastoa. Aluksi koira osoittaa hyvää jäljestystä mutta muut tuoksut vievät voiton. Muutama maininta myös harjoituksen puutteesta sekä jäljestysten hitaasta etenemisestä.

Jälkivaliot

Saradane's Iron Dream 2010 (sininen narttu)
 Kozmic Blues Lucy 2010 (sininen narttu)
 Saradane's King Kryptonine 2011 (sininen uros)
 Jättiläisen Vergilius 2013 (harlekiini uros)
 Jättiläisen Winnie the Pooh 2013 (musta uros)
 Kiamar Cinderella 2015 (sininen narttu)
 Chic Carelia's Jodie Foster 2018 (keltainen narttu)
 Be Finnish Golden Boy Linden River 2020 (sininen uros)

Taulukko 22. MEJÄ-tilastot v.2016-2020

VOI	2016		2017		2018		2019		2020	
VOI1	3	27 %	1	20 %	3	38 %	4	80 %	2	67 %
VOI2	3	27 %	2	40 %						
VOI3	2	18 %	1	20 %	1	13 %	1	20 %		
VOI0	3	27 %	1	20 %	4	50 %				
VOI-									1	33 %
Yhteensä	11		5		8		5		3	
AVO	2016		2017		2018		2019		2020	
AVO1							2	20 %		
AVO2	1	20 %			2	50 %	2	20 %		
AVO3	1	20 %	4	33 %			1	10 %	1	33 %
AVO0	3	60 %	7	58 %	2	50 %	5	50 %	2	67 %
AVO-			1	8 %						
Yhteensä	5		12		4		10		3	
YHTEENSÄ	16		17		12		15		6	

Mejä on tarkasteluvuosina, sekä jo aiemmin, ollut pienen, mutta innokkaan harrastajakunnan harrastus. Tanskandoggin Mejä-mestaruuskoe toukokuussa on joka vuosi houkutellut lajin pariin uusia harrastajia ja osallistujamäärät ovat olleet hyviä. Jälkivalioista viisi on sinisiä, kaksi musta-harlekiineja ja yksi keltainen-tiikerijuovainen.

Agility

Agility on vauhdikas esteratakilpailu. Agilityssä ohjataan koira virheettömästi ja mahdollisimman nopeasti tuomarin suunnitteleman radan läpi. Ratatyyppejä on kaksi: agilityrata ja hyppyrata. Radalla on yleensä 12–20 estettä. Agilityssä menestyminen edellyttää koiralta yhteiskuntakelpoisuutta, hyvää fyysistä kuntoa, toimintakykyä ja ennen kaikkea hyvää yhteistyötä ohjaajan kanssa ja laji edellyttää hyvää fyysistä kuntoa myös koiran ohjaajalta. Lajin tarkoituksena on kehittää koiran toimintakykyä ja älykkyyttä siten, että se suorittaa kilpailuradalla erilaisia esteitä. Kenties lajin vaatavuuden takia sen parista löytää vain muutamia virallisesti kilpailevia innokkaita tanskandoggeja omistajineen.

Agilityssä on kilpaillut vuosina 2016-2020 yksi keltainen uros sekä yksi mantteli uros. Näistä mantteli uros on saanut luokanvaihtoon oikeuttavat kolme nollatulosta ja se kilpailee nyt aiemman Maxi-1 luokan sijaan Maxi-2 luokassa. Koira saa Suomen agilityvalion arvon (FI AVA), kun sillä on agilitykilpailujen korkeimmassa tasoluokassa kolme agilitysertifikaattia kolmelta eri tuomarilta. Lisäksi koiran tulee olla palkittu näyttelyssä vähintään arvosanalla ”hyvä” vähintään 15 kuukauden ikäisenä. Koira saa hyppyyvalion arvon (FI AVA-H), kun sillä on agilitykilpailujen korkeimmassa tasoluokassa kolme hyppysertifikaattia kolmelta eri tuomarilta. Lisäksi koiran tulee olla palkittu näyttelyssä vähintään arvosanalla ”hyvä” vähintään 15 kuukauden ikäisenä.

Taulukko 23. Agilitytilastot v. 2016 - 2020

MAXI-3	2016		2017		2018		2019		2020	
maxi-3 E										
maxi-3 EH										
maxi-3 H										
maxi-3 -										
Yhteensä	0		0		0		0		0	
MAXI-2	2016		2017		2018		2019		2020	
maxi-2 E										
maxi-2 EH										
maxi-2 H										
maxi-2 -							3	100 %	2	100 %
Yhteensä	0		0		0		3		2	
MAXI-1	2016		2017		2018		2019		2020	
maxi-1 E	7	32 %	8	57 %	9	56 %	4	80 %		
maxi-1 EH	1	5 %								
maxi-1 H	1	5 %								
maxi-1 -	13	59 %	6	43 %	7	44 %	1	20 %		
Yhteensä	22		14		16		5		0	
YHTEENSA	22		14		16		8		2	

Vesipelastus

Vesipelastus eli VEPE on alunperin landseereiden ja newfoundlandinkoirien rodunomainen koemuoto, jolla on erityisesti tarkoitus pitää yllä näiden rotujen alkuperäistä pelastusvaistoa ja uintitaitoa. Kokeella testataan koiran kykyä toimia vedessä ja mitataan sen fyysistä kuntoa erilaisten tehtävien avulla. Nykyään VEPE on yleistynyt monien muidenkin rotujen pariin, sillä lajin harrastaminen on mahdollista melkein minkä rotuisen koiran kanssa tahansa. Muiden kuin alkuperäisrotujen on suoritettava ennen kilpailuluvan saantia soveltuvuuskoe, joka vastaa liikkeiltään alokasluokkaa. Vesipelastuksessa on kaikille roduille avoinna kolme luokkaa (alokas, avoin ja voittaja), joissa kussakin on neljä suoritettavaa liikettä, mm. uinti, veneen haku, esineen vienti/haku ja hukkuvan pelastus. Luokasta siirrytään seuraavaan, kun koira saavuttaa kolme ykköstitulosta. Koira valioituu kolmella VOI1-tuloksella, mikäli sillä on lisäksi vaadittava näyttelytulos saavutettuna (vähintään laatumaininnalla ”Hyvä” vähintään 15 kuukauden ikäisenä) ja VEPEn VOI1-tulokset ovat vähintään kahdelta eri tuomarilta.

Kautta aikain VEPE-kokeisiin on osallistunut seitsemän tanskandoggia vuodesta 1999 alkaen noin 33 koestartin verran. Vuosina 2016-2020 VEPE-kokeissa on käynyt kaksi tanskandoggia 12 koestartin verran: tiikerijuovainen narttu voitajaluokassa valioituen maailman ensimmäisenä tanskandoggina vuonna 2017 ja sininen uros SOVE/alokasluokassa.

Vesipelastusvalio

Samuraiwood's Dundee Dubh 2017 (tiikerijuovainen narttu)

Taulukko 24. VEPE-tilastot v. 2016-2020

VOI	2016		2017		2018		2019		2020	
VOI1			3	43 %						
VOI2	1	33 %	1	14 %						
VOI3	2	67 %								
VOI0			1	14 %						
VOI-			2	29 %						
Yhteensä	3		7							
AVO	2016		2017		2018		2019		2020	
AVO1										
AVO2										
AVO3										
AVO0										
AVO-										
Yhteensä										
ALO	2016		2017		2018		2019		2020	
ALO1										
ALO2							1	100 %		
ALO3										
ALO0										
ALO-										
Yhteensä							1			
SOVE	2016		2017		2018		2019		2020	
SOVE1							1	100 %		
SOVE0										
Yhteensä							1			
YHTEENSÄ	3		7		0		2			0

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Viitataan kohtaan 4.3.4, Suomen Tanskandoggi Ry:n luonnekysely 2020 yhteenveto sekä Hannes Lohen tutkimusryhmä Käyttäytymistutkijat Milla Salonen FT, Emma Hakanen FM ja Salla Mikkola FM tanskandoggien käyttäytymisraportti.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Taulukko 25. Nuorin ja vanhin synnyttäjä

Vuosi	Ikä (nuorin)	Väri	Ikä (vanhin)	Väri
2020	2 v 3 kk	ke-ti	6 v 2 kk	ke-ti
2019	2 v 4 kk	mu-ha	6 v 8 kk	mu-ha
2018	2 v	mu-ha	5 v 8 kk	mu-ha
2017	1 v 9 kk	mu-ha	6 v 7 kk	ke-ti
2016	2 v 5 kk	mu-ha	6 v 8 kk	mu-ha
2015	2 v 1 kk	mu-ha	6 v 9 kk	si
2014	2 v 4 kk	mu-ha	6 v 5 kk	mu-ha
2013	1 v 11 kk	mu-ha	7 v 2 kk	mu-ha
2012	2 v 2 kk	ke-ti	6 v 2 kk	mu-ha
2011	2 v 3 kk	mu-ha	6 v 1 kk	mu-ha

Taulukkoon on kerätty 10 vuoden ajalta nuorin ja vanhin synnyttäjä, mainittu myös mihin väriyhmään synnyttäjä kuului. Tilastointiajan, vuosien 2011 – 2020 aikana nuorin synnyttäjä oli musta – harlekiini -väriyhmään kuuluva mantteli narttu, iältään 1 v 9 kk. Tilastointiajan vanhin synnyttäjä oli musta narttu, iältään 7 v 2 kk.

Rotujärjestö suosittelee että narttua ei käytettäisi jalostukseen alle 2 vuotiaana ja ensisynnyttäjä ei olisi yli 5 v. Yli 7 vuotiaan nartun käyttäminen jalostukseen on jo riskialtista eikä suositeltavaa rodussa jossa keski-ikä on 6 v 11 kk (vuodet 2016 – 2020). Keski-ikä on sama myös pidemmällä tarkastelujaksolla (vuodet 2011-2020).

Suomen Kennelliiton terveystarkastus

Suomen Kennelliiton terveystarkastuksessa tanskandoggien eri väriyhmien osalta vuosina 2015 – 2019 vastauksia kertyi musta – harlekiini 107 kpl, keltainen – tiikerijuovainen 52 kpl ja sininen 23 kpl. Kennelliiton ohjeistuksen mukaan yhteenvetoa kyselystä suositellaan tekemään kun vastauksia on kertynyt yli 100. Musta – harlekiini -väriyhmässä tämä tavoite täyttyi. Ko. väriyhmästä on tehty yhteenveto. Kyselyssä tiedusteltiin miksi koira steriloidtiin tai kastroidtiin. Suurin osa vastanneista (35,5 %) kertoi ko. toimenpiteen syyksi käytännön syyt ja arkielämän helpottuminen. Vastauksissa nousi esille myös kohtutulehdus (25,8 %) ja luonteen tai käytöksen ongelma (22,6 %); sisälle merkkaileminen, aggressiivisuus, valeraskaudet. Mainintoja saivat myös haitalliset voimakkaat valeraskaudet, eturauhasvaivat ja kiveskasvaimet. Todettaneen että iän myötä rodulle voi tulla hormonaalisia haasteita tai lisääntymiseen liittyviä haasteita. Näitä voidaan kuitenkin ennaltaehkäistä sterilisaatiolla tai kastroitiolla.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Vuosien 2010-2015 Testauksissa saatujen tulosten mukaan tanskandoggien luonteessa on havaittavissa epävarmuutta sekä arkuutta. Jalostusmateriaalin valinnassa tulisi kiinnittää huomiota enenevässä määrin rauhallisuuteen sekä itsevarmuuteen. Oman koiran objektiivinen arviointi on monelle vaikeaa, joten luonnetesti sekä MH-luonnekuvaus antaisivat ulkopuolisen näkemyksen koiran luonteesta. Tällä hetkellä luonteen arviointi, ainakin testeissä käyntien perusteella, on kasvattajan omassa harkinnassa. Tällaisessa omavalvontaperiaatteessa on aina olemassa riskinsä ja luonteeseen liittyvien ongelmien korjaaminen on vaikeaa ja vie kauan aikaa. Arkaa / tai vihaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Tanskandoggi on nykyään luonteeltaan pehmeä koira eikä kestä kovin kovaa käsittelyä. Huonon kokemuksen, tulise sitten toiselta koiralta tai ihmiseltä, tanskandoggi muistaa läpi elämänsä. Pentu- ja nuoruusaikana tulisi kiinnittää huomio koiran hyvään sosiaalistamiseen ja hyvien kokemusten saamiseen.

Luonnetestien tulokset antavat samansuuntaista trendiä kuin muutkin eli luonteen olevat pehmeä ja myös hermorakenteen olevan hieman rauhaton. Pehmeys näkyy muistina epämiellyttäviin tilanteisiin ja rauhattomuus kuormittumisenä eri tilanteissa. Molemmat ovat epätoivottuja ominaisuuksia ottaen huomioon rotumääritelmänkin.

4.3. TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Tanskandoggi liittyy Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (PEVISA) 1.1.2007 alkaen, rotukohtaisena vastustamisohjelmana vanhempien tutkimuspakko lonkkanivelen dysplasian (HD) eli kasvuhäiriön osalta. Alkuun oli niin, että jalostukseen käytettävien tanskandoggien tuli olla virallisesti lonkkakuvattuja viimeistään siinä vaiheessa, kun pentuja rekisteröidään.

1.1.2009 Kennelliiton hyväksymän PEVISA-ohjeen mukaan rotukohtaiseen PEVISA-ohjelmaan kuuluvien tutkimustulosten tulee aina olla voimassa astutushetkellä riippumatta siitä, vaikuttaako tulos pentujen rekisteröintiin vai ei.

Vuonna 2011 Suomen Kennelliiton Jalostustieteellinen toimikunta totesi (päättös 31.5.2011 (5/2011)), että FCI suosittelee mm. tanskandoggille vähintään 18 kk lonkkakuvausikää (Hip dysplasia – international Certificate and Evaluation on of radiographs) ja katsoo siksi aiheelliseksi, että rodun kuvaukset tehdään jatkossa vasta tässä iässä.

Uusi PEVISA-ohjelma astui voimaan 1.1.2017 ja se päättyi 31.12.2021. Nykyisessä ohjelmassa jalostukseen käytettäviltä koirilta vaaditaan ja pentujen rekisteröinnin ehtona on lonkka- ja kyynärnivellausunto, sekä virallinen sydäntulostulos (terve), sydänkuuntelutulos sekä 5 min EKG, tutkimus ei saa olla yhtä vuotta vanhempi, joka ei saa olla astutus- tai kastroitettuna 12 kk vanhempi.

Ohjelmaa päivitettiin sydäntutkimuksen osalta ja 1.7.2019 alkaen pentujen vanhemmista tulee lisäksi olla ennen astutusta tehty sydäntulostulos sisältäen sydänkuuntelun ja 5 min EKG:n. Tutkimus on voimassa 12 kk. Alaikäraja on 18 kk. Koira ei saa osoittaa merkkejä mistään perinnöllisestä sydänsairaudesta, eikä avointa tulosta DCM:n, eikä muidenkaan sydänsairauksien osalta hyväksyä.

Ulkomaisten urosten sydäntulostulokset huomioidaan, kun tutkimuksen on tehnyt virallinen eläinlääkäri, koiran

tunnistusmerkintä on tarkastettu ja sen tiedot ilmenevät tutkimuksesta, samoin tutkimuksesta tulee käydä ilmi, ettei koira sairasta dilatoivaa kardiomyopatiaa (DCM), eikä tutkimus saa olla yli 12 kk vanha. Mikäli ulkomaisella uroksella ei ole sydänultratulosta, sitä koskee poikkeuslupa kaksi (2) pentuetta /uros. Uroksen seuraavien pentueiden kohdalla vaaditaan, että uros täyttää PEVISA-ehdot tai yhdistelmälle tulee anoa etukäteen tapauskohtainen poikkeuslupa.

Jalostustoimikunta lähetti kasvattajakyselyn elokuussa 2020 yhteensä 40 kasvattajalle. Kyselyyn vastasi 17 kasvattajaa. Vastausprosentiksi saatiin 43 %. Kasvattajia pyydettiin nimeämään tämän hetkiset rotumme huolenaiheet ja kuinka niitä voisimme ehkäistä. Kasvattajien vastauksista nousi 3 suurinta huolenaihetta siten että sydän nostettiin ensimmäiseksi, mutta lähes yhtä paljon huolta nousi tämän hetkisestä selkä- ja luonnetilanteista.

Tanskandogeille on vuoden 2012 alusta kirjattu seuraava koirarekisteriohjeen kohdan 8 mukainen pysyvä poikkeuslupa: Ulkomaisilta uroksilta ei vaadita kyynärnivekvauslausuntoa. Koirarekisteriohjeen mukaisesti lupa ei koske Suomessa tapahtuvia astutuksia. Seuraavassa on lyhyt kuvaus rodulla PEVISA –ohjelmassa mainituista sairauksista, joita pyritään vastustamaan ennen jalostuskäyttöä tapahtuvilla röntgentutkimuksilla ja sydänultralla:

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisuun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löy-syyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppele”, ylösnousuvaiveudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahdeleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkokoirilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaskiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärniveleistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria (<http://www.kennelliitto.fi/lonkkanivelen-kasvuhairio>, ELT Anu Lappalainen, 15.1.2016).

Taulukko 26. Lonkkakuvauslausunnot vv. 2016-2020, kaikki värit.

Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä
2016	23	39	20	4	0	86
2017	27	31	24	10	0	92
2018	23	20	19	8	0	70
2019	19	20	24	5	1	69
2020	28	28	35	15	0	106
Yhteensä	120	138	122	42	1	423

Vuosi	A	B	C	D	E
2016	27 %	45 %	23 %	5 %	0 %
2017	29 %	34 %	26 %	11 %	0 %
2018	33 %	29 %	27 %	11 %	0 %
2019	28 %	29 %	35 %	7 %	1 %
2020	26 %	26 %	33 %	14 %	0 %
Yhteensä	28 %	33 %	41 %	10 %	0 %

Lonkkaniveltutkimuksia (Taulukko 25) on vv. 2016 - 2020 tehty 423 tanskandogille, eniten lausuntoja on vuodelta 2020 yhteensä 106 kpl. Vuosina 2016 - 2019 on jääty alle sadan lonkkalausunnon, vuonna 2019 kuvattu vain 69 tanskandoggia. Esimerkiksi vuonna 2017 lonkkakuvattiin vain 5 sinistä tanskandoggia, seuraavana vuonna (2018) kuvattiin 17 sinistä.

Vuosien 2016-2020 aikana tulokset ovat vaihdelleet välillä A – E, mutta selvä enemmistö kuvatuista on A/B-lonkkia, A-lonkkia kuvatuista 120kpl 28% ja B lonkkia 138kpl 33%. Kun yhdistää A – B lonkkanivellausunnnot, niin kuvatuista 258 kpl eli 61 % on tervelonkkaisia tanskandoggeja. C –lonkkia, joka on lievän dysplasian raja on kuvatuista 29 %. Lonkkaniveldysplasian eli D –lonkkien osuudeksi jää 10 %, vuosina 2006-2015 D-lonkkaisten prosentti osuus oli 7%. D-lonkkien ilmaantuvuudessa on lievää nousua ja A- ja B- lonkkien ilmaantuvuudessa pientä laskua. D-lonkkien osuus kuvatuista on ollut pienimmillään vuonna 2016 5% ja suurimmillaan vuonna 2020 14%. Vuonna 2019 on tullut yksi E – lausunto (tämä musta-harlekiini väriryhmästä).

Jalostustoimikunta suosittaa, että siitosparin jalostusindeksin (BLUP-indeksi) keskiarvo tulisi lonkkien osalta olla 100 tai enemmän. BLUP-indeksi on ennuste koiran jalostusarvosta jossakin tietyssä ominaisuudessa. Koiran indeksiin vaikuttavat paitsi sen oma tulos, myös kaikki sukulaistulokset. Lisäksi indeksien laskennassa otetaan huomioon tuloksiin vaikuttavia ympäristötekijöitä.

Vuonna 2016 rekisteröityjä pentueita oli 33, näistä 16 (48 %) ylitti suositellun 100 rajan. 2020 jalostusparin korkein lonkkaindeksi oli 112,5 ja huonoin 84.

Vuonna 2017 rekisteröityjä pentueita oli 32, näistä 11 (34 %) ylitti suositellun 100 rajan. 2020 jalostusparin korkein lonkkaindeksi oli 119,5 ja huonoin 86,5

Vuonna 2018 rekisteröityjä pentueita oli 45, näistä 18 (40 %) ylitti suositellun 100 rajan. 2020 jalostusparin korkein lonkkaindeksi oli 113 ja huonoin 81.

Vuonna 2019 rekisteröityjä pentueita oli 26, näistä 14 (54 %) ylitti suositellun 100 rajan. 2020 jalostusparin korkein lonkkaindeksi oli 115 ja huonoin 84,5.

Vuonna 2020 rekisteröityjä pentueita oli 29, näistä 13 (45 %) ylitti suositellun 100 rajan. 2020 jalostusparin korkein lonkkaindeksi oli 114,5 ja huonoin 81,5.

Vuosien 2016 – 2020 aikana on rekisteröity yhteensä 165 pentuetta (kaikki värit) näistä 72 (44 %) pentuetta ylitti suositellun 100 rajan lonkkien osalta.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (pro-census anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eriroduilla, mikä viittaa siihen että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelistä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat kasvuhäiriön seurauksena kehittyneestä nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy usein jonkinasteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteeseen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä (<http://www.kennelliitto.fi/kyynarnivelen-kasvuhairiot>, ELT Anu Lappalainen, 15.1.2016).

Taulukko 27. Kyynärnivellausunnott vv. 2016-2020, kaikki värit.

Vuosi	0	1	2	3	Yhteensä
2016	75	8	4	1	88
2017	76	10	4	1	91
2018	65	4	3	2	74
2019	62	6	0	2	70
2020	95	3	5	1	104
Yhteensä	373	31	16	7	427

Vuosi	0	1	2	3
2016	85 %	9 %	5 %	1 %
2017	84 %	11 %	4 %	1 %
2018	88 %	5 %	4 %	3 %
2019	89 %	9 %	0 %	3 %
2020	91 %	3 %	5 %	1 %
Yhteensä	87 %	7 %	4 %	2 %

Kyynärniveltutkimuksia (Taulukko 27) on vv. 2016 – 2020 tehty 427 tanskandogille. Eniten lausuntoja on vuodelta 2020 yhteensä 104 kpl. Vuosina 2016 - 2019 on jääty alle sadan lausunnon. Vuosien 2016 - 2020 aikana tulokset ovat vaihdelleet 0 – 3, mutta selvä enemmistö kuvatuista on puhtaita kyynärniveliä eli 0 – tuloksia, 373 kpl eli 87 % kuvatuista. Lievää nivelrikkoa eli 1 – lausuntoja on kuvatuista 7:lla %. Kohtalaisia muutoksia 2 – lausuntoja 4% ja voimakkaita muutoksia 3 – lausuntoja 2%. Eniten kyynärlausuntoja voimakkailla muutoksilla (3 – lausunto) löytyy musta-harlekiiniväriyhmästä, yhteensä 4 kpl. Muissa väriyhmässä niitä on ollut vuosina 2016 – 2020 ke-ti väriyhmässä 2 ja sinissä 1.

Dilatoiva kardiomyopatia (DCM)

Dilatoiva kardiomyopatia on sairaus, jossa sydänlihaksen etenevä rappeuma johtaa sydämen vasemman kammion laajentumiseen ja pumppausvoiman pettämiseen. Sairaus saattaa johtaa sydämen vajaatoimintaan ja koiran ennenaikaiseen menehtymiseen.

Dilatoivaa kardiomyopatiaa esiintyy tyypillisesti isoilla koiraroduilla, kuten dobermanni, irlanninsusikoira, tanskandoggi ja bokseri. Monilla roduilla sairaus on todettu perinnölliseksi, tai perinnöllisyyttä epäillään.

DCM ei ole synnynnäinen sairaus. Se ilmenee yleisimmin keski-ikäisillä ja vanhemmilla koirilla, mutta sitä esiintyy myös nuoremmilla koirilla.

DCM ilmenee eri roduilla eri tavalla. Tyypillistä kaikilla roduilla kuitenkin on, että muutokset ovat todettavissa 2-3 vuotta ennen oireiden ilmenemistä. Sydänlihaskuutokset todetaan ultra-äänitutkimuksella vasemman kammion laajenemisena ja supistumisvireyden laskuna. Joillakin roduilla todetaan sairauteen liittyviä rytmihäiriöitä, joko kammiolisälyönti syyttä tai eteisvärinä. Rytmihäiriöt todetaan sydänfilmitutkimuksella. Rytmihäiriöt voivat esiintyä ilman ultraäänimuutoksia, niitä ennen, tai yhtäaikaista niiden kanssa. Rotukohtaiset vaihtelut tulee huomioida seulontatutkimuksia (PEVISA ja JTO:n tutkimussuosituksia jalostuskoirille) laadittaessa.

Oireina sydänlihasrappeuman aiheuttamassa vajaatoiminnassa ovat rasisuksensietokyvyn alentuminen sekä nesteen kertyminen keuhkoihin, mikä ilmenee yskänä ja hengitysvaikeuksina. Rytmihäiriöistä kammioperäiset rytmihäiriöt voivat olla henkeä uhkaavia, ja saattavat johtaa äkkikuolemaan ilman edeltäviä oireita [http://www.kennelliitto.fi / dilatoiva-kardiomyopatia-dcm](http://www.kennelliitto.fi/dilatoiva-kardiomyopatia-dcm), ELT Maria Wiberg, 15.1.2016).

Dilatoivaa kardiomyopatiaa ei voida parantaa, ja se vaikuttaa koiran elämänlaatuun ja on myös henkeä uhkaava sairaus. Äkkikuolema voi kohdata lääkityksestä huolimatta, eikä aina ehditä aloittaa edes lääkitystä. Sydämen vajaatoiminnan hoidossa käytetään useimmiten kahden tai useamman lääkkeen yhdistelmää, mm. nesteenpoistolääkkeitä, verenpainetta alentavia lääkkeitä ja sydänlihaksen supistumista tehostavia lääkkeitä. Lääkehoito kestää koko koiran loppuiän. Hyvin suunniteltu lääkehoito ja huolellinen hoidon seuranta ovat sydänpotilaan hoidon kulmakiviä. Säännölliset kontrollikäynnit ja eläinlääkärin tekemä tilannearvio aina potilaan voinnin muuttuessa parantavat ennustetta ([http://www.elainlaakari.fi / koiran-sydansairaudet](http://www.elainlaakari.fi/koiran-sydansairaudet), 15.1.2016).

Sydänsairaudet kokonaisuudessaan ovat tyypistä riippumatta hankalia tutkia. Sydänsairauksiin on koirilla vain muutama geenitesti, joiden luotettavuus ei ole 100%. Geenilöydöt ovat myös vain tietyille roduille ja rodun sisälläkin vielä tietyille populaatioille. Tanskandoggien tutkimuksessa voidaan ehkä tulevaisuudessa hyödyntää muiden sukulaisrotujen sydäntutkimuksia. Se edellyttää kuitenkin kattavaa ja tarkkaa datan keräämistä.

Suomen Kennelliiton terveyskyselyn (vuodet 2015 – 2019, mu – ha väriyhmä, vastauksia 107 kpl) mukaan vastaajista

yli 95 % kertoo että tanskandogeilla ei ole todettu sydänsairauksia. Dilatoivaa kardiomyopatiaa (DCM), sydänlihaskasvua, on todettu 2,8 %:lla vastaajista. Muina sairauksina mainitaan mm. rytmihäiriöt ja sivuäänet sydämessä. Sydämen ja verenkierron sairauksista on löydetty 80 % alle 4 vuotiailla tanskandogeilta.

Taulukko 28. Sydänultratilasto vv. 2017-2020, kaikki värit.

Vuosi	OK	AVOIN	RYTMIHÄIRIÖ	1	2	3	Yhteensä
2016							
2017	24	4	0	2	4	0	
2018	39	2	0	0	5	1	
2019	50	5	2	2	2	1	
2020	76	3	2	5	6	3	
Yhteensä	189	14	4	9	17	5	

0 - ei sivuääniä

Aste I - Hyvin pehmeä sivuääni, jolla matala intensiteetti ja kuuluu vain rauhallisessa ympäristössä

Aste II - Paikallinen pehmeä sivuääni, joka kuitenkin kuuluu välittömästi

Aste III - Keskitasoinen sivuääni, kuuluu myös laajemmalla alueella, omat sydänäänet kuultavissa

Aste IV - Voimakas sivuääni, joka kuuluu laajalta alueelta, omat sydänäänet peittyvät, ei liity palpaatiotriiliä

Aste V - Voimakas sivuääni, johon liittyy palpaatiotriili, ja joka on kuultavissa heti, kun stetoskooppi on lähellä koiran rintakehää

Aste VI - Voimakas sivuääni, johon liittyy palpaatiotriili, ja joka on kuultavissa jopa, kun stetoskooppi nostetaan rintakehästä irti

Sydäntutkimustilasto (auskultaatio) 2016, kaikki värit

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	Yhteensä
2016	97	97	0	0	97
Yhteensä	97	97	0	0	97

Sydänultrauksia on tehty vv. 2017 – 2020 yhteensä 238 tanskandogille. Vuonna 2016 tehtiin sydänkuunteluita 97kpl. Vuodesta 2017 eteenpäin sydänultrat ovat kirjattu tilastoihin. Eniten lausuntoja on vuodelta 2020 yhteensä 95 kpl. Enemmistö sydänultrasta on terveitä (189 kpl eli 79%). Vuosien 2017 – 2020 aikana sivuääni on ollut 31 tanskandogilla, avoimia tuloksia on ollut 14kpl ja rytmihäiriöitä 4 kpl. Sivuuäänet ovat olleet asteikolla 1 – 3, 2-tuloksen saaneita on ollut määrällisesti eniten 17 kpl. Voimakkaita sivuääniä (aste 4 – 6) ei todettu tutkimuksissa.

Myös Suomen Tanskandoggi Ry:n jalostusohjesäännössä kerrotaan suosituksenomaisesti millaisilla lonkka- ja kyy-närkuvauslausunnoilla sekä sydänlausunnolla olevia koiria kannattaa käyttää jalostukseen. Alla ote jalostusohjesäännöstä:

Vähimmäisvaatimukset jalostukseen käytettäville koirille

Narttu:

- iältään vähintään 24 kk astutushetkellä, ei yli 7-vuotias. Ensi-synnyttäjä ei saa olla yli 5-vuotias astutushetkellä.
- näyttelyistä vähintään 3 x erittäin hyvä (EH) TAI 2 x erinomainen (ERI) tai hyväksytty jalostustarkastus.
- lonkkakuvaustulos A-C, ei kuitenkaan 2 x C (sekä uroksen että nartun lonkat C). C-lonkkaisen koiran siitospariksi suositellaan A-lonkkaista koiraa.
- kyynärnivelet 0/0, jolloin siitosparin kyynärnivelet kuvaustulos voi olla 1/1.
- virallinen sydänultratulos (terve), sydänkuuntelutulos sekä 5 min EKG, tutkimus ei saa olla yhtä vuotta vanhempi

Uros:

- iältään vähintään 18 kk
- näyttelyistä vähintään 3 x erittäin hyvä (EH) TAI 2 x erinomainen (ERI) tai hyväksytty jalostustarkastus.
- lonkkakuvaustulos A-C, ei kuitenkaan 2 x C (sekä uroksen että nartun lonkat C). C-lonkkaisen koiran siitospariksi suositellaan ensisijaisesti A-lonkkaista koiraa.

- kyynärnivelet 0/0, jolloin siitosparin kyynärniveltä kuvaustulos voi olla 1/1. Ulkomaalaisilta uroksilta ei vaadita kyynärnivellausuntoa.
- virallinen sydänultratulos (terve), sydänkuuntelutulos sekä 5 min EKG, tutkimus ei saa olla yhtä vuotta vanhempi

Sairauksien esiintyminen muissa maissa

Rodun kotimaassa Saksassa ei ole käytössä PEVISA:n kaltaista sairauksien vastustamisohjelmaan pohjautuvaa tutkimuspakkokäytäntöä. Tällaista käytäntöä ei myöskään ole muissa pohjoismaissa, eikä terveystutkimuksia tehdä juurikaan edes vapaaehtoisesti. Tämä tietenkin antaa varsin epätodenmukaisen kuvan rodun terveydestä em. maissa.

Tanskan rotuyhdistys (DGDK) ei ole kerännyt tietoa heillä rodussa esiintyvistä sairauksista, mutta arvion mukaan tanskalaiset rodunedustajat menehtyvät useimmiten mahalaukunkiertymään ja DCM:ään.

Norjan rotuyhdistyksellä (NGDK) oli terveysseuranta yhteistyössä Norjan Eläinlääketieteellisen korkeakoulun kanssa vuonna 2013. NGDK on kerännyt tietoa heidän Jalostusstrategiaansa (RAS) varten myös Agria -vakuutusyhtiöltä (tiedoissa oli mukana tosin myös ruotsalaisia koiria). Olemassa olevien/ tehtyjen tutkimusten valossa heillä ei esiinny yhtä erityistä sairautta, joka nousisi muita useammin esille.

21 koiralla 272:sta tutkitusta oli sydänongelmia, DCM ja rytmihäiriöt olivat yleisimmät raportoidut. Kiertymää raportoitiin ongelmaksi asti. Erikoista oli, että ripulia esiintyi ja joissain tapa-uksissa jopa kroonisena. Tuki- ja liikuntaelinongelmia, mukaan lukien neurologiset ongelmat ja joitain syöpä- ja kasvainsairauksia raportoitiin myös. Pyometra eli märkäkohtu mainittiin myös, mutta luku ei ollut muita rotuja korkeampi.

Keisarinleikkauksia ilmoitettiin yllättävän paljon. Kyselyn mukaan 19,9% lopetettiin nivel- ja luusto-ongelmien vuoksi. 16,2 % kuoli vanhuuteen ja 15,4 % sydänsairauksien vuoksi. 10,8 % menehtyi syövän /kasvaimien takia. 10 % kuoli yllättäen ja 28,5 % kuoli "muiden syiden" vuoksi. Yllättävät kuolemat ja muut syyt voivat olla myös mahalaukunkiertymästä ja /tai sydänsairauksista johtuvia kuolemia.

Englannin Kennelklubin teettämässä eri rotuja koskevassa Breed Health Survey -tutkimuksessa oli mukana 182 tanskandoggia (näillä keski-ikä oli 3 vuotta) sekä tietoa myös 47 jo edesmenneestä dogista keski-ikänsä ollessa 7 vuotta. Kuolinsyistä kardiomyopatia sai eniten mainintoja, 11 kpl eli 23,4 % menehtyneistä. Toisena oli mahalaukunkiertymä 7 kpl (14,9 %) ja kolmantena vanhuus (4 kpl, 8,5 %). Neljänneksi eniten mainintoja saivat luusyoöpä, sydämen vajaatoimintaan liittyvät ongelmat ja halvaantuminen (kaikkia 3 kpl eli 6,4 % menehtyneistä).

Tutkimukseen osallistuneista elossa olevista 182 tanskandogista 107 oli täysin terveitä vailla mitään sairausoireita. 75 koiralla todettiin vähintään yksi oire jostain sairaudesta, joka ilmeni yleensä noin kahden vuoden iässä. Yleisin oire oli jonkinlainen iho-oire, kysta tai pat, ruoka-aineallergia, yliherkkyys ja kutina. Silmäongelmat kuten entropium, kolmannen silmäluomen eversio ja cherry-eye sekä virtsatieinfektiot, spondyloosi, anaalirauhasvaivat ja nivelrikko saivat myös mainintoja.

Ruotsissa, Norjassa eikä myöskään Tanskassa vaadita koirilta minkäänlaisia terveystutkimuksia ennen jalostuskäyttöä. Muutamat kasvattajat tutkituttavat koiriensa lonkat ja kyynärät. Suomi on siis todellinen edelläkävijämaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat Suomessa

Yleisimmin esiintyviä vakavia sairauksia ovat erilaiset syövät ja kasvaimet, mahalaukunkiertymä, luustosairaudet sekä sydänsairauksista DCM. Näiden yhteenlaskettu osuus kuolinsyistä on terveystutkimusten perusteella huomattava. Tanskandogilla esiintyy joukko muitakin sairauksia, ja seuraavassa on käsitelty ne merkittävimmät. Kasvattajakyselyssä 2020 vastauksista nousi 3 suurinta huolenaihetta siten että sydän nostettiin ensimmäiseksi, mutta lähes yhtä paljon huolta nousi tämän hetkistä selkä- ja luonnetilanteista. Sairauksien osalta huolena nousivat sydän ja selkä, mahalaukun kiertymät, epilepsia, iho ja allergiaongelmat. Lisäksi vakava-asteisten kyynärien käyttö jalostukseen.

Suomen Kennelliiton terveystutkimukseen, vuosilta 2015 – 2019, musta – harlekiini väriyhmältä oli saatu vastauksia 107 joten syynä antavaa yhteenvetoa on pystytty jo tekemään. Muiden väriyhmien osalta vastausmäärät olivat vielä niin alaiset ettei suurempia yhteenvetoja eikä johtopäätöksiä vielä voida tehdä. Terveystutkimukseen vastaajien mielestä musta – harlekiini tanskandoggien terveytilanne on ollut hyvä. Vastaajista 77,5 % koki että koira on ollut aina terve ja hyvinvoiva eikä sillä ole ollut merkittäviä sairauksia. Sairauksista mainintoja saivat iho-ongelmat, silmä- tai silmäluomiongelmia, mahalaukun kiertymä, spondyloosi ja nivelrikko, myös kasvainsairaudet saivat mainintoja. Tuloksia tulkittaessa täytyy kuitenkin muistaa tanskandoggien suhteellisen pieni vastausmäärä ja yhteenveto on tehty vain tästä määrästä. Mikäli vastausmäärä olisi huomattavasti suurempi, yhteenveto ja prosenttiosuudet voisivat olla aivan toiset. Tällä vastausmäärällä tuloksia voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavina.

Tanskandoggeilla esiintyy yksittäin lukuisia sairauksia, mutta mitkä niistä ovat rodullemme merkittäviä ja siten kasvatustyössä huomioitavia. Rotumääritelmään ei kuulu pään runsas nahkaisuus tai raskaat roikkuvat huulet. Terveystutkimuksista tulisi välttää kaikkea liioittelua.

MAHALAUKUNKIERTYMÄ

Mahalaukun täydellinen tai osittainen kiertyminen sulkee mahansuun ja mahanportin niin, ettei mahalaukun sisältö pääse kulkemaan mihinkään suuntaan. Kaasut laajentavat mahalaukun nopeasti ja voimakkaasti. Koiralle tulee vakavia hengitys- ja verenkiertovaikeuksia ja se joutuu sokkiin. Jos koiraa ei saada nopeasti eläinlääkärin hoitoon, se menehtyy kiertymään tai usein hoidosta huolimattakin, leikkauskomplikaatioihin.

Mahalaukku sijaitsee vatsaontelossa välittömästi maksan ja pallean takana. Pallea on kaareva rintaonteloon päin. Vatsaontelon elimet työntyvät sen mukana osaksi rintakehän sisälle. Koiran mahalaukku on huonosti kiinnittynyt ja pääsee suhteellisen vapaasti liikkumaan ja laajenemaan ruokailun jälkeen. Suurikokoisilla ja kapearintakehäisillä koirilla mahalaukku joutuu ruokailun jälkeen puristukseen. Se ei pääse laajenemaan sivusuuntaan. Tällöin saattaa tavallista täyttyneempi ja laajempi mahalaukku joutua epänormaaliin asentoon vatsaontelossa. Varsinainen kier-tymä tapahtuu erasteisen laajentuman ja asennonmuutoksen jäl-keen. Katsottaessa koiraa takaapäin poikkileikkauksena voidaan sanoa mahalaukun kiertyneen myötäpäivään koiran pituusakse-liin nähden. Ruokatorvi on kiinnittynyt niin, että syntyy kierre mahalaukun suulle. Sitä voidaan verrata kierteeseen, joka syntyy pyykkiä käsissä kuivaksi väännettä-essä. Ruokatorvenkierre estää koiraa nielemästä jopa vettä (Maria Väänänen / Kirurgian laitos / Eläinlääketieteellinen korkeakoulu).

Suomen Kennelliiton terveyskyselyn (vuodet 2015 – 2019, mu – ha väriyhmä) mukaan vastaajista kertoo ettei tanskandogeilla ole ollut ruoansulatuskanavan ongelmia tai sairauksia. Yli 10 % vastaajista kertovat että koiralla on ollut vatsalaukun kiertymä ja 15 % kertoo että on ollut jatkuvaa tai toistuvaa herkkämahaisuutta tai ripulointia. Ruoansula-tuskanavan ongelmat ovat alkaneet 40 % tapauksista alle yksi vuotiaana, 1 – 2 vuotiaana 16 %, 3 – 4 vuotiaana 13 %, 5 – 6 vuotiaana 17 % ja yli 7 vuotiaana 13 %.

SYÖPÄ JA KASVAIMET

Yleisin tanskandogeilla esiintyvä syöpä on luusyöpä. Koiran osteosarkooma on erittäin aggressiivinen kasvain, joka aiheuttaa koiralle runsaasti kipua ja pehmytkudosturvotusta kasvainalueella. Etäpesäkkeitä löydetään vain harvoin diagnosoitukellalla otetuista röntgenkuvista. Tästä huolimatta 85–90 % koirapotilailla on mikroetäpesäkkeitä diagnoo-sihetkellä.

Tavallisimmin kasvaimen lähettämiä etäpesäkkeitä löytyy keuhkoista. Myös muualta luustosta ja imusolmukkeista tavataan etäpesäkkeitä. Vaikkakin koiralla osteosarkooma on pahanlaatuinen, se harvoin leviää nivelen yli seuraa-vaan luuhun (<http://www.elainlaakari.fi/koiran-luusyopa-eli-osteosarkoo-ma>. 9.2.2016). Kasvavan tai juuri kasvun-sa päättäneen koiran luusyöpä on usein suuri järkytys koiran omistajalle. Se kehittyy usein kyynär-värttinäluun ala-osaan eli paikkaan, jossa on totuttu toteamaan kasvuhäiriöt. Koiran voimakas ontuminen ja kasvaimen nopea kasvu käännöttävät eläinlääkärin puoleen. Kasvaimet voidaan helposti diagnosoida röntgentutkimuksella. Tämä nuoruuden luusyöpä on yleisin bernhardinkoiralla, rottweilerilla, tanskandogilla ja eräillä muilla suurikokoisilla roduilla. Luusyövän hoitomahdollisuudet ovat huonot (Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995).

Myös erilaiset ihokasvaimet ja rasvatatit ovat yleisiä, joskin eivät yleensä yhtä kohtalokkaita kuin luusyöpä. Rodussa esiintyy myös imusolmukesyöpää. Nisissä olevat kasvaimet ovat yksi narttujen yleisimmistä kasvaimista, jotka voivat myös olla pahanlaatuisia. Pahanlaatuisilla nisäkasvaimilla on taipumus lähettää etäpesäkkeitä, ja levitä etenkin keuh-koihin. Kasvaimia kehittyä ensimmäiseksi takimmaisiin nisiin. Joskus havaitaan pieniä kasvaimia samanaikaisesti useis-sa maitorauhasissa. Toiset kasvaimet saattavat pysyä pitkän aikaa samankokoisina, toiset kasvaa nopeasti suuriksi.

Kasvaimet, joiden peittävä iho muuttuu tai ne alkavat vuotaa eritteitä, ovat yleensä pahanlaatuisia. Niiden kirurgi-nen hoito on yleensä menestyksellistä (Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995). Leikatut kasvaimet voidaan, etenkin jos ne näyttävät epäilyttäviltä, määrittää patologisella tutkimuksella, josta saadaan varmuus onko kyseessä hyvän- tai pahanlaatuinen kasvain. Useat tutkimukset ovat selvästi osoittaneet syy-yhteyden nisäkasvainten ja narttujen steri-lisaation välillä: steriloidulla narttu ennen ensimmäistä juoksuaikaa nisäkasvainten muodostuminen myöhemmällä iällä voidaan eliminoida lähes kokonaan. Ensimmäisten juoksuaikojen jälkeen mahdollisuudet nisäkasvainten muodos-tumiseen lisääntyvät, joskin kasvainten muodostuminen on verraten harvinaista alle kaksivuotiailla nartuilla. Tämän jälkeen todennäköisyys kasvaa, ja on jo varsin suuri vanhoilla nartuilla. Nisäkasvaimen muodostumisen estäminen voisikin olla yksi merkittävimmistä syistä steriloida narttu, jota ei aiota käyttää siitokseen (http://www.korpikuu.fi/briardharrastajat/arkisto/2002/4_1.htm). Uroksilla puolestaan esiintyy kiveskasvaimia.

Suomen Kennelliiton terveyskyselyyn vastanneiden mukaan 84 % vastanneista kertoo ettei tanskandogeilla ole to-dettu kasvainsairauksia. Yli 50 % kasvaimista on ollut hyvälaatuisia ja n. 25 % kasvainten laadusta ei ole tietoa.

SELKÄSAIRAUDET

Suomen Kennelliiton terveyskyselyn (vuodet 2015 – 2019, mu – ha väriyhmä) mukaan vastaajista yli 84 % ilmoitti ettei tanskandogeilla ole todettu merkittävää ontumaa tai liikuntavaikeuksia. Oireilevista koirista noin 80 % on jäänyt ilman diagnoosia, diagnosoituja löydöksiä on ollut mm. spondyloosi ja nivelrikko. Oireilut ovat alkaneet yli 50 % vastaajista alle 2 vuotiaana.

Spondyloosi

ELT Anu Saikku-Bäckström

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -silloja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta bokseilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi bokseilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä bokseilla on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärangan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat kun luutumisen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnosointi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografia (CT) tai magneetti (MRI) tutkimuksen. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava bokseri voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SPO) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi.

Välimuotoinen lanne-ristinikama LTV

ELT Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismeja ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

Nikamaepämuodostumat VA

ELT Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Selkärangan nikamien epämuodostumia (vertebral anomaly, VA) esiintyy useilla koiraroduilla. Niin sanotuilla ”korkkiruuvihäntäisillä” roduilla (bostoninterrieri, englanninbulldoggi ja ranskanbulldoggi) saattaa koko selkäranka olla korkkiruuvihäntään liittyen epämuotoinen. Myös mopsi kuuluu perinteisesti tähän brakykefaalisten (lyhytkalloisten) rotujen joukkoon, vaikka sen häntä on eri tavalla kierteinen. Näillä koirilla yleisimpiä nikaman kehityshäiriöitä ovat erimuotoiset puolinnikamat (hemivertebra) ja perhosnikamat (nikama, joka selällään otetussa kuvassa muistuttaa muoltaan perhosta).

Spina bifida (selkärankahalkio) on tila, jossa nikaman katto ei ole sikiönkehityksen aikana sulkeutunut ja selkäydin tai sen kalvot ovat ilman nikaman luista suojaa. Myös häntä ja ristiluu ovat em. roduilla muodostuneet epämuodostuneista nikamista, minkä takia häntä on epämuodostunut, hyvin lyhyt ja jäykkä. Kipuja tai neurologisia ongelmia esiintyy, jos epämuodostuneet nikamat painavat selkäydintä. Tällainen selkä on myös normaalia alttiimpi tapaturmille. Hännän epämuodostumat voivat aiheuttaa virheasennon, joka voi johtaa ulostamisvaikeuksiin tai ihovaurioihin. On todennäköistä, että kaikilla em. tyyppisillä koirilla esiintyy epämuodostuneita nikamia, mutta niiden määrä ja muoto vaihtelevat eri yksilöillä.

Joillakin koirilla voi olla nikamissa hyvin lieviä poikkeamia normaalista. Tällöin koira saa tuloksen VAO (normaali), mutta lausunnon lisätietoihin merkitään VA-rajatapaus. Myös tällaisten muutosten lukumäärä näkyy koiran tiedoissa jalostustietojärjestelmässä. Yleisin tällainen muutos on viimeisen rintanikaman vaillinaisesti kehittynyt kylkiluupari.

SELKÄKUVAUSTULOSTEN YHTEENVETO

Vuosi 2016

Vuonna 2016 Kennelliitossa lausuttiin yhteensä 40 selkätutkimustulosta.

Väreittäin tulokset jakautuivat seuraavasti:

Keltaisilla-tiikerijuovaisilla; 21 tutkimustulosta, 9 eri koiraa. Näistä tuloksista 6 koiralla oli puhtaat tulokset (66,6 %). 3 koiralla oli huomauttamista (33,3 %) Vaikein aste oli SP 1.

Sininen; 26 tutkimustulosta, 10 eri koiraa. Näistä tuloksista 6 koiralla oli puhtaat tulokset (60 %). 4 koiralla oli huomauttamista (40 %). Vaikein aste oli SP 2.

Musta-harlekiineilla; 50 tutkimustulosta joista, 21 eri koiraa. Näistä tuloksista 14 koiralla oli puhtaat tulokset (66,67 %). 7 koiralla oli huomauttamista (33,3 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 2, VA 1, LTV 1.

Vuosi 2017

Vuonna 2017 Kennelliitossa lausuttiin yhteensä 132 selkätutkimustulosta.

Väreittäin tulokset jakautuivat seuraavasti;

keltaisilla-tiikerijuovaisilla; 34 tutkimustulosta, 12 eri koiraa. Näistä tuloksista 2 koiralla oli puhtaat tulokset (16,67 %). 10 koiralla oli huomauttamista (83,3 %). Vaikeimmat asteet olivat LTV 4, SP 3 ja VA 1.

Sinisistä on tutkittu 5 eri koiraa, yht. 14 tutkimustulosta, kaikkien koirien tutkimustulokset olivat puhtaita (100%).

Musta-harlekiineilla; 84 tutkimustulosta, 31 eri koiralle. Näistä tuloksista 14 koiralla oli puhtaat tulokset (45,16 %). 17 koiralla oli huomauttamista (54,84 %) Vaikeimmat asteet olivat SP 4, LTV 3 ja VA 1.

Vuosi 2018

Vuonna 2018 Kennelliitossa lausuttiin 110 selkätutkimustulosta.

Väreittäin tulokset jakautuivat seuraavasti;

keltaisilla-tiikerijuovaisilla; 28 tutkimustulosta, 11 eri koiraa. Näistä tuloksista 4 koiralla oli puhtaat tulokset (36,36 %). 7 koiralla oli huomauttamista (63,64 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 2, VA 2.

Siniset; 30 tutkimustulosta, 11 eri koiraa. Näistä tuloksista 9 koiralla oli puhtaat tulokset (81,82 %). Kahdella koiralla oli huomauttamista (18,18 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 1, VA 1.

musta-harlekiini; 52 tutkimustulosta, 18 eri koiraa. Näistä tuloksista 10 koiralla oli puhtaat tulokset (55,56 %). 8 koiralla oli huomauttamista (44,44 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 3, LTV 1 ja VA 1. Kahdella koiralla oli huomauttamista kaikissa kolmessa tuloksessa.

Vuosi 2019

Vuonna 2019 Kennelliitossa lausuttiin 118 selkätutkimustulosta.

Väreittäin tulokset jakautuivat seuraavasti;

keltaisilla-tiikerijuovaisilla; 24 tutkimustulosta, 10 eri koiraa. Näistä tuloksista 5 koiralla oli puhtaat tulokset (50 %). 5 koiralla oli huomauttamista (50 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 4, VA 1.

siniset; 16 tutkimustulosta, 6 eri koiraa. Näistä tuloksista 4 koiralla oli puhtaat tulokset (66,67 %). Kahdella koiralla oli huomauttamista (33,33 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 2, VA 1.

musta-harlekiini; 78 tutkimustulosta, 28 eri koiraa. Näistä tuloksista 19 koiralla oli puhtaat tulokset (67,86 %). 9 koiralla oli huomauttamista (32,14 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 3, LTV 1, VA 3. Yhdellä koiralla oli huomauttamista kaikissa kolmessa tuloksessa.

Vuosi 2020

Vuonna 2020 Kennelliitossa lausuttiin 197 selkätutkimustulosta.

Väreittäin tulokset jakautuivat seuraavasti;

keltainen-tiikerijuovainen; 67 tutkimustulosta, 23 eri koiraa. Näistä tuloksista 8 koiralla oli puhtaat tulokset (34,78 %). 15 koiralla oli huomauttamista (65,22 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 4, LTV 1, VA 1. Yhdellä koiralla oli huomauttamista kaikissa tutkimustuloksissa.

Sininen; 33 tutkimustulosta, 11 eri koiraa. Näistä tuloksista 9 koiralla oli puhtaat tulokset (81,82 %). 2 koiralla oli huomauttamista (18,18 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 1, VA 1.

musta-harlekiini; 94 tutkimustulosta, 35 eri koiraa. Näistä tuloksista 17 koiralla oli puhtaat tulokset (48,57 %). 18 koiralla oli huomauttamista (51,43 %). Vaikeimmat asteet olivat SP 4, LTV 3, VA 2.

Spondyloosin (Spondylosis Deformans) luokitus: SP0 Puhdas, ei muutoksia, SP1 Lievä, todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä, SP2 Selkeä, todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä, SP3 Keskivaikea, todetaan silloittumia (täysiä tai vajaita) ja/tai suuria saarekkeita 3 – 7 nikamavälissä, SP4 Vaikea, edellisiä vakavammia muutokset. Lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1-13) sekä lannenikamat (1-7) ja ristiluu. Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 5 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen arvostelussa otetaan huomioon koiran ikä siten, että 5-7 vuotiaalla koiralla jätetään huomioimatta yksi silloittuma ja 8- vuotiaalla tai vanhemmalla koiralla jätetään huomioimatta kaksi silloittumaa. Kuitenkin jos vanhallakin koiralla on silloittumaa, ei se voi saada SP0 lausuntoa.

Taulukko 29. Spondyloositilasto vv. 2016-2020, kaikki värit.

Vuosi	0	1	2	3	4
2016	61%	29%	10%	0%	0%
2017	60%	21%	11%	4%	4%
2018	74%	13%	11%	3%	0%
2019	74%	9%	6%	9%	3%
2020	69%	14%	11%	3%	3%
Yhteensä	67%	17%	10%	4%	2%

Vuosi	0	1	2	3	4	Yhteensä
2016	19	9	3	0	0	31
2017	28	10	5	2	2	47
2018	28	5	4	1	0	38
2019	25	3	2	3	1	34
2020	45	9	7	2	2	65
Yhteensä	145	36	21	8	5	215

Taulukko 30. Spondyloositilasto vv. 2016-2020, keltaiset ja tiikerijuovaiset

Vuosi	0	1	2	3	4	Yhteensä
2016	4	3	0	0	0	7
2017	4	7	1	1	0	13
2018	6	2	2	0	0	10
2019	3	0	0	2	1	6
2020	12	3	4	2	1	22
Yhteensä	29	15	7	5	2	58

Vuosi	0	1	2	3	4
2016	57%	43%	0%	0%	0%
2017	31%	54%	8%	8%	0%
2018	60%	20%	20%	0%	0%
2019	50%	0%	0%	33%	17%
2020	55%	14%	18%	9%	5%
Yhteensä	50%	26%	12%	9%	3%

Taulukko 31. Spondyloositolasto vv. 2016-2020, mustat ja harlekiinit

Vuosi	0	1	2	3	4	Yhteensä
2016	9	3	2	0	0	14
2017	20	3	4	1	2	30
2018	14	2	2	1	0	19
2019	18	3	1	1	0	23
2020	23	5	2	0	1	31
Yhteensä	84	16	11	3	3	117

Vuosi	0	1	2	3	4
2016	64%	21%	14%	0%	0%
2017	67%	10%	13%	3%	7%
2018	74%	11%	11%	5%	0%
2019	78%	13%	4%	4%	0%
2020	74%	16%	6%	0%	3%
Yhteensä	72%	14%	9%	3%	3%

Taulukko 32. Spondyloositolasto vv. 2016-2020, siniset

Vuosi	0	1	2	3	4	Yhteensä
2016	6	3	1	0	0	10
2017	4	0	0	0	0	4
2018	8	1	0	0	0	9
2019	4	0	1	0	0	5
2020	10	1	0	0	0	11
Yhteensä	32	5	2	0	0	39

Vuosi	0	1	2	3	4
2016	60%	30%	10%	0%	0%
2017	100%	0%	0%	0%	0%
2018	89%	11%	0%	0%	0%
2019	80%	0%	20%	0%	0%
2020	91%	9%	0%	0%	0%
Yhteensä	82%	13%	5%	0%	0%

Taulukoissa 29.-32. on ilmoitettu absoluuttisina lukuina kuvattujen koirien lkm, sekä miten kuvaustulokset ovat jakautuneet eri asteisiin ja %-osuuksiin. Jalostustoimikunta suositaa selkäkuvausta vasta kahden vuoden iässä, että mukaan saadaan rodulle tärkein spondyloosilausunto.

Taulukossa 29. on esitettyä kaikkien väriyhmien kuvatut koirat yhteensä. Vuosina 2016-2020 on kuvattu spondyloosin osalta yhteensä 215 koiraa, näistä yli puolet (67%) ovat olleet terveitä eli saaneet tuloksen SP0. Tuloksia 2-4 eli selkästä spondyloosista vaikeaan spondyloosiin on 34 kpl eli yhteensä 16 % kaikista kuvatuista.

Eniten tuloksia on vuodelta 2020, yhteensä 65 kuvausta. Näistä 45 on ollut tuloksella SP0. Tuloksia 2-4 eli selkästä spondyloosista vaikeaan spondyloosiin oli 11 kpl eli yhteensä 17 % kaikista kuvatuista.

ATOPIAT JA ALLERGIAT

Allergiat voidaan jakaa kahteen ryhmään: ruoka-aineyleherkkyydet ja atoopat. Sairastuneella yksilöllä on taipumus tuottaa liiallisesti vasta-aineita (immunoglobuliineja) tavallisissa olosuhteissa harmittomia proteiineja (allergeeneja) vastaan. Tyypillistä molemmille on, että koiran oireet alkavat kutinana, usein ilman muita nähtäviä ihomuutoksia. Raapimisen ja ihon nuoleamisen myötä ihoon kehittyy sekundaarinen tulehdus. Ruoka-aineyleherkkyys saattaa alkaa oireilla jo hyvin nuorena eli jo pentuiässä. Kutinaan ei liity vuodenaikaisvaihtelua. Ns. eliminaatiodieetti on paras tapa testata ruoka-aineyleherkkyydestä epäiltyä potilasta. Laboratoriotestit ovat epäluotettavia ja antavat runsaasti virhepositiivisia tuloksia. Atoopikot sairastavat joko ympärivuotisesti, mikäli allergeeni on sisätiloissa, tai esimerkiksi vain kesäaikaan, jolloin voidaan epäillä, että allergeeni on esimerkiksi ulkona esiintyvää siitepölyä. Testaus voidaan suorittaa iho- tai veritestein.

Pääasiallisena oireita helpottavana lääkityksenä käytetään kutinaa helpottavia kortikosteroideja. Ruoka-aineallergikoille etsitään sopiva ruokavalio, joka yksinään eliminoi kortikosteroidien käyttötarpeen. Siedätyshoito (hyposensibilisaatio) on hyvä vaihtoehto kortisonien käytölle atopian hoidossa. Lisäksi yliherkkysoireiden lievittämiseksi käytetään kutinaa hillitsemiä shampoopesuja, ravintolisiä, rasvahappovalmisteita sekä antihistamiineja. Koirien ihosairauksien diagnosoiminen on aikaa ja rahaa vievää ja vaatii usein monia tutkimuksia diagnoosiin pääsemiseksi. Krooniset ihosairaudet vaativat usein koko elämän kestävästä lääkityksestä tai erikoisruokavaliota.

Ell Nina Mahlanen, Eläinklinikka Peninkulma. SKL internetsivut.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi iholla ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksuneen jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

Yllämainittujen ihosairauksien lisäksi tanskandogella esiintyy furunkuloosia eli tassunvälitulehdusta, ulkokorvan tulehduksia ja märkäisiä ihotulehduksia. Ihotulehduksia ei esiinny kaikilla, ja niiden esiintymiseen vaikuttaakin yksilön oman ihon vastustuskyky, joka on osittain perinnöllistä. Perinnöllisiä ihosairauksia ovat atopia- ja allergia taipumus sekä alttius saada erilaisia tulehduksia.

Taudille tyypillisiä ovat rakkulamaiset muodostelmat tassuissa varpaiden ja polkuanturoiden välissä. Näitä rakkuloita voi olla vain muutama, mutta melkein aina niitä on paljon. Ajan myötä rakkulat puhkeavat ja paranevat, mutta uusia saattaa ilmaantua. Iho varpaiden ja polkuanturoiden välissä on punoittava ja arka. Tauti on kivulias, ja koiralla saattaa esiintyä ontumista (Huittisten Ammatti- ja yrittäjäopiston Pieneläinhoitajalinjan oppimateriaali).

Suomen Kennelliiton terveyskyselyn (vuodet 2015 – 2019, mu – ha väriyhmä) mukaan vastaajista lähes 90 % ilmoitti ettei omistamallaan tanskandoggilla ole havaittu ihon ongelmia tai sairauksia. Esiintulleita iho-ongelmia on mm. furunkuloosi (6 %), ulkokorvan tulehdukset (6 %). Iho-oireet ovat puhjenneet alle kahden vuoden iässä. Oireilut ovat olleet voimakkaita tiettyyn vuodenaikaan 40 % vastauksista, 20 % samanlaisia ympäri vuoden ja 40 % selvästi ruokavalioon liittyviä oireita. Ihosairauksia on hoidettu pitkällä antibioottikuureilla, erikoisruokavalioidella ja ravintolisävalmisteilla.

AUTOIMMUUNISAIRAUDET

Kaikki elävät olennot, koirat, ihmiset tai mikrobit, sairastavat jossakin elämänvaiheessaan. Syynä voi olla virus tai bakteeri, loukkaantuminen tai vaikkapa ikääntyminen. Mutta se, että koirasi oma elimistö voi hyökätä itseään vastaan ja aiheuttaa vakavan sairauden, tuntuu oudolta ja epäuskottavalta. Näin kuitenkin tapahtuu autoimmuunisairauksissa.

Huono MHC-kompleksiyhdistelmä voi altistaa yksilön autoimmuuniperäiselle sairaudelle. Tiedetyt MHC-geenit vaikuttavat jokaiseen yli kolmeen tusinaan tunnettuun autoimmuunisairauteen. Autoimmuunisairaudessa immuunijärjestelmä ei kykene erottamaan omaa ja vierasta alkuperää olevia asioita toisistaan ja alkaa hyökätä elimistön omia kudoksia vastaan.

Immuunijärjestelmä on kehittynyt etsimään ja tuhoamaan mikroskooppisia taudinaiheuttajia ja vieraita organismeja. Immuunijärjestelmän erikoistuneet solut kiertävät verenkierron mukana metsästäen ja tuhoten viruksia ja bakteereja, jotka ne tunnistavat niiden pinnalla olevien vieraiden proteiinien avulla. Immuunijärjestelmän solut on geneettisesti koodattu tunnistamaan myös elimistön omat proteiinit sekä elimistölle hyödylliset proteiinit ja organismit, jotka saavat elää omaa elämänsä immuunijärjestelmän niistä häiriintymättä. Immuunijärjestelmän toiminnan häiriintyessä syntyy soluja, jotka hyökkäävät elimistön omien kudosten tai elimistölle tarpeellisten ja hyödyllisten vierasaineiden kimppuun. Aiemmin läpikäyty ympäristötekijät voivat saada autoimmuunisairauden puhkeamaan, mutta koiran genetiikalla on myös oma osansa. On elintärkeää, että kasvattajat ottavat selvää koirien perinnöllisistä autoimmuunisairauksista, siitä kuinka ne diagnosoidaan ja miten ne periytyvät. Autoimmuunisairaus ei puhkea itsestään, jonkin täytyy laukaista taudin eteneminen. Syynä voi olla jonkinlainen stressitekijä – toinen sairaus, loukkaantuminen, ylirasittuminen, altistuminen, henkinen stressi, myrkytys, tai jokin niin pieni asia, että sitä ei koskaan saada selville.

Jossain tapauksissa autoimmuunireaktio voi olla väliaikainen ongelma, joka vähenee sitä mukaa kun elimistö para-

nee. Esimerkiksi sopii paikallinen demodikoosi. Sikaripunkki, joka aiheuttaa demodikoosin, elää useimpien, ellei jopa kaikkien koirien karvatupissa. Normaalisti ne ovat harmittomia vieraita, joista ei ole mitään haittaa eikä hyötyä koiralle. Jotkut pennuista reagoivat sikaripunkkiin ja niille kehittyy demodikoosin oireita. Oireina ovat pieni kolikon kokoinen, kalju läiskä koiran kasvoissa tai etujaloissa. Useimmat eläinlääkärit määräävät hoidoksi punkkilääkitystä, mutta tämä demodikoosin muoto häviää yleensä myös itsestään, vaikkei sitä hoidettaisikaan. Tauti siis voi puhjeta nuorelle koiralle väliaikaisesti, kunnes immuunisysteemi alkaa toimia oikein ja täydellä teholla, jolloin taudin oireet saattavat hävitä. Joissakin tapauksissa koiran elimistö ei kestä normaaliflooraansa kuuluvia sikaripunkkeja ja se alkaa reagoida niiden läsnäoloon karvattomilla alueilla ruumiissaan. Hoitamattomina tällaiset karvattomat alueet saattavat levitä koko ruumiin alueelle ja tulehtua vakavasti, jopa kohtalokkaasti sekundaaristen bakteeritulehdusten vuoksi. Diagnoosi tehdään taudin oireiden mukaisesti, demodikoosille ei ole olemassa spesifiä testiä.

Suurimmassa osassa tällaisista nuoruusiän tapauksista koira selviää jatkosta ilman taudin uusimista, mutta kirjoittajan tietoon on tullut ainakin yksi koira, joka sairasti pentuaikana demodikoosin ja aikuisiällä sairastui systeemiseen lupukseen. Varhaiset autoimmuunireaktiot voivat koirilla olla merkinä autoimmuunipuolustuksen perinnöllisistä ongelmista. Koira, jolla on demodikoosi ja demodikoosin sairastaneita sukulaisia tai muita sukulaisia, joilla on autoimmuunisairauksia, on riskiryhmässä sairastua vakavampaan autoimmuunisairauteen.

Suurimpina huolenaiheina, varsinkin kasvattajille, ovat krooniset, geneettisesti periytyvät muodot autoimmuunisairauksista. Sairaudet, jotka kerran puhjettuaan vaivaavat koiraa läpi sen elämän. Kroonisiin autoimmuunisairauksiin vaikuttavat monet tekijät, joiden pitää "loksahtaa kohdalleen" ennen taudin puhkeamista. Ensinnäkin koiralla pitää olla geneettinen alttius ja tietynlaiset MHC-geenit, jotta se voi sairastua. Lisäksi sen pitää altistua jollekin sairauden laukaisevalle tekijälle. Jos koira ei kohtaa sairautta laukaisevaa tekijää, se ei sairastu, vaikka sillä on siihen geneettiset edellytykset.

Sairastuneet koirat voivat olla melko oireettomia aikoina, jolloin tauti on inaktiivisessa tilassa. Mutta tällaisissakin tapauksissa tauti hulmahtaa silloin tällöin esille ja aktiiviseksi lääkityksistä huolimatta. Osa autoimmuunisairauksista on helposti tunnistettavissa, mutta toisia on erittäin vaikea diagnosoida, sillä ne muistuttavat hyvin paljon muita sairauksia. Testausmenetelmiä on olemassa osalle autoimmuunisairauksista, mutta ei suinkaan kaikille. Autoimmuunisairauksia ei voida parantaa ja ne vaativat läpi elämän jatkuvaa hoitoa. Jotkin autoimmuunisairaudet johtavat kuolemaan.

Steroidit ovat tavallinen hoitomuoto useisiin autoimmuunisairauksiin. Tämän tyyppisellä lääkityksellä voi olla vakaviakin sivuvaikutuksia, mikäli niitä käytetään suurina annoksina tai pitkänä hoitojaksoina. Osaan taudeista ei ole tarjolla muita kuin steroidipohjaisia lääkkeitä ja monesti tullaan tilanteeseen, jossa koira ei enää vastaa lääkitykseen oikealla tavalla, eikä sitä ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa. Suurimmalla osalla koirista lääkitys kuitenkin auttaa ja koira voi elää elämisen arvoista elämää taudistaan huolimatta.

Autoimmuunisairaudet eivät yleensä puhkea ennen kuin koira on aikuisiässä ja joskus ne puhkeavat vasta myöhemmällä iällä, jolloin on hyvin todennäköistä, että koiraa on jo keritty käyttää jalostukseen tietämättä mitään sen sairastamasta taudista. Teoriassa kaikki elimistön osat ja kudokset voivat joutua autoimmuunipuolustuksen uhriksi. Käytännössä on olemassa muutamia sairauksia, jotka esiintyvät useammin kuin muut. Joissakin geenipareissa samankaltaisuus on toivottavaa, erikoisesti esimerkiksi niissä geenissä, jotka vaikuttavat rotutyypilliseen ulkomuotoon tai tyyppiin. Samankaltaisuus ei kuitenkaan ole missään nimessä toivottavaa kun puhutaan MHC-kompleksista. Rotutyypilliset piirteet on useimmissa roduissa jo vakiinnutettu.

Jos sukusiitosaste on korkea (12,5 % tai enemmän) tulisi yhdistelmä valita siten, että syntyvillä pennuilla sukusiitosaste on pienempi kuin vanhemmilla ja erityisesti näin tulee toimia, jos vanhempien suvussa on esiintynyt autoimmuunisairauksia. Jokaisessa yhdistelmässä tulisi pyrkiä välttämään toiseen autoimmuunisukuun yhdistämistä. Sairastuneen yksilön vanhempia, sisaruksia eikä jälkeläisiä tulisi enää takaisin risteyttää samoihin taustoihin. Sairastuneen yksilön kaikkien sukulaisten jalostuspäätöksissä tulee ottaa huomioon tautiriskiä kantavien linjojen välttäminen. Yhdistelmät tulee valita siten, että niillä on pienempi sukusiitosaste kuin sairautta kantavasta suvusta olevalla vanhemmallaan. Näillä toimenpiteillä voidaan nostaa MHC-kompleksin monimuotoisuuden todennäköisyyttä. Mitä lähempänä sairastunut sukulainen on jalostukseen käytettävää yksilöä, sitä tarkemmin tulisi nämä seikat ottaa huomioon. Jos koira on tuottanut useita autoimmuunisairauksista tai allergiasta kärsiviä jälkeläisiä, useista eri yhdistelmistä, on sen jalostuskäyttöä harkittava vakavasti. Sellaista yhdistelmää, joka on tuottanut allergiaa tai autoimmuunisairauksia ei tulisi koskaan uusia. Jos on olemassa riski, että koiralle voi kehittyä autoimmuunisairauksia tai allergiaa (sisarukset tai jälkeläiset sairastuneet), on viisasta pitää koira pois jalostuksesta kunnes se on 3 – 4-vuotias ja voidaan olla melko varmoja, ettei sille enää puhkea autoimmuunisairauksia tai allergiaa. (http://www.ashgi.org/articles/immune_rising_storm_finnish.htm).

Kilpirauhasen vajaatoiminta eli hypotyroidismi on sisäeritys- eli endokrinologinen häiriötila, jossa kilpirauhashormonia eli tyroksiinia erittyy puutteellisesti. Kyseessä voi olla kilpirauhasen (primaarinen), aivolisäkkeen (sekundaarinen) tai hypotalamuksen (tertiäärinen) toiminnan häiriötila. Koirilla yli 95% tapauksista on primaarisia eli kilpirau-

hasperäisiä. Näiden taustalla voi olla lymfositäärinen tyreoidiitti (immunologinen tulehdustila)(tavallisin taustasy), idiopaattinen atrofia (solutuho, jonka syy jää avoimeksi), kasvainmuutos tai muu solutason muutos. Synnyynnäinen vajaatoiminta, kretinismi, on harvinainen.

Kilpirauhashormonin eritystä kilpirauhasesta säätelee aivo-lisäkkeestä erittyvä hormoni, TSH, tyrotropiini. Sen tuotantoa puolestaan säätelee tyrotropiinin vapauttajahormoni, TRH, jota erittyy hypotalamuksesta. Kilpirauhashormoni vaikuttaa energia-aineenvaihduntaan, valkuaisainesynteesiin, sokeritasapainoon, rasva-aineenvaihduntaan, luukudoksen aineenvaihduntaan, punasolutuotantoon, lisääntymiseen, lämpötilan säätelyyn ja moniin muihin seikkoihin.

Kilpirauhasen vajaatoiminnan oireet ilmenevät tyypillisesti keski-ikäisillä tai vanhemmilla koirilla. Rotualttiutta esiintyy mm dobermanneilla, settereillä, mäyräkoirilla, snautsereilla, villakoirilla ja tanskandoggeilla. Oireina voi ilmetä ylipainoa, ihosairauksia, hermostosairauksia, lisääntymishäiriöitä, sydämen toiminnan muutoksia, muutoksia silmissä /näköaistissa. Pahimmillaan tila voi johtaa myksödemaattiseen koomaan, joka on hengenvaarallinen tila.

Rotualttiuden vuoksi on useissa roduissa Euroopassa ja USA:ssa alettu kiinnittämään huomiota jalostuksessa kilpirauhasen vajaatoiminnan esiintymiseen. Kilpirauhasen toiminnan testaa-minen käsittää verinäytteet kilpirauhashormonin T4, tyrotropiinin TSH ja lisäksi kilpirauhasvasta-aineiden TGA osalta. Viime mainittu yhdistetään lymfositääriseen tyreoidiitin esiintymiseen. Itse tyreoidiitti on oireeton, mutta se on myöhemmin ilmenevän vajaatoiminnan taustalla. Valitettavasti nämä vasta-aineet saattavat poistua elimistöstä sairastetun tyreoidiitin jälkeen, ennen vajaatoiminnan kehittymistä, joten testi ei ole (kuten harvat testit ovat) 100 % herkkyydeltään. Niinpä testien yhdistelmää ja tarvittaessa myös ns vapaan kilpirauhashormonin (fT4) testaamista kannattaa käyttää, varsinkin ristiriitaisissa tuloksissa. Kokeita joudutaan usein myös ottamaan toistetusti, esim. 0,5 – 1 -2 v välein. Tuloksinassa tulee ottaa huomioon samanaikaiset muut sairaudet ja esim. tietyt lääkeaineet, samoin muu hormonitoiminta testausketkellä.

Yhteenvetona voidaan todeta: Kyseessä on sairaus, joka aiheuttaa monia erilaisia oireita ja sairaustiloja ja vaatii elinikäistä lääkkeellistä korvaushoitoa, joten jalostuksellisesta näkökulmasta oireyhtymä on merkittävä. Koska itse sairaus puhkeaa vasta keski-ikäillä, jolloin koiralla on jo usein jälkeläisiä, on TGA-testaus nuorella iällä tällöin yksi vaihtoehto. Keski-ikäillä tehty testaus vaikuttaa luonnollisesti puolestaan jälkeläisten seurantaan, mikäli yksilöllä diagnostioidaan kilpirauhasen vajaatoiminta sen jo saatua jälkeläisiä (Ell Sari Granholm).

Tanskandoggeilla on esiintynyt yksittäisiä kilpirauhasen vajaatoiminta -sairauksia.

Addisonin tauti I. lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoiminta. Lisämunuaisen kuorikerros tuottaa elimistön omia kortikosteroideja. Mineralokortikoideja tarvitaan mm. elektrolyyttitasapainoon, glukokortikoideja erityisesti stressitilanteissa. Lisämunuaiskuoren tuhoutuminen tai toimimattomuus aiheuttaa vajaatoiminnan oireita eli Addisonintaudin. Taudin syy on useimmiten tuntematon: syynä voi olla autoimmuunitauti, infarkti tai amyloidoosi, se voi tulla Cushingintaudin hoidossa käytetyn mitotaanilääkityksen seurauksena, tai syynä voi olla aivolisäkkeen tuottaman ACTH hormoni puute. Joskus pitkäaikaisen kortisonilääkityksen lopettamisen jälkeen koiran lisämunuaiskuori ei enää toimiakaan.

Tautia todetaan nuorilla ja keski-ikäisillä (2 - 4 vuotiailla) koirilla, nartuilla uroksia enemmän. Koirilla tauti on harvinainen, kissoilla erittäin harvinainen. Aluksi oireita voi esiintyä vain stressitilanteissa (trauma, infektio, leikkaus), ja koiran vointi on välillä parempi. Yleisiä oireita ovat oksentelu, ripuli, ruokahaluttomuus, vatsakipu ja painon menetys. Koira on väsynyt ja haluton. Tärinää, lihasheikkoutta ja lihaskipuja voi esiintyä. Joskus tauti voi puhjeta kriisiksi: verenpaine laskee, koira on heikko, jopa tajuton, alilämpöinen ja kuivunut (Koira-Kissaklinikka Oy:n verkkosivut). Tanskandoggeilla on esiintynyt yksittäisiä Addisonin tauti tapauksia.

EPILEPSIA

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja /tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1 - 5 -vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloitus päätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan (<http://www.kennelliitto.fi/koiran->

epilepsia, ELL Nina Menna, 15.1.2016).

Suomen Kennelliiton terveyskyselyn (vuodet 2015 – 2019, mu – ha väriryhmä) mukaan vastaajista 97 % kertoo ettei tanskandogeilla ole todettu hermostollisia sairauksia. Vastaajista 1 % kertoo että koiralla on todettu epilepsia ja 1 % kertoo että koiralla on todettu selkäydinrappeuma. Rotujärjestön vuonna 2020 tekemässä kasvattajakyselyssä kasvattajat ovat tuoneet epilepsian esille yksittäisissä tapauksissa.

SILMÄ- JA LUOMISAIRAUDET

Silmän ja pään rakenne voivat altistaa luomenkiertymille ja kyynelrauhasen esiinluiskahdukselle (SKL Ry, Jalostustieteellinen toimikunta). Yleisin tanskandoggien luomisairaus on entropium eli luomenreunan sisäänpäinkääntymä, joka ärsyttää silmää ja vahingoittaa usein sarveiskalvoa. Silmät ärtyvät, punoittavat, vuotavat ja /tai rähmivät. Vaikeasteisena entropium on koiralle kivulias ja voi haavauttaa silmän sarveiskalvon pinnan. Myös kolmannen silmäluomen eversiota esiintyy. Eversiossa vilkkuluomen epämuodostunut rusto aiheuttaa vilkkuluomen reunan kääntymisen ulospäin, ja vilkkuluomi tulee punaiseksi ja turpoaa.

Tanskandogeilla todettu luomisairaus on myös ektropium eli luomenreunan ulospäinkääntymä. Alaluomi on tällöin liian löysä ja siihen muodostuu tasku, johon voi kertyä silmää ärsyttävää likaa. Muutoinkin silmä on alttiimpi ulkoisille ärsykkeille, kun luomi ei muodosta tiivistä suojaa. Silmä punoittaa ja vuotaa. Luomivika voidaan ja se pitää korjata kirurgisesti, jos se selvästi kiusaa koiraa ja esiintyy toistuvia tai kroonista silmätulehdusta.

Entropiumissa luomi kiertyy silmän sarveiskalvoa vasten, ektropiumissa luomi on löysä ja roikkuva tai liian suuri (makroblepharon) – myös näiden yhdistelmiä esiintyy (ns. diamond eye) (http://www.koiranjalostus.fi/Viralliset_tutk.htm). Nuorilla koirilla esiintyy myös joskus vilkkuluomen sisäpuolen kyynelrauhasen esiinpulistuma, ns. cherry eye, joka näyttää punaiselta lihamuhkuralta silmänurkassa.

Kaikki nämä luomisairaudet voidaan hoitaa leikkauksella. Ne kuitenkin katsotaan perinnöllisiksi vioiksi, eikä leikatua koiraa siten tulisi käyttää jalostukseen.

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeiritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä katarakta.

Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Näkökykyyn se ei vaikuta. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomentelmällä. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve (<http://www.kennelliitto.fi/yleisimmat-perinnolliset-silmasairaudet>, 15.1.2016).

Silmäluomiongelmat kuten luomien liioiteltu avoimuus usein liittyvät päässä esiintyvään runsaaseen nahkaisuuteen ja liioiteltuihin painaviin huuliin. Tätä kautta myös luomien muut ns. rakenne ongelmat. Myös liian syvällä olevat silmät aiheuttavat luomiongelmia kuten luomenkiertymiä. Rotumääritelmään ei kuulu pään runsas nahkaisuus tai jopa poimut. Terveystieteistä syistä tulisi välttää kaikkea liioiteltua.

Suomen Kennelliiton terveyskyselyn (vuodet 2015 – 2019, mu – ha -väriryhmä) mukaan vastaajista 84 % kertoo ettei koiralla ole todettu silmien tai silmäluomien ongelmia. Vastauksista 16 %:lla on ilmennyt silmäluomen ongelmia ja tulehduksi. Näistä eniten mainintoja saivat: Silmäluomen esiinluiskahdus, entropium, kuivasilmäisyys. Vastauksista "Jokin muu" -kohta sai 6,5 % vastauksia. Jää kuitenkin epäselväksi mitä näillä kohdilla tarkoitetaan.

Taulukko 33. Silmätutkimustilasto vv 2011 - 2020 kaikki värit

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2011	305	27	9,00%	17	63,00%
2012	304	24	8,00%	11	46,00%
2013	261	26	10,00%	16	62,00%
2014	263	24	9,00%	15	62,00%
2015	233	29	12,00%	22	76,00%
2016	214	12	6,00%	9	75,00%
2017	251	9	4,00%	6	67,00%
2018	280	13	5,00%	9	69,00%
2019	236	1	0,00%	1	100,00%
2020	221	0	0,00%	0	

Yllä olevasta taulukosta 33. nähdään, että vuosina 2011 - 2020 Kennelliitossa tallennettiin yhteensä 165 silmätutkimustulosta. Se on todella vähän, jos ajatellaan, että kyseisellä ajanjaksolla on syntynyt yli 2500 doggia.

Tutkituista terveitä/ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia oli 106 kpl (64 %). Jotain huomautettavaa löytyi 56 koiran silmistä (34 %). Näistä eniten esiintyi: makroblepharon/silmäluomen ulospäinkiertäminen todettu 34 kpl, distichiasis 16 kpl sekä erilaiset kataraktat 15 kpl.

SYNNYNNÄISET VIAT

Terveyskyselyn (Suomen Kennelliitto) mukaan lähes 80 %:lla musta – harlekiini -väriyhmän tanskandogeilla ei oltu havaittu synnynnäisiä vikoja. Synnynnäisiksi vioiksi on kyselyssä määritelty mm. napatyrä, nivustyrä, laskeutumaton kives, häntämutka, pysyvä hammaspuutos. Eniten mainintoja saivat: Napatyrä, pysyvän hampaan puutos, virheellinen purenta.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Seuraavassa esitellään Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä (Koiranet) saadut tilastot tanskandoggien yleisimmistä kuolinsyistä ja –iästä vuosina 2011-2020 (taulukko tehty 11.8.2021)

Taulukko 34. Kuolinsyyt vv. 2011 – 2020 kaikki värit yhteensä.

Kuolinsyy	Keskim. Elinikä	Yhteensä
Kaikki yhteensä	6 vuotta 11 kuukautta	1020
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	10 vuotta 1 kuukautta	170
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 1 kuukautta	165
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 1 kuukautta	156
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	6 vuotta 3 kuukautta	106
Muu sairaus, jota ei ole listalla	5 vuotta 8 kuukautta	80
Sydänsairaus	5 vuotta 11 kuukautta	57
Selkäsairaus	6 vuotta 1 kuukautta	54
Luusto- ja nivelsairaus	5 vuotta 8 kuukautta	40
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	6 vuotta 3 kuukautta	31
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	7 vuotta 0 kuukautta	30
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 5 kuukautta	25
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 10 kuukautta	23
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	7 vuotta 7 kuukautta	21
Hengitystiesairaus	5 vuotta 10 kuukautta	17
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 5 kuukautta	14
Immunologinen sairaus	5 vuotta 10 kuukautta	11
Silmäsairaus	1 vuotta 9 kuukautta	8
Iho- ja korvasairaudet	4 vuotta 3 kuukautta	5
Synnytysvaikeus	4 vuotta 0 kuukautta	4
Sisäeritysrauhasten sairaus	4 vuotta 6 kuukautta	2
Kadonnut	1 vuotta 6 kuukautta	1

Taulukkoa tulkittaessa on muistettava, että Koiranet –jalostustietojärjestelmässä ei suinkaan ole kaikkien vuosina 2011 – 2020 kuolleiden koirien kuolemia saatikka kuolinsyytä. Kyseisinä vuosina tanskandoggeja rekisteröitiin yhteensä 2607 kpl ja koiria on ilmoitettu kuolleeksi yhteensä 1020 kpl keskimääräisen eliniän ollessa hieman vajaa 7 vuotta (6 vuotta 11 kk). Näistä ilmoitetuista 1020 koirasta 165kpl (16,2 %) on ilman kuolinsyytä. Vanhuuteen on kuollut 170 kpl eli 16,7 % keskimääräisen eliniän ollessa jo 10 vuotta 1 kk. Ilmoitetuista kuolinsyistä syöpä ja erilaiset kasvainsairaudet saavat eniten mainintoja (156 kpl eli 15,3 %). Toiseksi eniten (106 kpl eli 10,4 %) saa mainintoja maksan ja ruoansulatuskanavan sairaudet ja eritoten vatsalaukun kiertymä. Kolmanneksi eniten mainintoja löytyy kuolemaan johtaneet sairaudet, joita ei ole listalla 80 kpl (7,8 %). Lisätietoja kohtaan omistaja on voinut kirjoittaa esimerkiksi lopetukseen johtaneita syitä, jotka vaihtelivat mahalaukun kiertymästä halvaukseen. Usein Lisätiedot-kohta oli myös jätetty tyhjäksi. Keskimääräinen elinikä on näissä tapauksissa ollut reilut 5 vuotta. Mikäli luusto- ja nivelsairaudet sekä selkäsairaudet yhdistetään, niin kuolinsyiden lukumääräksi näiden kahden ryhmän osalta saadaan 94 kpl (9,2 %), keski-ikä ollessa reilut 6 vuotta. Seuraavaksi eniten mainintoja saavat sydänsairaudet, 57 kpl (5,6 %), keski-ikä ollessa 5 vuotta 11 kk.

Kolme selvästi yleisintä kuolinsyytä on 1) kasvainsairaudet (syöpä), 2) maksan ja ruoansulatuskanavan sairaudet (erityisesti mahalaukun kiertymä) sekä 3) erilaiset luustosairaudet. Neljäntenä tulevat sydänsairaudet. Kaikissa näissä sairauksissa elinikä vaihteli 6 vuoden molemmin puolin. Tähän yhteyteen ei ole liitetty eriteltyjä taulukoita kuolinsyistä väriyhmittain, mutta mainittakoon, ettei väriyhmien välillä ole näissä eroja. Edellä mainitut sairaudet ovat kaikissa väriyhmässä ne merkittävimmät ja kaikille samat.

Kattavamman ja luotettavamman tilastoinnin ja sitä kautta informaation saamiseksi jatkossa olisikin tärkeää, että koirien omistajat merkitsivät Koiranet:iin edesmenneen tanskandogginsa kuolintiedot (ikä ja sairaus/kuolinsyy) mahdollisimman tarkasti käyttäen pääotsikkoa ja tarvittaessa tarkennusta. Lisätiedot -kohtaa olisi hyvä hyödyntää ainakin niissä tapauksissa, joissa kuolinsyy ei löydy Kennelliiton sairauslistauksesta. Kohta mahdollistaa vapaan tekstin kirjoittamisen 100 merkkiin saakka. Koiran kasvattaja ei pääse kirjaamaan muita kuin omassa omistuksessaan olevien

koirien tietoja, eli tietojen merkitseminen on kunkin koiran omistajan vastuulla. Jo kuolleeksi merkityn koiran tietoja voi omistaja halutessaan käydä tarkentamassa.

Vuosien 2011 - 2020 kuolinsyytilaston mukaan tanskandoggien keski-ikä on 6 v 11 kk. Rotujärjestöllä on nyt paljon työsarkaa kannustaa omistajia merkkamaan Jalostustietojärjestelmään kuolin iät ja -syyt. Rotujärjestön tulee lisätä näiden asioiden tiedottamista ja kannustamista.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Tanskandoggien keskimääräinen pentuekoko on esitetty alla olevassa taulukossa. Keskimääräinen pentuekoko vaihtelee 6 - 8 välillä. Aiempaan pidempään ajanjaksoon (vuodet 2006 – 2015) verrattuna pentukoko on hieman kohonnut, ollen aiemmin 5 – 7.

Taulukko 35. Keskimääräinen pentuekoko vv. 2016 – 2020 kaikki värit.

2016	2017	2018	2019	2020
5,9	6,9	6,3	7,2	7,8

Pentuekoon vertailua käytettäessä pakastespermaa

Vertailussa on otettu mukaan vuodet 2014 – 2019. Vertailun tarkoituksena oli selvittää ovatko pentuekoot pienempiä pakastespermalla siemennetyissä pentueissa kuin kaikissa rekisteröidyissä pentueissa (normaali astutus, tuore- tai jäädytetty – ja pakastespermasiemennys).

Pakastespermasiemennyksiä vuosittain:

2014 yhteensä 5 pentuetta, 2015 yht. 4 pentuetta, 2016 yht. 6 pentuetta, 2017 yht. 4 pentuetta, 2018 yht. 9 ja 2019 yht. 8 pentuetta. Pakasteella siemennettäessä pentuekokojen keskiarvot vaihtelivat vuosittain 5 – 7 pennun välillä. Samalla aikajaksolla kaikkien rekisteröityjen pentueiden pentuekokojen keskiarvot vaihtelivat vuosittain 6 – 8 pennun välillä.

Väriyrymittäin eniten pakasteella siemennettiin (rekisteröidyt pentueet) musta – harlekiini -väriyrymässä. Kaikista pakastesiemennyksistä (35 kpl) ko. väriyrymässä niitä oli 19 kpl. Keltainen – tiikeri -väriyrymässä pakastesiemennyksiä oli yhteensä 9 kpl ja sinisissä yhteensä 8 kpl.

Vertailussa kävi ilmi ettei pentuekoon ole juurikaan vaikutusta vaikka pentue olisi saanut alkunsa pakastespermalla.

Tanskandoggien Agrian rotuprofiili v. 2011-2016

Jalostustoimikunta pyysi käyttöönsä vakuutusyhtiö Agrian tekemän tilaston ilmoitetuista sairauksista. Kyseessä ei ole tieteellinen vertaisarvioitu tutkimus. Tilastoista kävi lisääntymisen osalta ilmi, että tanskandoggien lisääntymiselinten ongelmassa sairastumisen suhteellinen riski muihin rotuihin verrattuna on yli kaksinkertainen. On kuitenkin huomiotava että Agria ei ole tutkinut tilastollista merkittävyyttä ja tulee huomioida myös, että tanskandoggeja on vakuutettu suhteessa muihin rotuihin vähemmän.

Kasvattajakysely

Jalostustoimikunta teki vuonna 2020 kasvattajille suunnatun kyselyn. Kysely lähetettiin 40:lle kasvattajalle. Vastauksia saatiin 17 kpl. Vastausprosentti näin ollen oli 43 %. Vastauksia saimme kuitenkin enemmän kuin aiemmassa kasvattajakyselyssä vuonna 2009 jolloin vastausprosentiksi jäi 34 %.

Lisääntymisen osalta kyselyyn vastanneet kasvattajat pitivät erittäin tärkeänä että narttu tiinehtyy normaalisti ja synnyttämisen on normaalia. Vastauksissa nousi esille mm. seuraavat asiat: Onko varmuuden vuoksi tehtävät sektiot rodun etu ja pienet pentueet ja/tai toistuvat sektiot ovat hälytysmerkkejä.

Urosten osalta kyselyyn vastanneet kasvattajat pitivät tärkeänä että mikäli uros ei itse edes yritä astua, se tulisi jättää käyttämättä. Kasvattajia myös huolestutti kasvattajat jotka pentue toisensa jälkeen käyttävät pakastetta tai keinosiemennystä ilman tietoa, mikä on koirien todellinen lisääntymiskyky. Huolestuttavaa oli myös ns. matadorjalostus ja esille nostettiin myöskin olisiko hyvä miettiä jälkeläismäärien rajoittamista. Uros jolla on astumisongelmia, tulee jättää pois jalostuksesta. Tämä on myös Suomen Kennelliiton suositus.

Kyselyn mukaan tämän hetkisissä rotumme huolenaiheissa ei kuitenkaan lisääntymistä; tiinehtyminen, synny-

tys, emo, pennut, nostettu esille. Edellisessä Jalostuksen tavoiteohjelmassa asetettiin tavoitteeksi uusia kasvattajille lisääntymiskysely, edellinen vastaava on tehty vuonna 2009. Tähän tavoitteeseen ei kuitenkaan päästy vaan kysely jäi tekemättä. Lisääntymistä sivuttiin vuonna 2020 kasvattajille tehdyssä kyselyssä mutta täysin pelkästään lisääntymiseen liittyvä kasvattajakysely jää tavoitteeksi uuteen Jalostuksen tavoiteohjelmaan. Edellisen lisääntymiskyselyn (vuonna 2009) mukaan kasvattajat ovat kertoneet että usein pienet pentueet tai hyvin suuret pentueet joudutaan keisarileikkaamaan. Muina syinä nartun synnytysvaikeuksille ja sektiolle mainittiin polttojen heikkous, yliaikainen tiineys, pentu virheasennossa tai pentu jo kuollut. Kyselyn mukaan tanskandogginarttu synnyttää ja huolehtii hyvin tai erinomaisesti pennuistaan.

Jalostustoimikunnan tavoitteena on toteuttaa vuoden 2009 kaltainen lisääntymiskysely vuonna 2022. Tuolloin saadaan uutta tietoa mahdollisista astumis- ja tiineytyysvaikeuksista, pentukuolleisuudesta, synnynnäisistä vioista ja epämuodostumista.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Kuten Suomen Kennelliiton Rotukohtaisissa ohjeissa (RKO) liioiteltujen piirteiden huomioimista FCI:n ryhmän 2 roduista sanotaan, on äärimmäisen tärkeää, että nämä koirat ovat mittasuhteiltaan sopusuhtaisia ja etteivät ne ole liian lihavia. Niillä tulee olla terve, vahva rakenne, jotta ne pystyvät kantamaan tyypillisesti raskaan runkonsa ja päänsä rotumääritelmän mukaisesti. Niiden on liikuttava vaivattomasti ja terveesti.

Näillä koirilla tulee olla terve rakenne, hyvä lihaksisto ja sopivasti nahkaa, jotta ne pysyvät toimintakykyisinä ja täyttävät rotumääritelmän erityisvaatimukset. Löysä nahka ei koskaan saa olla liiallista niin, että se aiheuttaa iho-, silmä- tai huuliongelmiä. Molossipiirteet eivät saa olla liioiteltuja, eikä suhteettomia. Kapeat etuosat, käyrät eturaajat ja heikot välikammenet samoin kuin pihtikintut ja puutteelliset tai liian voimakkaat takakulmaukset ovat virhe kaikilla roduilla, mutta näiden seikkojen huomiointi on erityisen tärkeää raskaiden rotujen kohdalla. Nopea korkeus- tai massan kasvu voi herkästi altistaa kasvuvaiheessa olevaa koiraa nivelten kasvuhäiriöille.

Tanskandoggi – molossityyppinen

Tarkkailtavaa:

1. Etu- ja takaosa: Ylikääntyvä ranne ("pukinjalka"), heikko takaosa.
2. Löysät silmäluomet.
3. Kämpälät: Polkuanturat jotka eivät koske maahan.
4. Käyttäytyminen: Hermostuneisuus ja voimakas arkuus.

Tavoitteena luoksepäästävyys, terve etu- ja takaosa, hyvät kämpälät ja terveet silmät.

(http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/rotukohtaiset_ohjeet_rko_0.pdf, 18.1.2016)

Näyttelytuomareiden RKO-raporttien mukaan (vuodelta 2020 saadut raportit) 22 tuomaria on kirjannut mielipiteekseen että rotu on listattu aiheellisesti tarkkailtavaksi ja 3 tuomaria on ollut sitä mieltä ettei rodun pitäisi olla tarkkailtavien listalla. Yhteensä 8 tuomaria ei ole kertonut tästä asiasta mielipidettään. Raporteissa mainittiin eniten silmäongelmia; löysät luomet tai punoittavat silmät saivat 12 mainintaa. Epäterve rakenne mainittiin 2 kertaa. Maininnat saivat myös mastiffipäinen, iho- ja turkinongelmat ja hammas- ja purentaongelmat.

Vaikka tanskandoggi on suurikokoinen ja voimakas rotu, sillä ei esiinny koon tai rakenteen mukanaan tuomia lisääntymisongelmia.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Tanskandoggien yleinen terveydentila on varsin hyvä. Suuresta koosta huolimatta rodulla ei esiinny juurikaan kyynär- tai lonkkaniveldysplasiaa verrattuna muihin kooltaan isokokoisiin rotuihin. Tosin kyynärniveldysplasian vaikea-asteiset (astetta 2 – 3) tutkimustulokset ovat tällä viisivuotisajanjaksolla (vuodet 2016 – 2020) kaksinkertaistuneet verrattuna aiempaan viisivuotisajanjaksoon (vuodet 2011 – 2015). Kuitenkin edelleen kyynärniveldysplasian tutkimuksissa terkeitä (astetta 0) on ylivoimaisesti suurin osa, 89 %.

Selkätutkimuksia on aloitettu tekemään ja jalostustoimikunta tilastoi niitä. Sydänultra on saatu Pevisa-tutkimuksiin ja näin ollen tutkimustulokset lisääntyvät ja sillä on iso merkitys DCM:n ennaltaehkäiseivissä toimissa. Valitettavasti KoiraNet -jalostustietojärjestelmästä saatava tieto ei ole yhtä kuin "kaikki tutkitut", vaan osa DCM -sairaista tai -avoimista tuloksista jää järjestelmään kirjaamatta omistajien taholta.

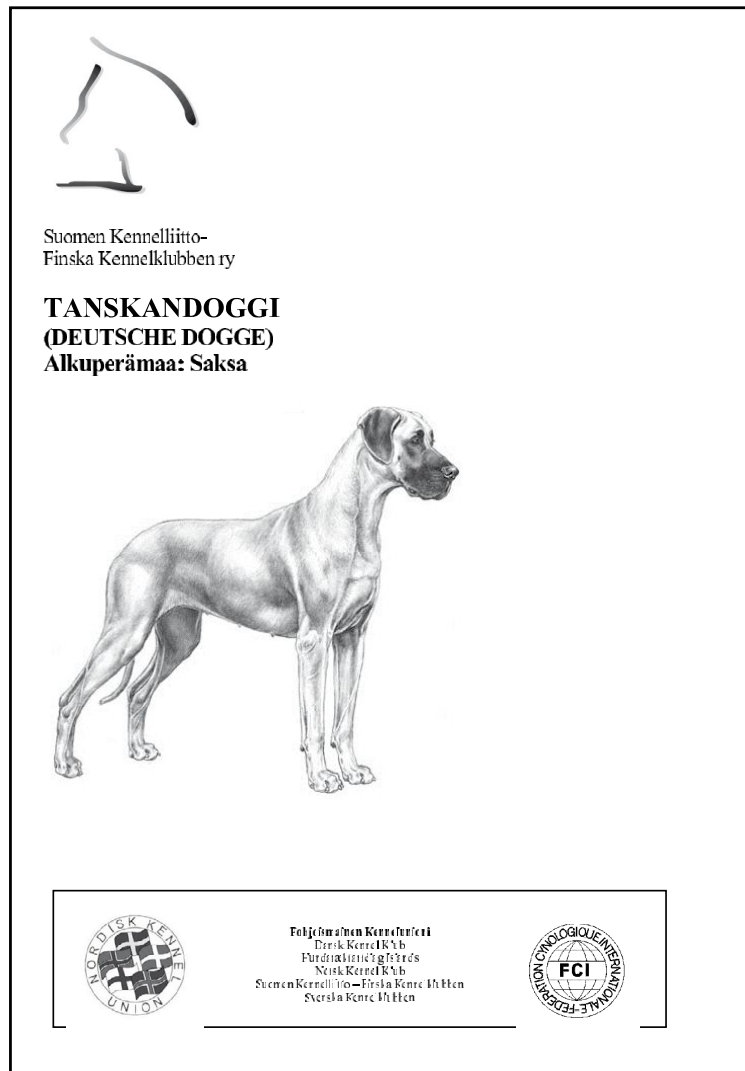
Suuri peikko rodussamme kuolinsyytilastoja ajatellen ovat myös erilaiset syövät ja kasvaimet. Niiden osuus on huomattava, kun niitä vertaa muihin ilmoitettuihin kuolinsyihin, lukuunottamatta vanhuuden ja sen mukanaan tuomia vaivoja. Myös mahalaukunkiertymät ovat iso ongelma. Jalostusvalintoja tehtäessä olisi kenties paikallaan miettiä kyseisten sairauksien esiintyvyyttä käytettävissä linjoissa. Mikäli näitä vitsauksia esiintyy lähisuvussa tavallista enemmän, kannattaa harkita vielä hetki.

Tanskandogit pystyvät lisääntymään luonnollisesti, niillä ei ole merkittäviä rakenteellisia tai liioiteltuja piirteitä, jotka estäisivät luonnollisen astumisen tai synnyttämisen. Nartut synnyttävät yleensä ongelmitta eikä leikkauspöydälle tarvitse lähteä, niin kuin joissain roduissa tuntuu käyneen. Nartut myös hoitavat pentunsa hyvin. Näin sen pitää ollakin!

4.4. ULKOMUOTO

4.4.1 Rotumääritelmä

TANSKANDOGGI

KÄYTTÖTARKOITUS:

Seura-, vahti- ja vartiokoiria.

FCI:N LUOKITUS:

Ryhmä 2 pinserit, snautserit, molossityyppiset ja sveitsinpaimenkoirat, alaryhmä 2.1 molossi- ja mastiffityyppiset.

Käyttökoetulosta ei vaadita

LYHYT HISTORIAOSUUS:

Nykyisen tanskandoggin esi-isinä pidetään vanhoja "Bullenbeissereita" sekä villisikakoiria, jotka olivat

englantilaistyyppisen vahvan mastiffin ja nopean, ketterän vinttikoiran välimuotoja. Ensimmäisistä dogginimitystä käytettiin suuresta ja voimakkaasta koirasta, jonka ei tarvinnut olla mitään tiettyä rotua. Myöhemmin näiden koirien eri väri- ja kokomuunnoksia kutsuttiin monilla eri nimillä: ulmindoggi, englannindoggi, tanskandoggi, "Hatzrude", villisikakoiria (Saupacker) ja suurdoggi.

Vuonna 1878 seitsemän aktiivista kasvattajaa ja ulkomuototuomaria kokoontui yhteen Berliinissä tohtori Bodinusin johdolla, ja tämä ryhmä päätti ryhtyä kutsumaan kaikkia edellä mainittuja muunnoksia nimellä "Deutsche Dogge". Näin luotiin perusta itsenäisen saksalaisen koirarodun kasvatukselle.

Vuoden 1880 Berliinin näyttelyn seurauksena näille doggeille vahvistettiin ensimmäinen rotumääritelmä. Vuodesta 1888 rotumääritelmästä on ollut vastuussa samaa vuonna perustettu yhdistys "Deutsche Doggen-Club 1888 e.V.", ja sitä on vuosien varrella muutettu useaan otteeseen. Nykyinen rotumääritelmä on laadittu FCI:n mallin mukaiseksi.

YLEISVAIKUTELMA:

Tanskandoggin jalossa ulkomuodossa suureen kokoon sekä voimakkaaseen ja tasapainoiseen rakenteeseen yhdistyvät ylväys, voima ja tyylikkyys. Voimakkaassa olemuksessa yhdistyvät jalous, tasapainoisuus, sopusuhtaiset linjat ja erityisen ilmeikäs pää, ja se antaa veistoksellisen vaikutelman. Se ei koskaan ole karkeatekoinen tai hento. Tanskandoggi on koiramaailman Apollo, aina täydellisen tasapainoinen ja sukupuolileimaltaan selvä.

TÄRKEITÄ MITTASUhteITA:

Lähes neliömäinen, erityisesti urokset; nartut voivat olla rungoltaan hieman pitempiä.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:

Ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa kiintynyt. Voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan. Aina itsevarma, peloton, helposti käsiteltävä ja rauhallinen seura- ja perhekoira, jolla on korkea ärsytyskyky; ei käytökseltään hyökkäävä.

PÄÄ:

Suhteessa kokonaisuuteen, pitkänomainen, kapea, selväpiirteinen, ilmeikäs, ei koskaan kiilamainen. Hyvin meislautunut, erityisesti silmien alta. Etäisyyden kirsusta otsapenkereeseen tulee olla mahdollisimman sama kuin otsapenkereestä vain hieman erottuvaan niskakyhmyyn. Kuonon ja kallon ylälinjojen tulee olla ehdottoman yhdensuuntaiset. Edestä katsottuna pään tulee näyttää kapealta, ja kuononselkä on mahdollisimman leveä.

Kallo: Kulmakaaret ovat hyvin kehittyneet, eivät kuitenkaan korostuneet.

Otsapenger: Selvästi erottuva.

Kirsu: Hyvin kehittynyt, pikemminkin leveä kuin pyöreä; sieraimet ovat suuret. Kirsun tulee olla musta, poikkeuksena mustavalkokirjavat koirat (harlekiinit). Niilläkin musta kirsu on toivottava, mustaläiskäinen tai lihanvärinen kirsu on kuitenkin sallittu. Sinisillä koirilla kirsu on antrasiitinvärinen (haalistunut musta)

Kuono: Syvä ja mahdollisimman suorakaiteen muotoinen. Kuononselkä ei koskaan saa olla kovera, kupera tai kirsua kohti laskeva.

Huulet: Selvä huulikulma. Hieman, mutta ei liian riippuvat eikä tiukat huulet. Huulten pigmentti on tumma, mustavalkokirjavilla koirilla sallitaan puutteellisesti pigmentoituneet tai lihanväriset huulet.

Leuat / hampaat: Hyvin kehittyneet, leveät leuat. Vahva, terve ja täydellinen leikkaava purenta (42 hammasta

hammaskaavion mukaisesti). Kaikki poikkeamat täydellisestä leikkaavasta purennasta (paitsi alaleuan P1:sten puuttuminen) erittäin ei-toivottuja.

Posket: Poskilihakset vain hieman erottuvat, eivät missään tapauksessa ulkonevat.

Silmät: Keskikokoiset, mantelinmuotoiset, ilmeeltään eloiset, ystävälliset ja älykkäät. Silmäluomet ovat tiiviit. Eivät liian kaukana toisistaan eikä syvällä sijaitsevat. Mahdollisimman tummat; pistävän vaaleat tai meripihkanväriset silmät ei-toivotut, joskin sinisillä koirilla hyväksytään hieman vaaleammat silmät. Mustavalkokirjavilla (harlekiinit) sallitaan vaaleat (jääsiniset) tai keskenään eriväriset silmät.

Korvat: Keskikokoiset, luonnollisesti riippuvat ja korkealle kiinnittyneet, etureunastaan poskenmyötäiset. Eivät kallon yläpuolelle kohoavat tai matalalle kiinnittyneet, eivät litteästi päätä pitkin riippuvat eivätkä haja-asentoiset.

KAULA:

Pitkä, kuiva ja lihaksikas, ei koskaan lyhyt eikä paksu. Sulavasti lapoihin kiinnittyvä ja hieman päätä kohti kapeneva, niskalinja on kaareva. Pystyasentoinen mutta hieman etuviisto, ei ns. kauriinkaula. Löysä kaulanahka on erittäin ei-toivottu.

RUNKO:

Säkä: Voimakkaan rungon korkein kohta. Säkä muodostuu lapaluiden harjanteista, jotka ovat korkeammalla kuin okahaarakkeet.

Selkä: Lyhyt ja kiinteä, lähes vaakasuora ja laskee vain hieman taaksepäin. Selkä ei koskaan saa olla pitkä eikä ylälinja takakorkea.

Lanne: Hieman kaartuva, leveä ja voimakaslihaksinen.

Lantio: Leveä, vahvalihaksinen, ristiluusta hännän kiinnityskohtaan hieman laskeva ja siihen huomaamattomasti liittyvä. Lantio ei saa olla jyrkästi laskeva tai täysin vaakasuora.

Rintakehä: Kynärpäihin ulottuva. Selvästi kaartuvat, pitkälle taakse ulottuvat kylkiluut. Rinta on melko leveä ja syvä, eturinta selvästi erottuva mutta rintalastan kärki ei liian voimakkaasti korostunut. Rintakehä ei koskaan tynnyrimäinen, litteä tai matala.

Alalinja ja vatsa: Vatsalinja nousee sulavasti taaksepäin ja muodostaa rintakehän alaosan kanssa kauniisti kaartuvan linjan. Myöskään penikoinen nartun alalinja ei saisi olla veltto.

HÄNTÄ:

Kintereisiin ulottuva, ei liian pitkä eikä lyhyt. Korkealle kiinnittynyt, tyvestään leveä ja kärkeä kohti tasaisesti oheneva, ei liian korkealle tai matalalle kiinnittynyt eikä liian paksu. Koiran ollessa levossa häntä riippuu luonnollisella kaarella. Koiran innostuessa ja liikkeessä häntä on hieman sapelimaisesti kaartunut, se ei kuitenkaan nouse huomattavasti selkälän yläpuolelle.

Koukuksi kiertyvä tai sivulle kääntyvä häntä sekä harjainen hännän karvoitus eivät ole toivottuja.

RAAJAT

ETURAAJAT:

Yleisvaikutelma: Riittävästi kulmautuneet, vahvaluustoiset ja lihaksikkaat.

Lavat: Voimakaslihakset. Pitkä ja viisto lapaluu on n. 100–110° kulmassa olkavarteen nähden.

Olkavarret: Voimakkaat ja lihaksikkaat, hyvin rungonmyötäiset, hieman lapaluuta pitemmät.

Kynnärpäät: Eivät ulko- eivätkä sisäkierteiset.

Kynnärvarret: Voimakkaat ja lihaksikkaat, edestä ja sivulta katsottuna täysin pystysuorat.

Ranteet: Voimakkaat, tiiviit ja vain hieman kynnärvarren rakenteesta erottuvat.

Välikämmenet: Voimakkaat, edestä katsottuna suorat, sivulta katsottuna vain hieman viistot.

Etukäpälät: Pyöreät, varpaat hyvin kaartuvat ja tiivisasentoiset (ns. kissankäpälät). Kynnet ovat lyhyet, vahvat ja mahdollisimman tummat.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Luusto on kauttaaltaan vahvojen lihaksien peittämä, jolloin lantio, lonkka ja reisi vaikuttavat leveiltä ja pyöristyneiltä. Voimakkaat, hyvin kulmautuneet takaraajat ovat takaa katsottuna yhdensuuntaiset eturaajojen kanssa.

Reidet: Pitkät, leveät ja hyvin lihaksikkaat.

Polvet: Voimakkaat, lähes suoraan lonkkanivelen alapuolella sijaitsevat.

Sääret: Pitkät ja lihaksikkaat, suunnilleen reiden pituiset.

Kintereet: Voimakkaat ja vakaat, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

Välijalat: Lyhyet ja voimakkaat, lähes kohtisuorassa alustaan nähden.

Takakäpälät: Pyöreät, varpaat hyvin kaartuvat ja tiivisasentoiset (ns. kissankäpälät). Kynnet ovat lyhyet, vahvat ja mahdollisimman tummat.

LIIKKEET:

Tasapainoiset, sulavat, maatavoittavat ja keveän joustavat; raajojen tulee edestä ja takaa katsottuna liikkua yhdensuuntaisesti ja hyvässä tasapainossa. Ei koskaan lyhytaskeliset tai peitsaavat.

NAHKA:

Tiiviisti pinnanmyötäinen, yksivärisillä hyvin pigmentoitunut, mustavalkokirjavilla pigmentointi on läiskien mukainen.

KARVAPEITE

Karva: Hyvin lyhyttä ja tiheää, sileää, rungonmyötäistä ja kiiltävää. Ei koskaan karkeaa, kiillotonta tai kaksinkertaista.

Väri: Tanskandoggia jalostetaan kolmena erillisenä

väriyhmänä: a) keltaiset ja juovikkaat, b) harlekiinit ja mustat, sekä c) siniset.

Keltainen: Vaalean kullankeltaisesta syvään kullankeltaiseen, musta maski on toivottava. Väri ei koskaan harmahtava, sinertävä tai nokinen. Ei valkoisia merkkejä.

Juovikas: Pohjaväri vaalean kullankeltaisesta syvään kullankeltaiseen, jossa mahdollisimman säännölliset ja selvästi erottuvat, kylkiluiden suuntaiset mustat juovat. Musta maski on toivottava. Juovat eivät saa näyttää haalistuneilta. Ei valkoisia merkkejä.

Harlekiini (mustavalkokirjava): Pohjaväri on puhtaan valkoinen, mieluiten ilman pieniä pilkkuja. Valkoisella pohjalla on rosoreunaisia, puhtaan mustia läiskä, jotka ovat jakautuneet tasaisesti yli koko rungon. Harmaat tai ruskehtavat läiskät tai sävyt mustissa läiskissä eivät ole toivottuja, ei myöskään sinertävänharmaat pilkut valkoisessa värissä. Esiintyy myös ns. harmaaharlekiiniväriä (harmahtava pohjaväri, jossa mustia läiskä), joka ei ole toivottu mutta ei myöskään hylättävä.

Musta: Kiiltävän musta, valkoiset merkit rinnassa ja raajoissa ovat sallittuja. Mustiin lasketaan myös mantteliväriset, joissa musta väri manttelin tai peitteen tavoin peittää rungon ja kuono, kurkku, rinta, vatsanalaus, raajat ja hännänpää voivat olla valkoiset. Tähän värimuunnokseen sisältyvät myös koirat, joiden pohjaväri on valkoinen ja mustat läiskät ovat suuria ja laattamaisia ("plattenhunde"). Mustassa värissä ei saa olla kellertävää, ruskeaa eikä sinertävää sävyä.

Sininen: Puhtaan teräksen sininen, valkoiset merkit rinnassa ja käpälissä ovat sallittuja. Värissä ei saa olla kellertävää tai mustansinistä sävyä.

KOKO

Säkäkorkeus: Urokset vähintään 80 cm ja enintään 90 cm. Nartut vähintään 72 cm ja enintään 84 cm.

VIRHEET:

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- Riittämätön otsapenger.
- Sisäänpäin kiertynyt alahuuli (alahuuli jää ylä- ja alaeuhampaiden väliin).
- Yksittäisten etuhampaiden epäsäännöllinen asento, mikäli purenta pääosin pysyy oikeana; liian pienet hampaat. Osittainen tasapurenta.
- Ulkonevat tai syvällä sijaitsevat silmät.
- Löysät tai liioitellun lihaksikkaat lavat; jyrkkäasentoiset lapaluut.
- Löysät kynnärpäät.
- Taipuneet, paisuneet tai eteenpäin kääntyvät ranteet.
- Huomattavan heikot, liian viistot tai pystyt välikämmenet.

- Liian niukasti kulmautuneet tai ylikulmautuneet takaraajat.
- Hyvin niukasti kulmautuneet, paisuneet tai epävakaat kintereet.
- Pihtikinttuisuus, kapea-asentoiset kintereet, länkisäärisyy.
- Hajavarpaiset tai pitkät käpälät. Takakannukset.

VAKAVAT VIRHEET:

- Itseluottamuksen puute, arkuus, hermostuneisuus
- Pyöreä kallo, liian ulkonevat poskilihakset
- Löysät silmäluomet, punoittavat sidekalvot
- Notko- tai köyryselkä
- Liian laskeva lantio
- Jatkuva peitsaaminen
- Rikkihakkautunut, kärjestään paksuuntunut tai typistetty häntä

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- pelkopureminen, matala ärsytyskynnys
- maksanvärinen tai halkinainen kirsu
- ylä-, ala- tai vino purenta, tasapurenta, puuttuvat hampaat (kahden P1:n puuttuminen alaleuasta hyväksytään)
- ulko- tai sisäkierteiset tai liian löysät silmäluomet (ektropium, entropium, makroblepharium)
- muilla kuin harlekiinivärisillä koirilla veden-siniset tai keskenään eriväriset silmät
- häntämutka (= epämuodostuneita häntänikamia)
- hopeansininen tai isabellanväri keltaisilla ja juovikkailla koirilla
- keltaisilla, juovikkailla ja sinisillä koirilla: valkoinen otsapiirto, kaulus, sukat tai hännänpää.
- virheellinen harlekiiniväri ("posliiniharlekiini"): juovikkaat, siniset tai keltaiset laikut
- albiinot (= ei lainkaan mustaa pigmenttiä)
- kuurous
- rotumääritelmän antaman säkäkorkeuden alitus

HUOM.

Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Nykyisen tanskandogin esivanhempina pidetään vanhoja ”Bullenbeissereita” kuten myös ajavia vinttikoiria ja villisikakoiria, jotka olivat englantilaistyyppisen vahvan mastiffin ja vinttikoiran välimuotoja.

Nykyinen tanskandoggi on suuri, voimakas, tasapainoinen koira, jossa yhdistyy ylväys, voima ja tyylikkyys. Rodussa ei ole liioiteltuja yksityiskohtia, jollei suurta kokoa lasketa sellaiseksi. Voimakkaassa ja jäntevän atleettisessa olemuksessa yhdistyy jalous, yleisvaikutelman tasapainoisuus, sopusointuiset linjat ja erityisen ilmeikäs pää. Tanskandoggi antaa katsojalle vaikutelman jalosta patsaasta. Voiman ja tyylin tulee ilmentyä koossa, liikuntatavassa, luustossa ja lihaksistossa. Tanskandoggi on rakenteeltaan lähes neliömäinen koira, raajojen ja rungon mittasuhteiden tulee olla 50/50 ja koiran tulisi ylittää selvästi rotumääritelmässä mainittu minimikorkeus. Vuonna 2012 FCI:n hyväksymän uusitun rotumääritelmän kohtaan koko on nyt myös merkitty yläraja 90 cm (urokset) 84 cm (nartut) ja näitä mittoja ei tulisi säkäkorkeuden ylittää (suositus). Painotus ylärajan ylitykselle tulee olla juurikin edellä mainittu suositus ja tasapainoisuus sekä rakenteen sopusointu. Koiran ollessa tasapainoinen, sopusuhtainen sekä liikkueessaan rodunomaisella tavalla, ei ylärajan ylitys ole ratkaisevaa.

Tanskandogilla on pitkänomainen kapealinjainen pää, jonka tulee olla selväpiirteinen ja ilmeikäs. Oikea ystävällinen tai rauhallinen ilme sekä aristokraattinen olemus ovat rodulle tärkeitä piirteet ja antavat oikean rodunomaisen vaikutelman.

Suurin osa rodun yksilöistä vastaa tällä hetkellä ulkomuodollisesti kohtuullisen hyvin rotumääritelmää, mutta parannettavaa kuitenkin löytyy. Suurimmat poikkeavuudet löytyvät eri väriryhmien väliltä sekä ns. rotutyyppin eriyvyydestä. Pään vahvuudet ja muoto vaihtelevat myös väriryhmien välillä ja myös niiden sisällä. Rotumääritelmän määrittelemät koiran ominaisuudet eivät altista rodun hyvinvointia, mutta kaikenlainen rotumääritelmässä mainittujen ominaisuuksien liioittelu, altistaa rodun hyvinvointiongelmille esimerkiksi kun rotumääritelmässä mainitaan vahva, voimakas ei sitä tulisi tulkita, että mitä vahvempi ja voimakkaampi sitä parempi tai vastaavasti jalo, elegantti – ei tarkoita mitä jalompi tai elegantimpi sitä parempi.

Myöskään nopeakasvuista erittäin suurikokoista rotua ei saisi pyrkiä saamaan aikuisen koiran muotoon ja mittoihin jo heti vuoden ikäisenä. Kasvulle ja vahvistumiselle rotumääritelmän antamiin määritelmiin ja ominaisuuksiin tulee antaa aikaa eikä missään tapauksessa suosia ns ”broilerikasvatusta”. Näiden ominaisuuksien korostaminen altistaa mm silmäongelmille sekä sairaille ominaisuuksille rakenteessa, jotka vaikuttavat voimakkaasti koiran elämän laatuun ja myös elämän pituuteen.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Ajanjaksolla 2016-2020 jalostustarkastettiin 10 tanskandoggia, 7 Suomessa kasvatettua ja 3 tuontia.

MU/HA väriryhmästä 6 kpl, KE/TI 3 kpl ja SI 1 kpl. Sukupuolijakaumaltaan 5 urosta ja 5 narttua.

Koirien syntymävuodet; 2014/1 kpl, 2015/3 kpl, 2016/3 kpl, 2017/2 kpl ja 2019/1 kpl.

Suomen Kennelliiton ulkomuodon jalostustarkastuskaavakkeessa on 3 vaihtoehtoa: jalostustarkastus suoritettu, jalostustarkastus hylätty sekä jalostustarkastus keskeytetty. Kaikki em. ajanjaksolla tarkastetut koirat läpäisivät jalostustarkastuksen. Jalostustarkastuksien tulokset ovat julkisia.

Taulukko 36. Rodun näyttelykäynnit väriryhmittäin vv. 2015-2020

KELTAISET JA TIKERIJUOVAISET

VUOSI	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	YHTEENSÄ
2015	643	176	19	4	6	3	851
2016	602	102	21	1	8	3	737
2017	580	147	18	1	8	5	759
2018	475	98	23	3	7	0	606
2019	532	116	16	1	9	5	679
2020	114	25	5	0	2	0	146

MUSTAT JA HARLEKIINIT

VUOSI	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	YHTEENSÄ
2015	491	241	61	3	8	1	805
2016	480	192	53	4	6	6	741
2017	531	202	42	6	6	3	790
2018	445	153	29	5	1	0	633
2019	480	150	29	7	6	2	674
2020	83	38	4	1	1	0	127

SINISET

VUOSI	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	YHTEENSÄ
2015	247	61	10	1	1	0	320
2016	206	62	12	1	0	4	285
2017	251	56	6	0	3	3	319
2018	180	46	6	0	1	1	234
2019	200	35	2	0	2	1	240
2020	30	6	1	0	0	0	37

Tanskandoggiväki käy aktiivisesti näyttelyissä ja näyttelyt ovatkin rodun harrastajien keskuudessa ehdottomasti yleisin harrastusmuoto. Tanskandoggit ovat sijoittuneet usein ryhmäkilpailuissa ja jopa BIS-tasolla. Myös maailmalla suomalaiset tanskandoggit ovat niittäneet mainetta ja kunniaa myös suurissa arvokisoissa, kuten Maailmanvoittaja-näyttelyissä.

Tässä osiossa on tarkasteltu, kuinka suuri osuus kunakin vuonna syntyneistä on käynyt näyttelyissä, vähintään kerran ja myös kuinka monta valioarvoa on saavutettu vuosina 2016 – 2018 syntyneiden osalta.

Keltainen ja tiikerijuovainen

2015 pentuja on syntynyt 78 näyttelytulos on 47 koiralla 60,26 %
 2016 pentuja on syntynyt 81 näyttelytulos on 38 koiralla 46,91 %
 2017 pentuja on syntynyt 85 näyttelytulos on 40 koiralla 47,06 %
 2018 pentuja on syntynyt 71 näyttelytulos on 37 koiralla 52,11 %
 2019 pentuja on syntynyt 60 näyttelytulos on 22 koiralla 36,67 %

Musta ja harlekiini

2015 pentuja on syntynyt 107 näyttelytulos on 57 koiralla 53,27 %
 2016 pentuja on syntynyt 87 näyttelytulos on 40 koiralla 45,98 %
 2017 pentuja on syntynyt 135 näyttelytulos on 52 koiralla 38,51 %
 2018 pentuja on syntynyt 160 näyttelytulos on 47 koiralla 29,38 %
 2019 pentuja on syntynyt 130 näyttelytulos on 25 koiralla 19,23 %

Sininen

2015 pentuja on syntynyt 21 näyttelytulos on 17 koiralla 80,95 %
 2016 pentuja on syntynyt 23 näyttelytulos on 18 koiralla 78,26 %
 2017 pentuja on syntynyt 18 näyttelytulos on 13 koiralla 72,22 %
 2018 pentuja on syntynyt 36 näyttelytulos on 15 koiralla 41,67 %
 2019 pentuja on syntynyt 36 näyttelytulos on 4 koiralla 11,11 %

Näyttelytuloksia yhteensä kaikki värit

2015	2016	2017	2018	2019
121	96	105	99	51

Yhteensä 472 tulosta vuosina 2015 - 2019 syntyneillä

Valioarvon saavuttaneet kaikki värit yhteensä**Syntymävuosi**

2015	2016	2017	2018
40	37	36	10

Yhteensä 123 valioarvoa vuosina 2015 - 2018 syntyneillä, joka on 14,29 % kyseisenä aikana syntyneestä 867 pennusta (mukaan ei ole laskettu 2019 syntyneitä pentuja).

Yllä olevista laskelmista voidaan päätellä, että näyttelykäyntejä koirien lukumäärään nähden on vähiten musta-harlekiiniväriyhmän sisällä, vaikka siis syntyneiden pentujen lukumäärä 619 on huomattavasti suurempi kuin muiden – keltainen-tiikerijuovainen 375 pentua ja sininen 134 pentua vuosina 2016-2019. Musta –harlekiiniväriyhmän alhainen prosentti tässä kohtaa selittyy kyseisen väriyhmän pentueisiin syntyvien ns ei näyttelyväristen koirien melko runsaan lukumäärän.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Tanskandoggi on alkuperältään metsästyskoira, jota käytettiin lähinnä suurriistan metsästykseseen. Nykypäivän tanskandoggi on suurikokoinen seurakoira, jonka kanssa voi harrastaa lähes kaikkia koiraharrastuslajeja. Näyttelyharrastus on tämän päivän suosituin kaikista harrastuslajeista, mutta osallistujia löytyy myös muihin lajeihin kuten Agility-, tottelevaisuus-, RallyToko, Doboilu, Vesipelastus ja vuosittain järjestetään tanskandoggeille myös MEJÄ-mestaruuskoe. MEJÄ-mestaruuskilpailussa kilpaillaan kaikissa luokissa aina voittajaluokkaan asti. Rotu on seura-/perhekoirana tunnettu ja soveltuu siihen mitä parhaimmin, mutta kuten edellä mainittu, siitä on myös lukuisiin harrastuksiin omistajan innostuksen mukaan.

Tanskandoggeissa on kolme eri väriyhmää ja tavallaan siis myös kolme eri rotua. Rotupiirteiden eroihin väriyhmien välillä on voimakkaasti vaikuttanut ns. rotukirjojen sulkeminen eri väriyhmien välisessä jalostuskäytössä. Myöhemmin 90-luvulla tapahtunut rodun arvostelun eriäminen värien mukaisesti kolmeen eri "rotuun" mikä myös on vaikuttanut koirien rotutyypin eriämiseen. Heti värijaon jälkeen näytti siltä, että kyseessä on todellakin kolme eri rotua, niin voimakkaasti värien mukaiset rotutyypit poikkesivat toisistaan, myös luonteen osalta. 2000-luvun jalostuksen tuloksena on kuitenkin nähtävissä rotutyypien yhdenmukaistuminen. Vieläkään ei aivan samaa rotutyyppeä ole kaikkien värien kesken ja tähän tulee keskittyä ja panostaa jalostuksessa edelleen.

Jalostuksessa tulee käyttää harkittuja väriaristetyksiä, jotka ovat aiheellisia myös geenipoolin lisäyksen vuoksi. Panostusta täytyy jatkaa edelleen tuomarikoulutuksessa ja tuomareiden työskentelyssä. Rotumääritelmä on yksi ja sama kautta rodun värikirjon. Rotutyypin vaihtelua tuo mukanaan myös se, että tanskandoggi rodusta on olemassa melko selkeästi kolme eri tyyppiä. Tyypit voidaan jakaa karkeasti keskieurooppalaisiin, amerikkalaisiin ja pohjoismaisiin. Näistä on todettava, että Pohjoismaissa on ehdottomasti eniten rotutyypiltään FCI:n rotumääritelmää vastaavia yksilöitä jokaisessa väriyhmässä. Pohjoismaalainen tyyppi vaikuttaa voimakkaan ja raskaamman mannereurooppalaisen tyyppin ja elegantimman ja linjakkaamman Amerikan mantereen risteytykseltä.

Luonnollisesti kaikilta näiltä mantereilta löytyy myös ns. liioiteltuja yksilöitä molempiin suuntiin eli liian raskaasta aivan liian kevyeseen tyyppiin. Näin luonnollisesti myös Suomessa. Jalostuksessa tulisi kuitenkin pyrkiä välttämään kaikkia liioiteltuja ominaisuuksia niin hyvässä kuin pahassa. Kun rotumääritelmässä lukee vahva, voimakas - ei sitä tule tulkita, että mitä vahvempi ja voimakkaampi sitä parempi tai vastaavasti jalo, elegantti – ei tarkoita mitä jalompi tai elegantimpi sitä parempi.

4.4.4 Yhteen veto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Yksi suurimmista ongelmista ja samalla tärkeimmistä tavoitteista on yhtenäisen rotutyypin löytyminen ja lähentyminen väriyhmien (musta - harlekiini/ keltainen - tiikerijuovainen/ sininen) välillä.

Rodun suurempia ongelmia ovat tällä hetkellä epätyypilliset pää ja sitä kautta ilmeet sekä rakenne ongelmat ja sitä kautta liikkeet. Mittasuhteet ovat olleet kohtuuden rajoissa värissä kuin värissä, mutta muutosta on valitettavasti nähtävissä. Matalaraajaisuus tai liian pitkät lanneosat alkavat olla yleisempiä kuin aikaisemmin. Nämä molemmat eivät ole toivottuja ominaisuuksia ja näihin tulee kiinnittää huomiota. Säkäkorkeudet ovat hienosti mittojen sisällä ja sukupuolileimat pääosiltaan erittäin hyviä.

Rakenneongelmista mainittakoon raajojen kulmaukset ja niiden kehittyminen parempaan suuntaan. Tanskandoggin ei kuulu olla etuosastaan voimakkaasti kulmautunut, ettei anna etupainoista vaikutelmaa. Etukulmaukset ovat tänä päivänä yleisesti ottaen riittävät ja vain poikkeuksellisesti liian avoimet. Suorat tai suorahkot kulmaukset vaikuttavat etuliikeisiin tehden ne lyhyiksi ja korkeiksi. Ongelmana näkyy myös löysiä etuliikkeitä ja sisään- tai ulospäin kiertyneinä raaja-asentoja. Etuaskelista puuttuu ulottuvuus ja ne ovat yleensä hyvin jäykän oloisia. Oikea-asentoiset lavat mahdollistavat kaulan liittymisen säkään sulavasti eikä siinä silloin ole näkyvissä selvää kulmaa ja koiran nahka ei mene vekeille. Koirien ylälinjojen pysymiseen liikkeessä tulee myös kiinnittää huomiota. Useasti koiran etuosan putoaminen liikkeessä johtuu etuosan virheellisestä rakenteesta ja koira liikkuu antaen takakorkean vaikutelman. Takaosan kulmauksien puute lähtee usein lyhyestä ja jyrkästä lantiosta, jolloin koko koiran ulottuvuus jää rungon alle ja liike pyörii myös siellä. Liikkeestä puuttuu maatavoittavuus ja takapotku "drive". Kintereet ovat usein myös korkeita sekä heikot ja löysät.

Sukupuolileiman puuttuminen nousee myös yhtenä ongelmana, niin urosten kuin narttujenkin kohdalla. Keveys ja ilmavuus antavat uroksessa vaikutelman puutteellisesta sukupuolileimasta, samoin kuin myös nartun liiallinen voima ja vahvuus antaa liioitellun ja maskuliinisen vaikutelman. Molemmat ääripäävät eivät kuulu rodun ominaisuuksiin, joskin nartun maskuliinisuus ei ehkä ole niin suuri virhe kuin uroksen narttumainen keveys ja jalous.

Väreihin tulee kiinnittää huomiota musta-harlekiini väriryhmässä niin mustien valkoisiin merkkeihin pään alueella, suuriin valkoisiin merkkeihin sekä valkoisiin sukkiin, kuin harlekiinien pohjaväriin sekä mustien merkkien kokoon. Keltainen- tiikerijuovainen väriryhmässä on syytä myös huomioida valkoisten rintamerkkien sallittavuuden poistuminen rotumääritelmästä. Keltaisen värin tulisi olla vaalean kullan keltaisesta alkaen syvään tummaan kullan keltaiseen sekä pigmentin päässä ja kynsissä tulisi olla musta. Sinisen tulisi olla sininen, ei tulkinnan varainen musta tai voimakkaasti ruskeasävyinen taikka haalea vedenväri. Vaikka väri ei ole rotumme ongelmista suurimpia, on siihenkin kiinnitettävä huomiota. Silmien väri tulisi myös huomioida, varsinkin väreissä missä rotumääritelmän mukaan tulisi olla tummat silmät. Ilme on rodulle tärkeä ja vaaleat silmät antavat usein pistävän ja vääränlaisen ilmeen.

Tanskandoggin rotuominaisuuksiin kuuluu ilmeikäs, selväpiirteinen, pitkälinjainen pää ja jossa edelläkin mainittu ystävällinen ja aristokraattinen ilme. Usein päässä esiintyy virheitä, jotka johtavat ei toivottuihin ominaisuuksiin, kuten suuret roikkuvat huulet ja runsas nahkaisuus pään alueella johtavat usein liian avoimiin / roikkuviin luomiin. Liian tiiviit luomet ja vinot silmät eivät myöskään anna oikeaa ilmeitä. Rotumääritelmässä mainitaan, että silmien tulee olla keskisuuret, mantelimuotoiset ja luomet mahdollisimman tiiviit. Hyvän huulikulman omaavat huulet ovat runsaat mutta eivät koskaan liioitellun roikkuvat. Liialliset huulipussit antavat raskaan ja mastiffimaisen vaikutelman ja poimuuntuminen tuo iho-ongelmia ja myös virheellistä alahuulen rullaantumista etualahampaiden yli. Raskaita, karkeitä kalloja esiintyy melko paljon ja tähän yleisesti liittyy se, että koiralla on myös poskia, jolloin pään pitkälinjaisuus puuttuu. Kallojen pyöreystä on jonkin verran päästy eroon, mutta kallon ja kuonon tasapaino niiden vahvuuden sekä pituuden suhteen on vielä hieman kadoksissa. Otsapenkereet ovat lähes poikkeuksetta hieman puutteellisia. Pään pituuden ja kapeuden ihannoimisessa ei myöskään pidä mennä liiallisuuksiin, jotta pään pituuden kasvaessa alaleuan kapenemisesta tulevia hammas- ja purentaongelmia ei pääse syntymään. Liian raskaita päitä ja siitä johtuvia virheitä esiintyy vähiten keltainen-tiikerijuovainen väriryhmässä.

Tanskandogille koko on tärkeä, mutta sitä ei tule ihannoida rakenteen ja terveyden kustannuksella. Rotumääritelmä korostaa voimakkaasti yleisvaikutelman tasapainoa ja sopusointuisuutta. Kaikenlainen liioiteltu voimakkuus, raskaus, keveys tai korkeus ei ole tasapainossa ja sopusoinnussa. Alamittaisia tanskandoggeja ei ole esiintynyt ja alamittaisuuden perusteella koiria ei ole näyttelyissä nollattu. Uusitun rotumääritelmän maksimikorkeus uroksilla on 90 cm ja nartuilla 84cm. Nämä korkeudet varmasti joidenkin yksilöiden kohdalla ylittyvät ja joskus jopa usealla sentilläkin, mutta tasapainoisuus ja terverakenteisuus ovat mittoja tärkeämpiä.

Tanskandoggi tunnetaan ja tiedetään nopeakasvuisena rotuna, jonka seurauksena myös esiintyy jonkin verran kasvuhäiriöitä. Nopeasti kasvavana jättiläisenä tulisi jalostuksessa, näyttelyarvosteluissa ja muissakin harrastuksissa muistaa, ettei suosita ns. broilerikasvatusta ja että junioriluokan 12 kk ”honkelin” ei tarvitse eikä saisi olla valmiin aikuisen koiran näköinen. Suositeltavaa olisi, että esimerkiksi uros on valmis vasta 3-vuotiaana ja parhaimmillaan 5-6 vuotiaana. Nartut kehittyvät astetta nopeammin ja narttu aikuistuu parhaimmilleen 3 vuoden ikäisenä. Mikäli keski-ikä halutaan pidentää, tulisi jalostuksessa suosia hitaasti kehittyviä yksilöitä, jotka sitten 3-4-vuotiaana ovat valmiita. Tuomarikoulutuksessa tähän on myös syytä panostaa, ettei näyttelypuolen painotus suosi liian nopeaa kasvua ja vahvistumista.

Rodun säilymisessä mahdollisimman paljon rotumääritelmän mukaisena tulee välttää kaikenlaista liioittelua ja ylilyöntejä koiran vahvuuden, koon sekä luonne ominaisuuksien kustannuksella. Tasapainoisuus, sopusuhtaisuus ja hidas kehittyminen ovat asioita, joihin tulee kiinnittää tulevana vuosina edelleen erityistä huomiota muiden rotuominaisuuksien rinnalla.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOTEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Tanskandoggit ovat liittyneet Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan 1.1.2007. Viimeisin päivitys on tehty 1.7.2019. Tällöin ohjelmaan lisättiin sydäniltravaatimus. Ohjelman mukaan pentujen vanhemmista pitää olla ennen astutusta annettu lonkkakuvauslausunto ja kyynärkuvauslausunto. Ulkomaisia uroksia koskeva poikkeuslupa kyynärtutkimusten suhteen, koskee nykyisin kahta (2) pentuetta/ uros. Uroksen seuraavien pentueiden kohdalla vaaditaan, että uros täyttää PEVISA-ehdot tai yhdistelmälle tulee anoa etukäteen tapauskohtainen poikkeuslupa. Koirarekisteriohjeen mukaisesti lupa ei koske Suomessa tapahtuvia astutuksia. Lonkka- ja kyynärkuvaushetkellä koiran tulee olla täyttänyt 18 kk.

Pentujen vanhemmista tulee lisäksi olla ennen astutusta tehty sydäniltra sisältäen sydänkuuntelun ja 5 min EKG:n. Tutkimus on voimassa 12 kk. Alaikäraja on 18 kk. Koira ei saa osoittaa merkkejä mistään perinnöllisestä sydänsairaudesta, eikä avointa tulosta DCM:n, eikä muidenkaan sydänsairauksien osalta hyväksyttyä.

Ulkomaisten urosten sydäniltratulokset huomioidaan, kun tutkimuksen on tehnyt virallinen eläinlääkäri, koiran tunnustusmerkintä on tarkastettu ja sen tiedot ilmenevät tutkimuksesta, samoin tutkimuksesta tulee käydä ilmi, ettei

koira sairasta dilatoivaa kardiomyopatiaa (DCM), eikä tutkimus saa olla yli 12 kk vanha. Mikäli ulkomaisella uroksella ei ole sydänultratulosta, sitä koskee poikkeuslupa kaksi (2) pentuetta /uros. Uroksen seuraavien pentueiden kohdalla vaaditaan, että uros täyttää PEVISA-ehdot tai yhdistelmälle tulee anoa etukäteen tapauskohtainen poikkeuslupa.

Uusi PEVISA-ohjelma on päätetty ajalle 1.1.2022-31.12.2026.

5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Taulukko 37. Jälkeläistilastot 2011 - 2020, siniset urokset

				Pennut				Lonkat			Kyynärnivelet				
#	Uros	synt. vuosi	Blup	Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%
1	LAWAETZ DANES BOLD IN BLUE	2015	100 (62%)	4	18	0	0	1	1	6%	*	1	1	6%	*
2	RIVERAN CALL ME FOGMAN JR	2011	103 (73%)	3	16	7	22	4	1	25%	25%	4	1	25%	25%
3	C'MON REASON TO BELIEVE	2015	112 (67%)	1	13	13	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
4	GRANDE GREMIN'S I MYOUR LOVEJOY	2016	94 (71%)	1	10	0	0	2	0	20%	0%	2	0	20%	0%
5	SEKILA'S CHARMING DANEMANIA	2011	111 (65%)	1	9	0	0	1	0	11%	0%	1	0	11%	0%
6	DANEMANIAN COOL CHARMING BLUE	2014	100 (57%)	1	9	0	0	1	1	11%	100%	1	0	11%	0%
7	LHA DANES BAROSSO ONYX	2012	101 (73%)	2	8	0	14	5	3	62%	60%	5	0	62%	0%
8	DOGGIMAINEN VAAHTERAMÄEN EEMELI	2013	89 (69%)	1	8	0	2	1	0	12%	0%	1	0	12%	0%
9	BE FINNISH GOLDEN BOY LINDEN RIVER	2016	93 (58%)	1	5	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
10	DOGGIMAINEN SIBELIUKSE KULLERVO	2015	99 (66%)	1	2	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*

Tilastointijaksolla 2011-2020 syntyneistä uroksista neljällä eniten käytetyimmällä on jälkeläisiä enemmän kuin 9 kpl. Ensimmäisenä olevalla uroksella Lawaetz Danes Bold In Bluella jälkeläisiä on 18 kpl. Toisessa polvessa eniten jälkeläisiä on Riveran Call Me Fogman Jr:llä, 22 kpl.

Taulukossa näkyvä lonkkaindeksi ja varmuusprosentti ovat tammikuun 2021 laskennasta. Tulee huomioida: Tutkittujen jälkeläisten pieni määrä antaa taulukossa viitteellisiä terve /sairas -prosenttiosuustuloksia jälkeläisille. Yksikin heiko pi tulos voi muodostaa korkean prosentin vähistä kuvatuista erittäin suureksi.

Tanskandoggin PEVISA -ohjelman mukaisesti virallinen tutkimusikä lonkka- ja kyynärniveleille on vähintään 18 kk. Jalostusurosten taso lonkkanivelen kasvuhäiriön suhteen on ollut suhteellisen hyvä. Kymmenestä uroksesta kuudella on BLUP-indeksi ollut vähintään 100. Tämä tekee 60 %. Korkein uroksen BLUP-indeksi on 111 (66 %). Käytetyimpien urosten alin BLUP-indeksi on 89 (69 %).

Uroksia, joiden jälkeläisistä on yli 60% lonkkaniveltutkittuja, löytyy vain yksi kappale. Kappalemäärältään eniten jälkeläisiä on tutkittu samalta urokselta, yht. 5 kpl. Tämä tekee 62 % uroksen jälkeläismäärästä. Myös sinisten urosten jälkeläisiä on kokonaisuutena vielä kovin vähän tutkittu, jotta johtopäätöksiä tuloksista voitaisiin laajemmalti tehdä.

Kyynärniveltä osalta tutkittujen jälkeläisten määrät ovat samoin kuten lonkkaniveltäkin osalta, kappalemäärinä tutkimustulokset noudattavat samoin kuin lonkkaniveltutkituissa; yhden uroksen jälkeläisistä on tutkittu 60% eli 5kpl jälkeläisiä. Täytyy siis edelleen huomioida, että tutkittujen määrät ovat vielä vähäisiä, tulokset ovat vain viitteitä antavia eikä suurempia johtopäätöksiä niiden perusteella voi vielä tehdä.

Taulukko 38. Jälkeläistilastot 2011 - 2020, keltaiset ja tiikerijuovaiset

#	Uros	Synt. vuosi	Blub	Pennut Pentueet	Yht.	2 polvessa	Lonkat Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Kynnärnivelet Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	SARDI'S SECRET AGENT 007 AT HOPPINGHAMS	2013	103 (75%)	5	32	29	10	1	31 %	10 %	10	4	31 %	40 %
2	CHILL GIANT'S COGNAC HENNESSY	2016	102 (62%)	4	21	0	1	0	5 %	*	1	0	5 %	*
3	GRANDMAN'S MOONLIGHT	2012	102 (73%)	2	19	10	5	2	26 %	40 %	5	0	26 %	0 %
4	DJURHEDENS ASTOR AF LISE	2014	121 (70%)	3	19	19	6	0	32 %	0 %	6	1	32 %	17 %
5	DANE GARDEN'S SWAN THE ONE FOR ME	2011	115 (69%)	2	18	41	9	1	50 %	11 %	9	2	50 %	22 %
6	ALDER GLADE'S ALONSO	2011	89 (75%)	4	18	16	6	3	33 %	50 %	6	0	33 %	0 %
7	DJURHEDENS BALTAZAR AF LISE	2016	108 (59%)	2	17	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
8	LAMPE MR GREAT PUMPKIN	2013	114 (70%)	3	17	8	6	2	35 %	33 %	6	0	35 %	0 %
9	CATAPHA'S GOLDEN I'M FEAR OF THE DARK	2018	94 (61%)	2	17	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
10	GRAND DE FELD'S URANUS	2015	106 (63%)	3	17	5	1	0	6 %	*	1	0	6 %	*
11	CHOCOBONES DIABLO GREAT DANE	2015	86 (65%)	2	13	19	2	2	15 %	100 %	2	1	15 %	50 %
12	ALDER GLADE'S LUISFIGO	2011	100 (74%)	2	12	19	4	2	33 %	50 %	4	0	33 %	0 %
13	MAXIDAN'S ABRACADABRA	2016	104 (65%)	2	12	0	4	2	33 %	50 %	4	0	33 %	0 %
14	RED RUBLEV MAN FOR ALL SEASONS	2014	115 (174%)	2	11	6	4	2	36 %	50 %	4	0	36 %	0 %
15	RED RUBLEV A HARD DAYS NIGHT	2016	107 (67%)	1	11	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
16	CATAPHA'S GOLD FERRARI	2014	92 (73%)	1	11	6	5	4	45 %	80 %	5	0	45 %	0 %
17	YOU ARE NOT ALONE DEL PICCOLO JIGO	2014	97 (58%)	2	11	27	5	2	36 %	50 %	4	0	36 %	0 %
18	GRAND ROYAL'S INVINCIBLE CEASAR	2014	98 (59%)	1	10	7	4	2	40 %	50 %	4	2	40 %	50 %
19	WOODSTOCK-T DEL PICCOLO JIGO	2012	94 (49%)	1	10	0	4	3	40 %	75 %	4	1	40 %	25 %
20	LOVE-DANE'S JIVE ROCK'N ROLL	2013	111 (73%)	1	10	22	3	1	30 %	33 %	3	0	30 %	0 %

Taulukossa 38 näkyy jalostukseen eniten käytettyjen urosten tuottamien pentueiden ja pentujen kokonaismäärä, toisen polven pentujen lukumäärä, lonkka- ja kynnärnivelekuvattujen jälkeläisten määrä yksilöinä sekä prosentteina, sekä kuvatuista jälkeläisistä sairiksi todettujen (lonkkakuvaustulos C tai huonompi, kynnärnivelekuaustulos 1 tai huonompi) määrä yksilöinä sekä prosentteina.

BLUP-indeksi on kunkin uroksen nykytilannetta (maaliskuu 2021) kuvaava arvo lonkkien suhteen. Jalostuskäyttöä edeltävää indeksiä ei tässä yhteydessä ole huomioitu. Jalostukseen käytettyjen urosten taulukossa 13/20 lonkkaaindeksit ovat erittäin hyviä (>100) ja näistä viidellä (5) indeksi on erinomainen (>110). PEVISA:n mukaisia röntgenkuvantamistutkimuksia (lonkat ja kynnäret) on edelleen tehty melko pienelle osalle urosten jälkeläisistä, keskimäärin vain noin neljäsosalle (26,3). Vain yhdellä (1) uroksella noin puolet jälkeläisistä on tutkittuja. Sairaiden keskimääräinen osuus tutkituista jälkeläisistä lonkkadysplasian suhteen on noin kolmannes (31,6 %). Sen sijaan jälkeläisten keskimääräinen kynnärniveldysplasiasairaiden osuus tutkituista on 10,2%.

PEVISA-ohjelman mukaan jalostuskäyttöä varten vaaditaan sydämen ultraääni- ja EKG-tutkimus 1.7.2019 lukien, sydäntutkimus ei saa olla yhtä vuotta vanhempi ja se tulee olla tehtynä ennen jalostuskäyttöä. Sydäntutkimustulokset on kirjattu SKL jalostustietojärjestelmään vuodesta 2016, mutta jalostustietokannasta ei tällä hetkellä saa tilastoitua tietoa sydäntuloksista. Näin ollen emme tässä yhteydessä voineet ottaa analysoitaviksi sydäntutkimuksia. Rotujärjestö tukee sydänultrauksia myös taloudellisesti ja kannustaa avoimuuteen.

Muita virallisia terveystutkimustuloksia ei vielä ole riittävästi saatavilla tai jalostustietokantaan kirjattuina, jotka niitä olisi voinut ottaa mukaan analysoitaviksi.

Taulukko 39. Jälkeläistilastot 2011 - 2020, mustat ja harlekiinit

#	Uros	Synt. vuosi	Blub	Pennut		2.polvessa	Lonkat				Kynnärnivelet			
Pentueet	Yhteensä	Pentueet	Yht.	2.polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %
1	ROSESTAR'S NEWBORN LOVE	2013	84 (73%)	9	53	24	4	2	8 %	*	4	0	8 %	*
2	NORDIC GIANT'S GRANT TO JÄTTILÄISEN	2012	97 (75%)	6	47	11	9	4	19 %	44 %	9	0	19 %	0 %
3	DANE KHAN KURTORA	2009	85 (74%)	5	46	53	4	2	9 %	*	4	0	9 %	*
4	CMON JUST DO IT	2011	111 (83%)	5	38	39	18	4	47 %	22 %	18	5	47 %	28 %
5	GALLEN-KALLEJA MAGICAL MACZUPIKCU	2015	93 (66%)	3	27	1	3	1	11 %	33 %	3	0	11 %	0 %
6	CALIOSTRO MAGICHESEY	2011	89 (68%)	3	27	15	3	1	11 %	33 %	3	1	11 %	33 %
7	BALOU WARRIOR QUEEN	2015	88 (65%)	3	25	9	2	2	8 %	*	2	0	8 %	*
8	JÄTTILÄISEN AKASLOMPOLO	2011	100 (71%)	2	20	0	1	1	5 %	*	1	0	5 %	*
9	CATADELIAN AMOROUS ROMEO	2011	77 (71%)	3	19	0	2	1	11 %	50 %	2	0	11 %	0 %
10	JÄTTILÄISEN ADJUTANT	2011	95 (78%)	2	19	74	11	9	58 %	82 %	11	3	58 %	27 %
11	GRAND OAKS' WANNAB HAPPYHARLEKIN	2012	104 (74%)	2	19	0	4	0	21 %	0 %	4	0	21 %	0 %
12	GRANDE GREMIN'S DARK SIDE OF THE BLU	2012	88 (77%)	2	17	21	9	5	53 %	56 %	9	0	53 %	0 %
13	OZARIEL SUPERNOVA	2014	112 (71%)	3	17	0	3	2	18 %	67 %	3	0	18 %	0 %
14	GRAND MARSHALL V ANGEL HEART	2010	112 (58%)	2	15	20	6	0	40 %	0 %	6	0	40 %	0 %
15	ARIOSTO-N	2015	89 (63%)	3	15	7	2	1	13 %	50 %	2	0	13 %	0 %
16	GENEDDA CHACUN SON GOUT	2013	113 (71%)	1	14	0	3	2	21 %	67 %	3	1	21 %	33 %
17	GRAND OAKS' BLACK ACORN	2012	100 (70%)	1	13	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
18	ZHOFFREY DE PEIRAK	2006	99 (53%)	3	13	4	5	2	38 %	40 %	5	3	38 %	60 %
19	CMON PLEASE BE MY STAR	2013	104 (71%)	1	12	0	1	0	8 %	*	1	0	8 %	*
20	HAINARON ABSOLUTE ARROW	2017	110 (65%)	2	12	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*

Taulukossa 39 näkyy jalostukseen eniten käytettyjen urosten pentueiden ja pentujen kokonaismäärä, toisen polven pentujen lukumäärä, lonkka- ja kynnärnivelekuvattujen jälkeläisten määrä yksilöinä sekä prosentteina, sekä kuvatuista jälkeläisistä sairiksi todettujen (lonkkakuvaustulos C tai huonompi, kynnärniveltulos 1 tai huonompi) määrä yksilöinä sekä prosentteina. BLUP-indeksi on kunkin uroksen nykytilannetta (joulukuu 2020) kuvaava arvo lonkkien suhteen. Jalostuskäyttöä edeltävää indeksiä ei tässä yhteydessä ole huomioitu. Musta-harlekiinien eniten käytettyjen urosten

BLUB- indeksit ovat tyydyttävällä tasolla edelleen (verrattaen edelliseen tarkastelujaksoon). Yhdeksällä uroksella suositeltu raja 100 täyttyy. Joka on 45% taulukon uroksista. Korkein BLUB-indeksi oli 113 (71%). Yhdellätoista uroksella BLUB-indeksi ei yllä suositukseen. Joka on 55% uroksista. Matalin indeksiarvo oli 77 (71%).

Kappalemäärällisesti eniten tutkittuja jälkeläisiä on C'mon Just Do It, yhteensä 18 kpl. Prosentteina tämä on 47%. Prosentuaalisesti eniten tutkittuja jälkeläisiä on Jättiläisen Ädjutantilla 58% (11 kpl). Sairaiden keskimääräinen osuus tutkituista jälkeläisistä on 27,2%. Usealla taulukon uroksella on nuoria jälkeläisiä joita ei ole vielä pystytty tutkimaan PEVISA-ohjelman mukaisesti.

Kyynärniveltä osalta jälkeläisten tutkimusmäärät ovat täysin samat kappalemäärällisesti sekä prosentuaalisti. Kyynärniveltä osalta sairaiden jälkeläisten keskimääräinen osuus on pienempi kuin lonkkien osalta, ollen 27%.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

tavoite	toimenpide	tulos
Säilyttää rotumääritelmän mukainen luonne	- Rotujärjestö tukee koiranomistajaa 10€ / suoritettu luonnetesti / MH-kuvaus. - Järjestetään rotujärjestön toimesta MH-kuvaus ja /tai luonnetesti /vuosi. - Jalostustoimikunta tilastoi luonteissa esiintyviä ongelmia jalostustietojärjestelmästä sekä tilastoi näyttelyarvosanojen hyläty- (0) ja eva – tuloksia.	- Vuosina 2016 – 2020 jalostustoimikunta/ rotujärjestö on järjestänyt/osallistunut yhdessä muiden rotujärjestöjen kanssa järjestelyihin: MH-kuvaus 3 kpl, luonnesti 4 kpl. - Vuosina 2016 – 2020 tanskandoggeja on osallistunut MH-luonnekuvauksiin 10 kpl ja luonnetesteihin 56 kpl.
	- Koulutetaan MH-kuvauksen/luonnetestin toimihenkilöitä.	- Koulutukset: Suomen Kennelliiton koetoimitsijakoulutus 2 henkilöä, luonnetestituomari 1 henkilö, jalostustarkastajakoulutus 1 henkilö ja Suomen Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastuskoulutus 1 henkilö.
Säilyttää rotumääritelmän mukainen terveys ja lisääntyminen	- Pevisa-ohjelman jatkuminen. - Jalostustoimikunta järjestää joukkotarkastuksia terveystutkimusten ja - tulosten saamisen lisäämiseksi. - Rotujärjestö tukee virallisia sydänultra tutkimuksia. 20 - 40 €/ riippuen koiran iästä. - Selkätutkimusten määrän lisääminen. - Rotujärjestön internetsivut pidetään ajan tasalla jalostusasioiden osalta. - Jalostustoimikunta seuraa rekisteröintejä ja tuonteja, tilastoi niitä ja julkaisee niitä Tanskandoggilehdessä sekä internetsivuilla. - Rotuinfo pidetään ajan tasalla ja päivitetään tarvittaessa. - Kasvattajat saavat halutessaan pentujen omistajille Rotuinfot maksutta. Rotuinfoa voi myös ostaa. - Jalostustoimikunta järjestää vuosittain 1 – 2 jalostus/jälkeläistarkastusta. - Toteutetaan kasvattajakysely. - Pyritään ottamaan käyttöön Agrian tilastot.	- Pevisa-ohjelma on ollut voimassa - 1.7.2019 astui voimaan lisäys voimassa olevaan Pevisa-ohjelmaan: Ennen astutusta pentueen vanhemmista tulee olla tehty sydänultra sisältäen sydänkuuntelun ja 5 min EKG:n. Tutkimus on voimassa 12 kk. Alaikäraja on 18 kk. - Sydäntutkimusten määrä on lisääntynyt. - Selkätutkimusten määrä on lisääntynyt voimakkaasti. - Internet-sivut ovat ajan tasalla. - Rotuinfo on ajan tasalla, päivitetty vuonna 2019. - Rotujärjestö järjesti keskustelutilaisuuden Pevisasta ja Jalostusentavoiteohjelmasta jne. vuonna 2020 kevätkokouksen yhteydessä. - Kasvattajakysely jalostuksesta ja terveydestä toteutettiin 2020. - Rotujärjestö sai käyttöönsä Agria-vakuutusyhtiön tilaston. - Jalostustoimikunta on järjestänyt/tarjonnut vuosittain 1 - 2 jalostus- ja jälkeläistarkastusta.
Saada rotu säilymään rotumääritelmän mukaisena ulkomuodon osalta	- Jalostustoimikunta kannustaa kasvattajia erityisesti sininen – musta –väriristeytyksiin, kunhan vanhemmat täyttävät jalostusohjesäännön.	- Musta-harlekiini- ja sinisen väriyhmän koirien ulkomuoto/rakenne on kehittynyt vastaamaan enemmän rotumääritelmää, vaikka edelleen epätasaisuutta rotutyypeissä löytyy. - Jalostustoimikunta on helpottanut musta – sininen -yhdistelmien rekisteröintiä Suomen Kennelliiton kanssa yhteistyössä.

Jalostussuosittelujen ja PEVISA-ohjelman ajantasaisuuden arviointi

Tanskandoggien PEVISA-ohjelma päivitettiin sydämultran osalta 1.7.2019. Tuolloin sydämultra (sis. vähintään 5 min EKG ja sydänkuuntelu) tuli pakolliseksi jalostukseen käytettäville koirille. Tämän myötä sydämultratulokset ovat luonnollisesti lisääntyneet. Valitettavasti on tullut myös ilmi etteivät kaikki lähetä Koiranetin jalostustietokantaan tuloksia mikäli ne ovat DCM avoin tulos tai DCM sairas. Tämä on valitettavaa koska näinollen tanskandoggien terveystilanne sydämen osalta ei näyttäydy todelliselta.

Jalostustoimikunta suositaa edelleen selkätutkimuksia samalla kun lonkka- ja kyynärniveltutkimuksetkin tehdään. Jalostustoimikunta kerää tuloksia ja tilastoi niitä, tekee yhteenvetoja. Selkätuloksista lisää omassa terveys-osiossaan toisaalla. Kasvattajakyselyssä (vuonna 2020) useat kasvattajat toivoivat selkätutkimusten pakollisuutta rekisteröinnin ehtona. Tähän varmasti palaamme seuraavan Pevisa-ohjelman päivityksen yhteydessä.

Tuoreimmassa kasvattajakyselyssä toivottiin myös raja-arvoja lonkka- ja/tai kyynärniveltutkimuksille, jalostukseen käytettäville koirille. Jalostustoimikunta kerää tietoa D-lonkkaisten yhdistelmien ja yhdistelmien jossa molemmilla vanhemmilla C-lonkat; minkä verran ko.yhdistelmiä on rekisteröity ja minkälaisia terveystutkimustuloksia heidän jälkeläisilleen on tullut. Jalostustoimikunta kerää myös tietoa yhdistelmistä, joissa vanhemmilla/jommalla kummalla vanhemmista on kyynärnivelet astetta 2 – 3.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Tanskandoggi on tulevaisuudessakin henkisesti ja fyysisesti terve rotu, jolla on mahdollisimman laaja geenipohja, ja jonka keski-ikä on noussut entisestään. Se on edelleen suosittu seura-, perhe- ja harrastuskoira. Kasvattajien ja kasvatintomistajien aktiivisuus tutkituttaa koiransa lisääntyä ja täten saadaan informatiota jalostuksen tueksi. Väriäsiintymisiin käytetään vain erinomaisia koiria. Kasvattajia kannustetaan väriäsiintymisiin geenipohjan laajentamisella, mutta siten, ettei samat geenit lisäänty jokaisessa väriyhmässä. Väriäsiintymysten tulee tuottaa oikeasti laajempaa geenipoolia, eikä samoja esi-isiä joka väriin. Eri uroksia tulee käyttää muutenkin laajemmin jalostukseen. Sukusiitosaste tulee säilyttää alhaisena tulevaisuudessakin.

Käyttäytyminen ja luonne

Tanskandogin lempeä ja ystävällinen luonne säilyy. Rodussa ei saa esiintyä epävarmuutta tai arkuutta. Kannustetaan doginomistajia viemään koiransa luonnetestiin tai MH-kuvaukseen sekä näyttelyihin. Jalostustoimikunta tilastoi edelleen luonteissa esiintyviä ongelmia mm. näyttelyarvosteluista. Jalostukseen ei saa missään nimessä käyttää aggressiivisia, arkoja tai rotutyypiltään poikkeavanluonteisia koiria.

Terveys ja lisääntyminen

Tavoitteena on avoimempi suhtautuminen rodussa ilmeneviin vikoihin ja sairauksiin. Sairauksista ja kuolinsyistä ilmoitetaan rotujärjestölle peittelemättä. Tanskandogit lisääntyvät luonnollisesti ja nartut synnyttävät yleensä ongelmitta sekä hoitavat pentunsa hyvin.

Ulkomuoto

Rotu säilyy terverakenteisena ja liioittelemattomana ”Koiramaailman Apollona”. Rotutyypin väriyhmien välillä yhtenäistyy, eikä tyyppierot ole enää yhtä huomattavia. Rakenteessa esiintyvistä suurimmista ongelmista päästään eroon tarkkojen jalostusvalintojen kautta.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostukseen käytettävän tanskandogin tulee olla fyysisesti ja psyykkisesti terve sekä vapaa perinnöllisistä sairauksista. Mikäli koiran vanhemmilla, sisarusilla ja/tai jälkeläisillä on perinnöllisiä sairauksia, tulee koira tutkia ja todeta terveeksi niiltä osin. Jalostusohjesäännöllä pyritään varmistamaan käytettävien vanhempien terveys, luonne ja ulkomuoto.

Vähimmäisvaatimukset jalostukseen käytettävälle koirille

- narttu iältään vähintään 24 kk astutushetkellä, ei yli 7-vuotias. Ensisynnyttäjä ei saa olla yli 5-vuotias astutushetkellä. Uros iältään vähintään 18 kk.
- näyttelyistä vähintään 3 x erittäin hyvä (EH) TAI 2 x erinomainen (ERI) tai hyväksytty jalostustarkastus.
- lonkkakuvaustulos A-C, ei kuitenkaan 2 x C (sekä uroksen että nartun lonkat C).
- kyynärnivelet 0/0, jolloin siitosparin kyynärniveltien kuvaustulos voi olla 1/1.
- virallinen sydänultratulos (terve), sydänkuuntelutulos sekä 5 min EKG, tutkimus ei saa olla yhtä vuotta vanhempi.

Sukusiitosaste saa olla yhdistelmässä enintään 6,25 % (serkusparitus), 5 sukupolvea taaksepäin laskettuna tuleva pentue yhtenä niistä. Suurempaa sukusiitosastetta ei hyväksytä kuin erityisen painavista syistä. Jalostustoimikunta suosittelee, että rodun jalostusindeksi lonkkien osalta (vanhempien keskiarvo) olisi vähintään 100. Jalostustoimikunta suosittelee selkäkuvausta **vasta kahden vuoden iässä**, että mukaan saadaan rodulle tärkein spondyloosilause.

Jalostustoimikunta kehottaa kasvattajia paneutumaan jalostusvalinnoissaan tanskandogilla esiintyviin vakaviin perinnöllisiin sairauksiin, kuten sydänsairauksiin ja erityisesti dilatoivaan kardiomyopatiaan (DCM). **DCM -lausunnon saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Mikäli uroksen spermaa pakastetaan ja uros saa sperman keruun/pakastamisen jälkeen DCM -lausunnon, pakastetta ei saa sairauden toteamisen jälkeen enää käyttää.**

Jalostustoimikunta suosittelee virallista silmä- ja silmäluomitarkastusta jalostukseen käytettäville koirille. Jalostustoimikunnan ei tarvitse hyväksyä yksilöä, joka on saanut 0- tai EVA-palkinnon kaksi kertaa luonteen vuoksi, varsinkin jos koira on ollut aggressiivinen tai osoittanut pelkopuremisen merkkejä. Jalostustoimikunta pyytää tällaiselta koiralta hyväksytyn jalostustarkastuksen, jossa on otettu kantaa ko. koiran luonteeseen tai hyväksytysti suoritettun virallisen luonnetestituloksen tai MH-kuvauksen. Jalostustoimikunta voi pyytää koiralta luonnetestin tai jalostustarkastuksen myös silloin, kun jalostukseen aiotulla koiralla on useita negatiivisia mainintoja luonteesta näyttelyarvoteluissa ilman 0- tai EVA -palkintoja. Luonnetesti on suoritettu hyväksytysti, kun loppupistemäärä on vähintään +75 ja lisäksi seuraavat osa-alueet on oltava plussalla: hermorakenne, luoksepäästävyys, terävyys ja laukauspelottomuus. Myös MH-kuvauksen hyväksytty tulos hyväksytään.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

PEVISA

Nykyinen PEVISA on voimassa 01.01.2017-31.12.2021. Ohjelman mukaan pentujen vanhemmista pitää olla ennen astutusta annettu lonkkakuvauslausunto ja kyynärkuvauslausunto. Ulkomaisia uroksia koskeva poikkeuslupa kyynärtutkimusten suhteen koskee nykyisin kahta (2) pentuetta/ uros. Uroksen seuraavien pentueiden kohdalla vaaditaan, että uros täyttää PEVISA-ehdot tai yhdistelmälle tulee anoa etukäteen tapauskohtainen poikkeuslupa. Koirarekisteriohjeen mukaisesti lupa ei koske Suomessa tapahtuvia astutuksia. Lonkka- ja kyynärkuvaushetkellä koiran tulee olla täyttänyt 18 kk.

1.7.2019 alkaen pentujen vanhemmilla on pitänyt olla ennen astutusta myös terve sydänultra sisältäen sydänkuuntelun ja 5 min EKG:n. Tutkimus on voimassa 12 kk. Alaikäraja on 18 kk. Koira ei saa osoittaa merkkejä mistään perinnöllisestä sydänsairaudesta, eikä avointa tulosta DCM:n, eikä muidenkaan sydänsairauksien osalta hyväksyttyä.

Ulkomaisten urosten sydänultratulokset huomioidaan, kun tutkimuksen on tehnyt virallinen eläinlääkäri, koiran tunnistusmerkintä on tarkastettu ja sen tiedot ilmenevät tutkimuksesta, samoin tutkimuksesta tulee käydä ilmi, ettei koira sairasta dilatoivaa kardiomyopatiaa (DCM), eikä tutkimus saa olla yli 12 kk vanha. Mikäli ulkomaisella uroksella ei ole sydänultratulosta, sitä koskee poikkeuslupa kaksi (2) pentuetta /uros. Uroksen seuraavien pentueiden kohdalla vaaditaan, että uros täyttää PEVISA-ehdot tai yhdistelmälle tulee anoa etukäteen tapauskohtainen poikkeuslupa.

Jalostustarkastukset

Jalostustoimikunta järjestää vähintään yhden jalostus /jälkeläistarkastuksen per vuosi. Tarkastukseen käytetään Suomen Kennelliiton jalostustarkastuslomaketta, jolloin tulokset saadaan tallennettua KoiraNet- jalostustietokantaan.

Koulutus /kouluttautuminen

Jalostustoimikunnan jäsenet osallistuvat SKL:n järjestämille jalostusta käsitteleviin koulutuksiin. Tuomareille järjestetään rotukohtaista erityiskoulutusta tarpeen mukaan. Pyritään järjestämään joka toinen vuosi kasvattajapäivät, jossa kasvattajille tuodaan informaatiota asiantuntijaluennoin. Myös MH-kuvauksen toimihenkilöitä koulutetaan.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Uhat

Kasvattajakyselyn vastauksista nousi 3 suurinta huolenaihetta siten että sydän nostettiin ensimmäiseksi, mutta lähes yhtä paljon huolta nousi tämän hetkisestä selkä- ja luonnetilanteista. Monimuotoisuuden kapeneminen/pullonkaulatilanne on myös edelleen uhkana. Nyt jo jokaisessa väriyhmässä löytyy samoja koiria. Rotu tarvitsee edelleen väriisteytyksiä, mutta yhdistelmiä joissa saadaan uutta verta, ei, jo paljon käytettyjä uroksia toisesta väriyhmästä. Jalostuspohjan kapeneminen, samojen urosten liikakäyttö sekä toisen polven jälkeläiset. Suositukset ylittyvät reilusti kaikissa väriyhmässä. Kun yksittäisen uroksen toisen polven jälkeläiset ovat lähes 100 jälkeläistä, tilanne on todella huolestuttava.

Huolenaiheeksi on nähty myös kasvattajat itse; kasvattajien epärehellisyys terveysasioissa, kasvattajat joilla ei ole päämäärää/tavoitetta mihin kasvatustyössään pyrkivät, yhdistelmät jotka eivät täytä edes jalostusohjesäännön minimivaatimuksia, kasvattajat jotka tietämättömyyttään tai välinpitämättömyyttään jatkavat sairaita/epäkelpoja linjoja edelleen rodun terveydestä välittämättä ja kasvattajat jotka käyttävät sisaruksia jalostukseen vaikka pentueessa on sydän- ja selkäongelmaa.

Rotumäärittelyn mukaisen luonteen kohentaminen. Terveyskyselyssä vastaajat ottivat kantaa tanskandoggiensa sterilointiin/kastrointiin. Yleisimpinä syinä on ollut arkielämän helpottaminen, käytösongelmat ja kohtutulehdukset.

Vastaajista 65 % mukaan sterilointi/kastroidi tosin auttoi ongelmaan. Jos sterilointi/kastroidi tehtiin luonteen vuoksi, suurimmat syyt siihen olivat uroksen yliseksuaalisuus, merkkailu/pissaaminen sisätiloissa, rauhattomuus/ylivilkkaus, aggressiivisuus toisia koiria kohtaan sekä dominoiva käytös. Tilastointijakson näyttelyarvostelujen mukaan tuloksen EVA (ei voida arvostella) saaneista tanskandoggeista 55 % johtuu koiran luonteesta tai käyttäytymisestä. Huolestuttavaa on etteivät enää käytösongelmat näyttelykehissä ole pelkästään juniorikoirien haaste, vaan toiseksi eniten EVA-tuloksia on tullut valioluokasta. Näiden lisäksi käyttäytymisestä johtuvia tuloksia on tullut myös muissa luokissa. Rotujärjestön Luonnekyselyssä (v. 2020, vastauksia 290 kpl) suurin osa (86 %) vastaajista on kuitenkin tyytyväisiä tanskandogginsa luonteeseen. Jalostusmateriaalin valinnassa tulisi kiinnittää huomiota edelleen enenemässä määrin rauhallisuuteen sekä itsevarmuuteen. Hieman pidettyväinen tanskandoggi ei ole kuitenkaan arka. Kasvattajien jalostustyötä vaikeuttaa koirien omistajien puutteelliset merkinnät Kennelliiton jalostustietojärjestelmään mm. kuoliinistä ja kuoliinsyystä. Osa omistajista ei jopa merkitse koiraansa ollenkaan kuolleeksi. Huolestuttavaa on myös ettei mm. DCM-sairaita tai DCM/muiden sydänsairauksien avoimia tuloksia lähetetä Suomen Kennelliittoon tilastoitaviksi. Rotumme todellinen tilanne DCM- tai muiden sydänsairauksien suhteen ei näin ollen ole todellinen. Rotujärjestöltä tarvitaan erittäin paljon valistustyötä näiden asioiden suhteen.

Mahdollisuudet

Isona mahdollisuutena nähdään sydämultran saaminen Pevisa-ohjelmaan. Näin pystytään suoraan sulkemaan pois jalostuksesta sydänsairaavat koirat.

Sukusiitosprosentit ovat edelleen vielä maltillisella tasolla, vaikkakin korkein yksittäinen sukusiitosaste on vuonna 2020 syntynyt sisarusparitus (musta – harlekiini -väriyhmä), 25,68 %. Tilastointijakson kaikkien väriyhmien yhteinen sukusiitosasteen keskiarvo on 1,68 %. Tämä on hieman vähemmän kuin aiemman tilastointijakson vastaava luku 1,92 %.

Tanskandoggi on suurikokoinen ja voimakas rotu, mutta sillä ei esiinnyt koon tai rakenteen tuomia lisääntymisongelmia ja sen yleinen terveydentila on varsin hyvä, suuresta koosta huolimatta rodulla ei esiinny juurikaan kynnär tai lonkkaniveldysplasiaa verrattuna moniin muihin kooltaan isorotuisiin rotuihin. Tanskandoggit pystyvät lisääntymään luonnollisesti, niillä ei ole merkittäviä rakenteellisia tai liioiteltuja piirteitä jotka estäisivät luonnollisen astumisen tai synnyttämisen.

Tiedotusta MH-luonnekuvauksiin ja luonnetesteihin osallistumisen tärkeyttä tehostetaan. Rodun ihanneprofiili on valmistunut vuonna 2017. Rotu on mukana Katariina Tiiran ja Hannes Lohen geenitutkimuksissa. Tanskandoggi on monipuolinen harrastuskoira. Näyttelyiden lisäksi harrastetaan esim. tottelevaisuuskokeita, rally-tokoa, agilityä, Mejä-kokeita.

Varautuminen ongelmiin

Jalostustoimikunta seuraa rodun tilannetta erilaisin kasvattajille ja omistajille tehtävin kyselyin sekä Suomen Kennelliiton terveyskyselystä pyytämällä säännöllisesti tietoja, tuottamalla yhteenvetoja ja tilastoja. Myös KoiraNet tärkeänä työkaluna tiedon tuottamisessa. Rotuinfoa päivitetään säännöllisesti ja se jaetaan kasvattajille veloituksetta uusien pentujen omistajien mukaan annettavaksi. Jalostustoimikunta kannustaa kasvattajia ja omistajia kirjaamaan KoiraNettiin koiriensa kuoliinsyyt ja iät.

Kannustetaan kasvattajia tuomaan jalostustoimikunnan tietoon oman koiransa sairaudet. Tuetaan edelleen taloudellisesti terveystutkimuksia; sydämultra, selkä- ja silmätutkimuksia. Tuetaan taloudellisesti myös ruumiinavauksia sekä MH-luonnekuvaus- ja luonnetestiosallistumismaksuja.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa tavoiteohjelman noudattamisesta ja sen toteutumisesta. Rotujärjestö on myös velvollinen huomioimaan JTO:n tavoitteet toimintasuunnitelmaa laatiessaan.

Yleiset keinot

- jalostusohjesääntö
- PEVISA -ohjelma
- yhteistyö läheisten sidosryhmien kanssa: Kennelliitto, rotujärjestö, kasvattajat, kasvattajatuomarit, pennun ostajat
- Rotuinfon päivitys tarvittaessa (ainakin rekisteröintimäärien ja lonkka- ym. tilastojen suhteen). Rotuinfo jaetaan kasvattajille pentueen synnyttyä, uusille pennun ostajille annettavaksi
- rotujärjestön nettisivujen päivitykset reaaliajassa
- rotujärjestön lehdessä olleiden terveys- ym. artikkeleiden arkistointi.

Luonne

- rotumääritelmän mukaisen luonteen säilyttäminen, pyrkimys poistamaan rodusta liiallinen arkuus
- jalostustoimikunta suosittelee arkojen ja /tai vihaisten koirien ehdotonta poissulkemista jalostuksesta
- luonteiden kehityksen seuranta MH- kuvaukset, luonnetestit
- jalostustoimikunta suosittelee koirien luonnetestausta / MH-kuvausta: rotujärjestö maksaa ilmoittautumismaksusta 10 € / koira takaisin koe / kuvauspöytäkirjaa vastaan
- tavoitteena järjestää vuosittain tanskandoggeille tarkoitettu MH-kuvaus rotujärjestön toimesta
- jalostustarkastukset 1 – 2 kertaa /vuosi, luonne yhtenä tarkastelun kohteena, jolle laitetaan suurempi painoarvo tulevaisuudessa
- erillinen käyttäytymis/luonnekysely 1 – 2 vuotta ennen seuraavan Jalostusentavoiteohjelman päivitystä
- Jalostustoimikunta jatkaa edelleen näyttelyarvostelukaavakkeista EVA- ja hylätty-tulosten keräämistä sekä kartoittaa minkä verran ko. tuloksista johtuu käyttäytymisestä/luonteesta

Terveys

- tanskandoggien terveystilanteen kartoittaminen säännöllisillä terveystarkastuksilla sekä Kennelliiton terveystarkastusta saatavien tulosten taulukoimisella sekä analysoimalla tuloksia
- Sydänsairauksien vähentäminen: rotujärjestö tukee sydänultratutkimuksia 20 – 40 eurolla koiran iästä riippuen. Jalostustoimikunta järjestää mahdollisuuksien mukaan eri puolilla Suomea joukkosydänultratarkastuksia
- rotujärjestö tukee taloudellisesti virallisia silmätutkimustuloksia 10 eurolla.
- Jalostustoimikunta suosittelee ottamaan viralliset selkäröntgenkuvat samalla kun kuvataan lonkat ja kyynäretkin
- Jalostustoimikunta on uudistanut astutusilmoitus/pyyntö -kaavakkeen. Tässä kysytään yksityiskohtaisesti tietoja mm. jalostukseen käytettävien koirien vanhemmista ja sairauksista
- Jalostustoimikunta kannustaa omistajia ja kasvattajia merkkamaan jalostustietojärjestelmään oman koiransa kuolinta ja -syyn
- Jalostustoimikunta suosittelee sairaiden koirien ehdotonta poissulkemista jalostuskäytöstä, jalostusyhdistelmistä pyritään selvittämään tarkoin terveyteen liittyvät tiedot
- Jalostustoimikunta kerää vuosittain tietoa Jalostustietojärjestelmästä spondyloosin ja muiden selkäsairauksien osalta. Tietoa kerätään myös sydänultratuloksista. Tiedoista julkaistaan tilastoja ja analyyskejä rotujärjestön lehdessä ja nettisivuilla
- Suositellaan erityisesti äkkikuolemien sattuessa ruumiinavausta, EVIRA:n virastojen yhteystiedot ja ohjeet kuolemantapauksen yhteydessä löytyvät yhdistyksen internetsivuilta sekä säännöllisin väliajoin rotujärjestön lehdessä. Rotujärjestö tukee taloudellisesti ruumiinavauksia 40 eurolla
- Jalostustoimikunta kannustaa osallistumaan Hannes Lohen geenitutkimukseen
- Jalostustoimikunta tekee kasvattajille lisäntymiskyselyn vuoden 2022 aikana
- suositellaan kasvattajia käyttämään pitkäikäisiä linjoja

Populaatio

- Suositellaan edelleen pidättäytymistä liiallisista sukusiitosyhdistelmistä, raja 6,25 %, viidellä sukupolvella laskettuna, siten 5. sukupolvi on syntyvä pentue
- Populaation rakenteen ja laajuuden seuraaminen väriyhmittäin, vuosittain, rekisteröintien ja tuontien seuranta ja tilastointi, julkaiseminen rotujärjestön lehdessä ja nettisivuilla
- Jalostustoimikunta suosittelee että tuontien olisi hyvä olla ns. uutta verta, ei sukuja joita Suomessa jo on

Ulkomuoto

- Rotumääritelmän mukaisen ulkonäön ja rakenteen ylläpitäminen ja tyyppin yhtenäistäminen
- Jalostustoimikunta järjestää vuosittain 1 – 2 jalostustarkastusta. Tulokset kirjaantuvat myös Kennelliiton Jalostustietojärjestelmään

Taulukko 40. Toimintasuunnitelma.

Vuosi	Toimenpiteet
2022	Järjestetään 1-2 jalostustarkastusta Järjestetään/olla mukana järjestämässä MH-luonnekuvausta ja/tai luonnetestiä Kasvattajille lisääntymiskysely Säkäkorkeusmittaus erikoisnäyttelyssä Erikoisnäyttelyn yhteyteen keskustelutilaisuus Järjestetään webinaari sydänasioista Jalostustoimikunnan osioon rotujärjestön internetsivuille tullaan päivittämään ajantasaista tietoa luonne- ja jalostusasioista
2023	Järjestetään 1-2 jalostustarkastusta Järjestetään/olla mukana järjestämässä MH-luonnekuvausta ja/tai luonnetestiä Sydänkysely Järjestetään webinaari selkäsairauksista
2024	Järjestetään 1-2 jalostustarkastusta Järjestetään/olla mukana järjestämässä MH-luonnekuvausta ja/tai luonnetestiä Järjestetään webinaari väreistä
2025	Järjestetään 1-2 jalostustarkastusta Järjestetään/olla mukana järjestämässä MH-luonnekuvausta ja/tai luonnetestiä Järjestetään webinaari ruokinnasta Kasvattajakysely
2026	Järjestetään 1-2 jalostustarkastusta Järjestetään/olla mukana järjestämässä MH-luonnekuvausta ja/tai luonnetestiä Seuraavan JTO:n työstäminen Pyritään tekemään virallinen käyttäytymisen jalostustarkastuksen profiili

7. LÄHTEET

- Kennelliiton jalostustietojärjestelmä (<http://jalostus.kennelliitto.fi>)
Katariina Mäki, artikkeli, 5.8.2013 (<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>)
Katariina Mäki, artikkeli, (<http://www.katariinamaki.com/artikkelit/monimuotoinen.htm>)
Katariina Mäki, artikkeli, 5.8.2013, päivitetty 13.1.2016 (<http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos>)
Anu Lappalainen, 15.1.2016 (<http://www.kennelliitto.fi/lonkkanivelen-kasvuhairio>)
Anu Lappalainen, 15.1.2016 (<http://www.kennelliitto.fi/kyynarnivelen-kasvuhairiot>)
Maria Wiberg, 15.1.2016 (<http://www.kennelliitto.fi/dilatoiva-kardiomyopatia-dcm>)
<http://www.elainlaakari.fi/koiran-sydansairaudet>, 15.1.2016
Maria Väänänen / Kirurgian laitos / Eläinlääketieteellinen korkeakoulu
<http://www.elainlaakari.fi/koiran-luusyopa-eli-osteosarkooma> 9.2.2016
Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995
http://www.korpikuu.fi/briardharrastajat/arkisto/2002/4_1.htm
Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema
Seppo Lamberg, <http://www.laelas.com>
de Weck et al., 1997
de Weck et al., Dog allergy, a model for allergy genetics, Int. Arch Allergy Immunol
Halliwell & Rosenkrantz, ESAVS training programme of Veterinary Dermatology, 2006.
Sousa et al., The ACVD task force on canine atopic dermatitis (II): genetic factors, Veterinary Immunology and Immunopathology 2001.
Willemse, Atopic skin disease: a review and reconsideration of diagnostic criteria, Journal of Small Animal Practice, 1986
Huittisten Ammatti- ja yrittäjäopiston Pieneläinhoitajalinjan oppimateriaali
http://www.ashgi.org/articles/immune_rising_storm_finnish.htm
Ell Sari Granholm, artikkeli Kilpirauhasen vajaatoiminta Suomen Tanskandoggi ry:lle
Koira-Kissaklinikka Oy:n verkkosivut
ELL Nina Menna, 15.1.2016, <http://www.kennelliitto.fi/koiran-epilepsia>
http://www.koiranjalostus.fi/Viralliset_tutk.htm
<http://www.kennelliitto.fi/yleisimmat-perinnolliset-silmasairaudet>, 15.1.2016
Suomen Kennelliiton terveyskysely/Tanskandoggit 30.11.2015
Suomen Tanskandoggi ry kasvattajakysely 2009
http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/rotukohtaiset_ohjeet_rko_0.pdf, 18.1.2016
Katriina Tiira, koirageenit.fi

